

OSLOMET

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020

METTE LØVGREN, ASLE HØGESTØL OG ANDREAS KOTSADAM

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

NOVA Rapport 2/22

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA, 2022
NOVA – Norwegian Social Research
OsloMet – storbyuniversitetet

ISBN (trykt utgave): 978-82-7894-797-5
ISBN (elektronisk utgave): 978-82-7894-798-2
ISSN 1893-9503 (online)

Forfattere: Mette Løvgren, Asle Høgestøl
og Andreas Kotsadam

Illustrasjonsfoto omslag: © colourbox.com

Henvendelser vedrørende publikasjonen kan rettes til:
Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet
publ-nova@oslomet.no
www.oslomet.no/om/nova

Denne rapporten refereres til som:
Løvgren, M., Høgestøl, A. & Kotsadam, A. (2022).
Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020. NOVA Rapport
2/22. Oslo: NOVA, OsloMet

FORORD

Uro og utsatthet for lovbrudd er temaer som opptar mange; befolkningen, politiske beslutningstagere og ulike tjenester som direkte eller indirekte jobber med forebygging av lovbrudd, utsatte for lovbrudd eller konsekvensene av lovbrudd. De personlige og samfunnsmessige ettervirkningene av uro og utsatthet for lovbrudd kan være store.

Et solid kunnskapsgrunnlag er viktig for å utvikle politikk og tiltak på området og for å informere befolkningen.

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og utsatthet for lovbrudd med personofre i den norske befolkningen i 2020. Mens offentlig statistikk viser lovbrudd som er anmeldt til politiet, måler Nasjonal trygghetsundersøkelse utsatthet for lovbrudd ved å spørre et stort utvalg norske borgere. Resultatene fra undersøkelsen gir dermed en pekepinn på det

reelle omfanget av ulike typer lovbrudd.

Rapporten er utarbeidet av Mette Løvgren, forsker II ved NOVA, Oslomet, Asle Høgestøl, seniorutreder ved ideas2-evidence, og Andreas Kotsadam, seniorforsker ved Frischsenteret.

Jane Dullum, Torbjørn Skardhamar og Stian Lid utgjør referansegruppen, og deres bidrag var sentralt i utviklingen av spørreskjemaet. Likeledes har Thomas Hvitfeldt, enhets sjef ved Brå og ansvarlig for Nationella trygghetsundersøkningen, bidratt med erfaringer fra en liknende svensk undersøkelse. En ekstra takk rettes til Jane Dullum og Mira Aaboen Sletten for innspill og kommentarer i arbeidet med rapporten, og til Lars Roar Frøyland som har kvalitetssikret denne rapporten.

Vi retter en stor takk til alle som deltok i undersøkelsen!

Mette Løvgren
Prosjektleder Nasjonal trygghetsundersøkelse
Oslo 6.1.2022

INNHOOLD

Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020	4
Data og metode	5
Deltakere og svarprosent	6
Bakgrunnsvariabler og fordeling	7
Innvandringsbakgrunn	8
Hovedfunn	9
Lovbrudd og anmeldelser	10
Lovbrudd i norske fylker	11
Lovbrudd	12
Anmeldelser	13
Tyveri, innbrudd og ran	14
Økonomisk tap ved vinningslovbrudd	16
Økonomisk tap og anmeldelse	17
Sykkelttyveri	18
Biltyveri	19
Innbrudd i bolig	20
Innbrudd i bil	21
Betalingkort- eller personopplysningssvindel	22
Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp	23
Lommetyveri	24
Ranet eller forsøkt ranet	25
Vold og grov vold	26
Vold	27
Vold og grov vold	28
Gjerningsperson og arena	31
Seksuell vold	32
Beføling	35
Voldtekt	36
Annen seksuell vold	37
Gjerningsperson og arena	38
Digital seksuell vold	39
Digital kriminalitet	41
Økonomisk tap ved digitale vinningslovbrudd	42
Økonomisk tap og anmeldelse	43
Misbruk av kortopplysninger	44
Bedratt ved kjøp over internett	45
Kontaktbedrageri	46
Spredning av bilder eller video	47
Trakassering	48
Identitetstyveri	49
Hatkriminalitet	50
Tillit	52
Tillit til politiet	53
Tillit til rettsvesenet	54
Tillit til helsevesenet	55
Uro for lovbrudd	56
Uro for lovbrudd og planlegging	59
Referanser	60

Hva er Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og selvpålevd utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen. Temaene i undersøkelsen er uro og utsatthet for lovbrudd med personofre, slik som tyveri, vold, hatkriminalitet og seksuell vold.

I denne rapporten blir resultatene fra Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020 presentert.

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og utsatthet for lovbrudd

Et nytt verktøy

Nasjonal trygghetsundersøkelse er et nytt verktøy som utfyller og komplementerer allerede eksisterende statistikk om utsatthet for lovbrudd, samt gir kunnskap om uro for lovbrudd. Undersøkelsen er utformet etter mal av liknende undersøkelser i andre land, og i Norge.

Nasjonal trygghetsundersøkelse er unik i Norge fordi den omfatter et bredt spenn av lovbrudd, mens andre norske undersøkelser går i dybden på utvalgte temaer. Undersøkelsen kartlegger dessuten uro for lovbrudd.

Offentlig statistikk viser omfanget av anmeldte lovbrudd, mens Nasjonal trygghetsundersøkelse også viser forekomst av utsatthet for lovbrudd som ikke resulterte i en anmeldelse. Det viktigste bidraget fra Nasjonal trygghetsundersøkelse er dermed en indikasjon på omfanget av lovbrudd som ikke blir registrert anmeldt hos politiet.

Om rapporten

Denne rapporten presenterer hovedresultatene fra Nasjonal trygghetsundersøkelse.

Rapporten tar for seg åtte temaer. Hvert tema er viet et eget kapittel, og hvert kapittel starter med en oppsummering av resultatene og viser resultater for alle deltakerne og langs flere bakgrunnsfaktorer. Disse bakgrunnsfaktorene er kjønn, alder, innvandringsbakgrunn og utdanningsnivå. Flere kapitler viser også anmeldelsestilbøyelighet, type gjerningspersoner og type arena for lovbrudd.

Alle resultatene i rapporten er oppgitt i prosent. Rapporten beskriver forekomsten av uro og utsatthet for lovbrudd i Norge i 2020, og viser likheter og ulikheter mellom ulike grupper.

Sentrale begreper

Spørsmålene i Nasjonal trygghetsundersøkelse omhandler hendelser som i mange tilfeller alltid er lovbrudd, og i andre tilfeller handlinger som kan være lovbrudd. Hendelsene vil for enkelthets skyld gjennomgående bli omtalt som lovbrudd.

Ikke alle lovbrudd blir oppdaget, og ikke alle lovbrudd blir anmeldt og registrert. Avviket mellom kjente lovbrudd og det reelle omfanget av lovbrudd blir omtalt som skjult kriminalitet (Justisministeriets forskningskontor, 2020) eller som mørketall (Thorsen, Lid og Stene, 2009). I denne rapporten blir begrepet mørketall brukt for å betegne lovbrudd som ikke er kjent for politiet.

Grunnen til mørketall varierer. Alvorlighet, forsikringsforhold, relasjon til utøver og forventninger om oppklaring er forhold som påvirker hvorvidt ulike typer lovbrudd blir anmeldt (Thorsen, Lid og Stene, 2009). I hvilken grad en type lovbrudd blir anmeldt til politiet, blir her omtalt som anmeldelsestilbøyelighet.

Hvem gjennomførte Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Forskere og utredere fra NOVA/OsloMet, Frischsenteret og ideas2evidence utviklet og gjennomførte Nasjonal trygghetsundersøkelse.

Undersøkelsen er finansiert av Justis- og beredskapsdepartementet.

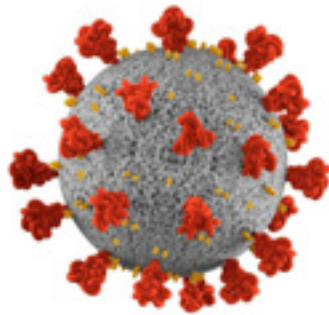
Gjennomføring av Nasjonal trygghetsundersøkelse

Et representativt utvalg av den norske befolkningen ble trukket fra Folkeregisteret og invitert til å delta i Nasjonal trygghetsundersøkelse. Undersøkelsen ble distribuert som et digitalt spørreskjema, og deltakelse bestod i å besvare spørreskjemaet.

Undersøkelsen ble gjennomført våren 2021, og måler uro og utsatthet for lovbrudd i 2020. Deltakelse i undersøkelsen var frivillig, og omtrent en av tre inviterte valgte å delta.

Pandemiåret 2020 og lovbrudd

Året 2020 var i Norge, som i resten av verden, preget av en pandemi. Pandemien påvirket mange sider av samfunnslivet, også antall lovbrudd. For eksempel var utelivet stengt ned deler av året, og folk var mer hjemme i perioder. Kriminalstatistikken som blir publisert av Statistisk Sentralbyrå viser at det særlig var en nedgang i tyverier i 2020, sammenliknet med foregående år. Tallene i Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020 vil også reflektere disse endringene i folks liv.

Om datamaterialet

Lovbruddene som ble kartlagt i Nasjonal trygghetsundersøkelse var lovbrudd med personofre, og datamaterialet for denne rapporten består av svarene fra deltakerne. Kvaliteten på datamaterialet er god. Det er allikevel verdt å ta noen forbehold. Viktigste er at kun én av tre inviterte valgte å delta.

Det kan være at personer som ble utsatt for lovbrudd oftere valgte å delta enn personer som ikke var utsatt for lovbrudd, og at personer som er mer bekymret for å bli utsatt deltok oftere enn personer som ikke er urolige for å bli utsatt for lovbrudd. Hvis dette er tilfelle, vil datamaterialet vise mer uro og utsatthet for lovbrudd i Norge i 2020 enn det som var tilfellet.

Deltakelse i Nasjonal trygghetsundersøkelse bestod dessuten av å besvare et elektronisk spørreskjema. Av ulike grunner passer ikke en slik måte å delta på for alle, og grunnene kan variere fra mangel på tilgang til internett til personlige preferanser.

Spørreskjemadata og feilkilder

Spørreskjemaer er en effektiv og ofte benyttet metode for å samle inn data fra et stort antall personer, og spørreskjemaundersøkelser er en viktig metode for å kartlegge omfanget av lovbrudd i et samfunn (Farrell et al. 2014). Som andre metoder har også denne noen potensielle feilkilder.

I et spørreskjema er det respondentens opplevelse og vurderinger som blir registrert, og disse vil ikke alltid samsvare med juridiske definisjoner av et lovbrudd. Spørreskjemaet er, så langt det er mulig, utformet med hensyn til slike forhold. Respondentene blir dessuten bedt om å gjenkalle hendelser som har hendt tilbake i tid. Dette skaper risiko for teleskopingsproblemer. Fremoverteleskopering er når noe skjedde før tidsperioden det blir spurt om, men allikevel blir inkludert. Bakoverteleskopering er når noe som skjedde i perioden blir utelatt fordi personen husker det som at det skjedde på et annet tidspunkt. Det er ingen grunn til å tro at disse to utfordringene utjevner hverandre; de presenterer derimot to ulike feilkilder (Justisministeriets forskningskontor, 2020).

En ytterligere utfordring med å besvare et spørreskjema om særlig kompliserte eller vanskelige temaer, er at spørsmålene i skjemaet er spesifikke og dekker mange aspekter ved hendelsen. Dette samsvarer ikke nødvendigvis med hvordan respondenten husker hendelsen(e); for eksempel kan handlingen erindres svært godt, men det eksakte beløpet, ukedagen eller andre omstendigheter være mer uklare.

Et siste moment er når et relativt lavt antall personer er blitt utsatt for et lovbrudd. I slike tilfeller vil statistikken være sårbar for enkeltes svar, og som en konsekvens kan det som fremtrer som statistiske mønstre være resultatet av tilfeldigheter.

Teknisk rapport

En fullstendig oversikt over alle spørsmålene i Nasjonal trygghetsundersøkelse, med frekvenser, er publisert i en teknisk rapport. Teknisk rapport redegjør også detaljert for andre sider ved undersøkelsen, som uttrekk, vektning og informasjonsskriv.

Deltakelse i Nasjonal trygghetsundersøkelse

68 000 personer fra 16 til 84 år ble trukket tilfeldig fra Folkeregisteret, og invitert til å delta i undersøkelsen. Uttrekket fra Folkeregisteret ble gjort på en måte som sikret at utvalget som ble invitert til å delta i undersøkelsen var representativt for den norske befolkningen i det samme aldersspennet.

Hva synes deltakerne om Nasjonal trygghetsundersøkelse?

Alle som deltok i undersøkelsen fikk spørsmål om hva de syntes om å være med. Figuren under viser hvordan deltakerne svarte på disse spørsmålene.

De aller fleste svarer at de fikk god informasjon om undersøkelsen før de bestemte seg for å delta, og viser dermed at et viktig forskningsetisk prinsipp om informert samtykke ble ivaretatt i Nasjonal trygghetsundersøkelse. Av særlig interesse er også hvordan deltakerne opplevde at Nasjonal trygghetsundersøkelse gir et godt bilde av lovbruddene de ble utsatt for. Over 80 prosent mener at undersøkelsen gjør det.

Hvor mange deltok i undersøkelsen?

24163

Hva er svarprosenten?

36%

Representativitet og vekting

Litt over en tredjedel av de inviterte valgte å delta i Nasjonal trygghetsundersøkelse. Flere personer fra befolkningsgrupper med historisk lav deltakelsesvilighet ble trukket ut til å delta i undersøkelsen. Fordelingen i utvalget langs bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder og geografi er derfor god, det vil si at den samsvarer godt med den reelle fordelingen i befolkningen. Allikevel er enkelte grupper underrepresentert i utvalget. For å kompensere for denne underrepresentasjonen teller deres svar noe mer i statistiske utregninger - de er vektet opp. Dette er for å gjøre resultatene mer representative enn de ville vært uten slik vekting.

For en detaljert redegjørelse av hvordan vektingen ble utført, se teknisk rapport.

Hva synes du om å være med i denne undersøkelsen?

Prosentandel som er enig i ulike påstander om Nasjonal trygghetsundersøkelse.

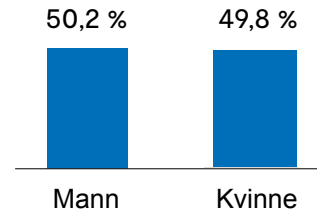
Kjønn

Kjønn i rapporten er som registrert i Folkeregisteret. Deltakerne blir også spurt om deres kjønn i undersøkelsen, og noen oppgir annet enn «mann» eller «kvinne». Antallet som svarer annet er imidlertid for lavt til statistiske fremstillinger.

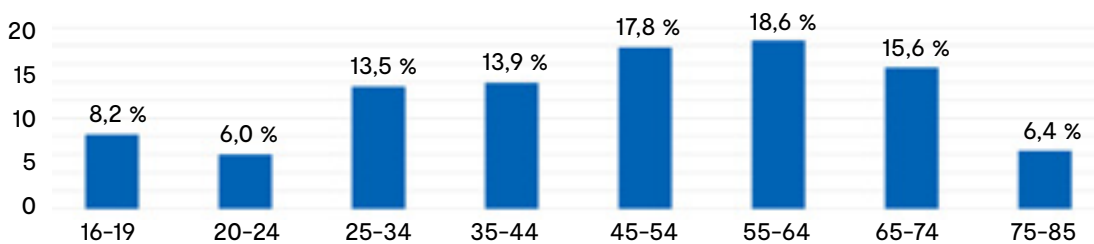
Alder

Alder er delt inn i fem-års kategorier for de yngste deltakerne, og fra fylte 25 år og eldre i 10-års kategorier. Informasjon om alder er hentet fra Folkeregisteret.

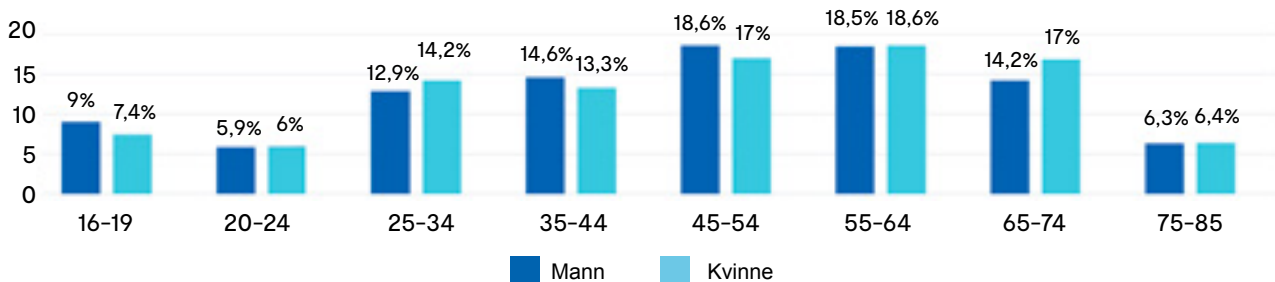
Andel etter alder

Andel etter alder

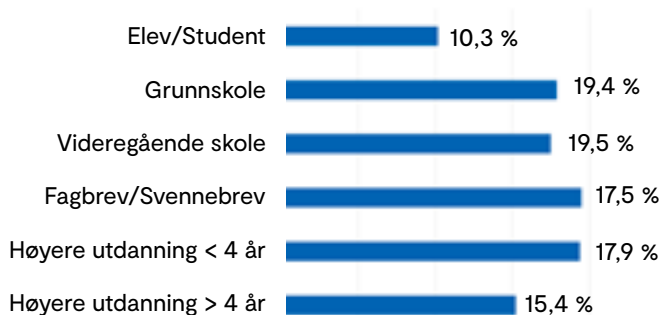
Andel etter alder og kjønn

Utdanning

Utdanning er deltakernes høyeste fullførte utdanningsnivå, slik de selv rapporterer det. Kategorien «elev/student» betegner personer som er under utdanning, mens for eksempel personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå har avsluttet utdanningsløpet.

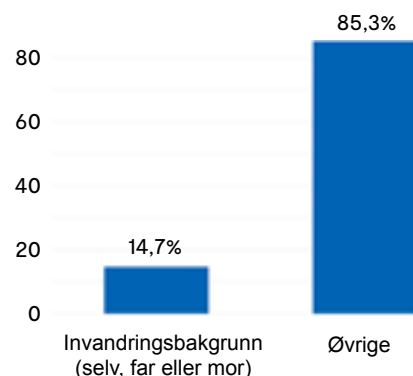
Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Innvandringsbakgrunn

Innvandringsbakgrunn omtaler deltakere i undersøkelsen som selv er født i utlandet eller som har minst én forelder født i utlandet. Deltakere som er født i Norge med foreldre født i Norge blir omtalt som «Øvrige».

Andel etter innvandringsbakgrunn

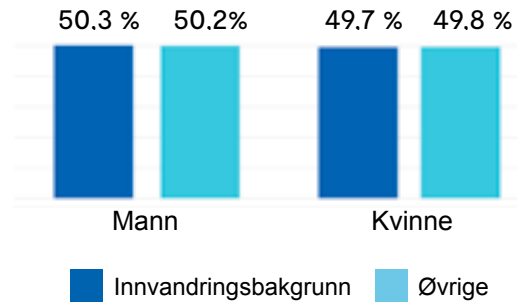

Innvandringsbakgrunn

14,7 prosent av deltakerne i undersøkelsen har innvandringsbakgrunn, det vil si at de selv, deres mor eller deres far er født i et annet land enn Norge. Deltakerne med innvandringsbakgrunn har lik kjønnsfordeling som de øvrige deltakerne i undersøkelsen, men de er yngre og er overrepresentert både i gruppa som er under utdanning og blant de med høy utdanning. Andelen med svennebrev eller fagbrev er derimot lavere blant respondentene med innvandringsbakgrunn enn blant de øvrige.

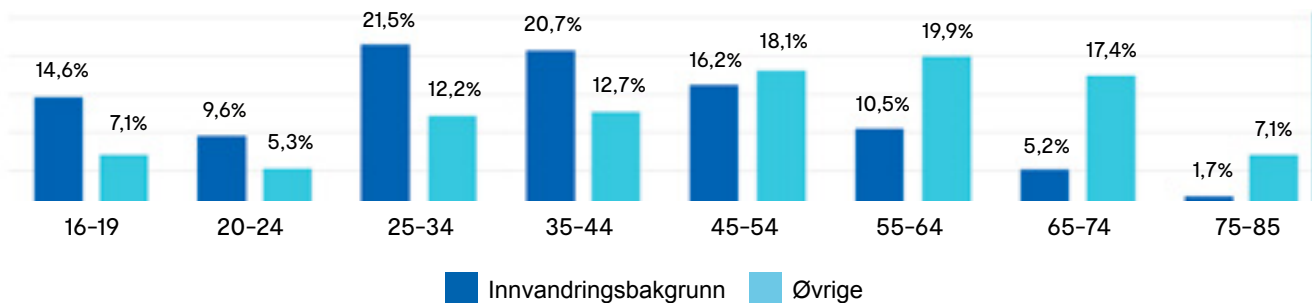
Andel kvinner og menn, etter innvandringsbakgrunn

Innvandringsbakgrunn og alder

Deltakerne med innvandringsbakgrunn er oftere yngre enn de øvrige deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse.

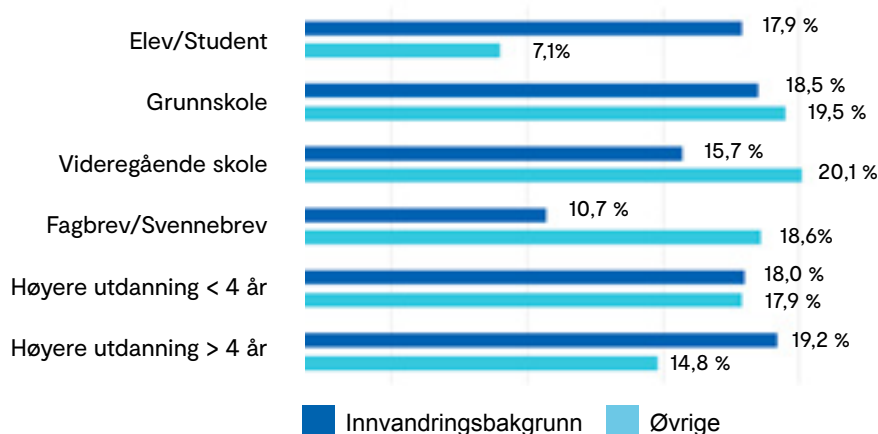
Andel etter innvandringsbakgrunn og alder

Innvandringsbakgrunn og høyeste fullførte utdanningsnivå

Noen flere personer med innvandringsbakgrunn er elever/studenter, og noen flere har minst fire års høyere utdanning som høyeste fullførte utdanningsnivå.

Andel etter innvandringsbakgrunn og høyeste fullførte utdanningsnivå

Denne rapporten presenterer funn fra undersøkelsen om uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2020

Lovbrudd og anmeldelser

Omtrent én av tre oppgir at de ble utsatt for lovbrudd i 2020. Selv om ikke alle forholdene nødvendigvis utgjorde lovbrudd etter straffeloven, dokumenterer Nasjonal trygghetsundersøkelse at diskrepansen mellom utsatthet og anmeldelser var stor. For alle lovbrudd kartlagt i Nasjonal trygghetsundersøkelse er det mørketall, det vil si at mange ikke anmelder lovbrudd de ble utsatt for. For mange lovbrudd, slik som vold, seksuell vold og digital kriminalitet, er mørketallene store.

Unge var mer utsatte enn eldre. Samlet var utsattheten for menn og kvinner svært lik, men det er variasjon i utsatthet for spesifikke typer lovbrudd. Menn var mer utsatt for tyveri, ran og innbrudd, mens kvinner var mer utsatt for seksuell vold. Elever/studenter, som ofte er unge, var mer utsatte enn andre utdanningsgrupper. Personer med innvandringsbakgrunn var oftere utsatt enn den øvrige befolkningen. En delforklaring kan være at personer med innvandringsbakgrunn er overrepresentert i de yngste aldersgruppene i Nasjonal trygghetsundersøkelse, og underrepresentert i de eldre aldersgruppene.

Tyveri, innbrudd og ran

er kategorien lovbrudd flest ble utsatt for; 16 prosent. Sykkelt tyveri og økonomisk bedrag ved salg eller kjøp var lovbruddene flest ble utsatt for i denne gruppen lovbrudd. Unge var mer utsatte enn eldre, og flere menn enn kvinner. Mørketallene var minst innen denne gruppen lovbrudd. Det er en klar sammenheng mellom størrelsen på det økonomiske tapet og om lovbruddet ble anmeldt.

Vold

Åtte prosent ble utsatt for minst én voldshandling i 2020. Flest ble utsatt for lugging eller klyping, mens det å bli banket opp var det færrest som ble utsatt for. Den vanligste arenaen for voldsutsatthet var egen bolig. Grovere voldshendelser ble oftere anmeldt enn andre voldshendelser, men selv det å bli banket opp var det kun én av fem som anmeldte.

Seksuell vold

1,6 prosent ble utsatt for minst én seksuell voldshendelse i 2020. Beføling av egne eller andres kjønnsorganer mot deres vilje var det lovbruddet flest ble utsatt for. Yngre kvinner, det vil si kvinner i alderen 16–24, var oftest utsatt og dette gjelder for alle typer seksuell vold. Mørketallene er store; de aller fleste anmeldte ikke lovbruddet de ble utsatt for. Gjerningspersonen var oftest en venn eller bekjent, og en privat bolig var den vanligste arenaen for lovbruddet. Digital seksuell vold, som her omfatter deling av eller å ta bilder eller video mot noens vilje, ble to prosent utsatt for. Unge kvinner var også mest utsatt for digital seksuell vold: 14,5 prosent av kvinner i alderen

16 – 19 har opplevd dette. Vanligst var trusler om å dele seksualiserte bilder eller videoer (én prosent), etterfulgt av press eller tvang om å sende seksualiserte bilder av en selv (0,8 prosent). Svært få anmeldte det de ble utsatt for, og samlet sett var anmeldelsestilbøyeligheten lavest for denne gruppen lovbrudd sammenliknet med de andre lovbruddsgruppene.

Digital kriminalitet

er alle typer kriminalitet som foregår ved digitale virkemidler eller på digitale arenaer. Det digitale lovbruddet flest har opplevd var bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett. Den store majoriteten anmeldte ikke digitale lovbrudd som de ble utsatt for og individer som anmeldte opplevde større økonomisk tap enn de som ikke anmeldte. Misbruk av personopplysninger eller identitetsbevis var det digitale lovbruddet som flest anmeldte. Med unntak av spredning av bilder eller video og trakassering var personer mellom 35 – 44 år oftest utsatt for digital kriminalitet. Menn var mer utsatt enn kvinner (med unntak av trakassering), og personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatte enn den øvrige befolkningen.

Hatkriminalitet

er lovbrudd som er motivert av diskriminerende holdninger hos utøveren(e). 3,8 prosent av deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse ble utsatt for hatkriminalitet i 2020, en andel som er langt høyere enn anmeldt hatkriminalitet i offentlige registre. Trusler og trakassering er hatkriminaliteten flest oppga å ha blitt utsatt for. Langt flere med innvandringsbakgrunn har opplevd dette; 38 prosent av personer med innvandringsbakgrunn oppga at truslene og/eller trakasseringen var hatkriminalitet. Personer med nedsatt funksjonsevne var også mer utsatt for hatkriminalitet. Personer som er homofile, lesbiske eller bifile var særlig ofte utsatt for trusler og/eller trakassering. Personer som er heterofile var sjeldnest utsatt for hatkriminalitet.

Tillit og uro

Tillit til politiet, rettsvesenet, og helsevesenet var svært høy blant alle grupper. Svært få var urolige for å bli utsatt for lovbrudd; kun to prosent opplevde stor grad av uro for lovbrudd. Kvinner var mer urolige for å bli utsatt for lovbrudd enn menn, og dette gjaldt særlig for yngre kvinner. Personer med innvandringsbakgrunn var noe mer urolige for lovbrudd enn den øvrige befolkningen.

I tillegg til forbeholdet om at ikke alle hendelser nødvendigvis utgjør et lovbrudd i juridisk forstand, er det viktig å påpeke at svært lave andeler må leses med forsiktighet fordi det statistiske grunnlaget er mindre solid enn for større andeler.

Omtrent én av tre (32,2 prosent) oppgir å ha vært utsatt for minst én av handlingene som blir målt i Nasjonal trygghetsundersøkelse i 2020. Enkelte spørsmål i Nasjonal trygghetsundersøkelse utgjør ikke nødvendigvis et lovbrudd. Den store majoriteten av spørsmålene i Nasjonal trygghetsundersøkelse er imidlertid om lovbrudd. Noen lovbrudd er av grov karakter, mens andre er mindre alvorlige.

Andel anmeldte lovbrudd med personofre er langt færre; 145 950 personer i 2020 (Statistisk sentralbyrå, 2021) utgjør en andel på 3,4 prosent av alle i alderen 16 – 84 år (aldersspennet i Nasjonal trygghetsundersøkelse). De aller fleste som opplevde lovbrudd anmeldte det altså ikke.

Andelen som i andre spørreskjemaundersøkelser ble utsatt for lovbrudd i 2020 er noe lavere. Politiets innbyggerundersøkelse fant at 26 prosent av norske innbyggere ble utsatt for kriminelle hendelser i 2020, og presenterer dette tallet med forbehold om at det kan være for høyt fordi hendelser som ikke nødvendigvis er kriminelle, er inkludert. I Sverige rapporterer Brå i Nationella trygghetsundersökning at 22,6 prosent av den svenske befolkningen ble utsatt for lovbrudd i 2020 (Brå, 2020).

En delforklaring på at andelen som oppgir å ha blitt utsatt for lovbrudd i Nasjonal trygghetsundersøkelse er høyere enn i andre liknende undersøkelser ligger trolig i undersøkelsens utforming. Nasjonal trygghetsundersøkelse spør mer detaljert om lovbrudd enn andre undersøkelser og fanger derfor opp mer av mørketallet i befolkningens utsatthet for lovbrudd.

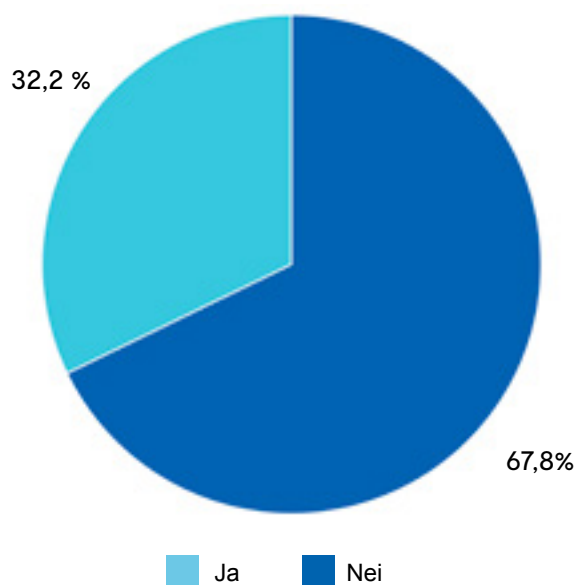
Hva kjennetegner så de som ble utsatt for lovbrudd? Det er en tydelig aldersgradient, hvor yngre var langt mer utsatte enn eldre. Nesten 60 prosent av personer yngre enn 20 år ble utsatt for minst én form for lovbrudd i 2020. Den samme andelen blant de over 65 var rett under 20 prosent.

Det var noen flere menn enn kvinner som ble utsatt for lovbrudd, men andelene er temmelig like. Det er også lik fordeling av utsatthet mellom kvinner og menn etter alder. Utsatthet for lovbrudd var vanligere blant elever/studenter og blant personer som har lavere utdanning. Det var en større andel personer med innvandringsbakgrunn som ble utsatt for lovbrudd enn den øvrige befolkningen.

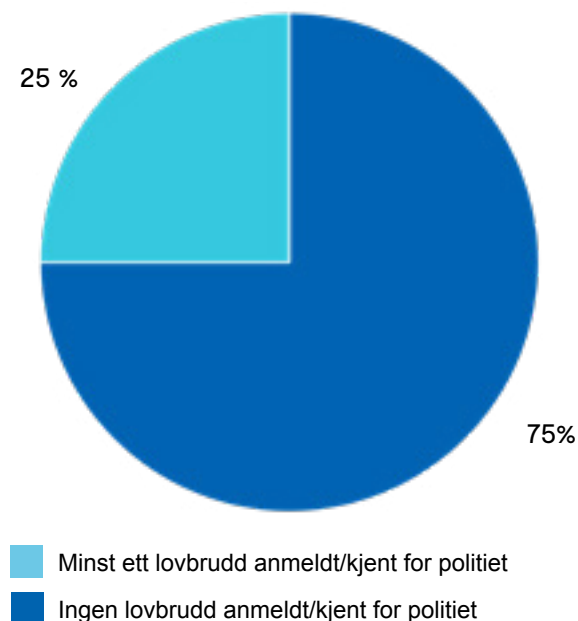
Av dem som ble utsatt for lovbrudd var det bare en av fire som anmeldte dette til politiet. De yngste

anmeldte sjeldnest. Menn og kvinner anmeldte relativt like ofte, og personer med høyere utdanning anmeldte i større grad enn personer med lavere utdanning. Det var ingen forskjell i anmeldingstilbøyelighet mellom personer med innvandringsbakgrunn og den øvrige befolkningen.

Utsatt for minst ett lovbrudd i 2020

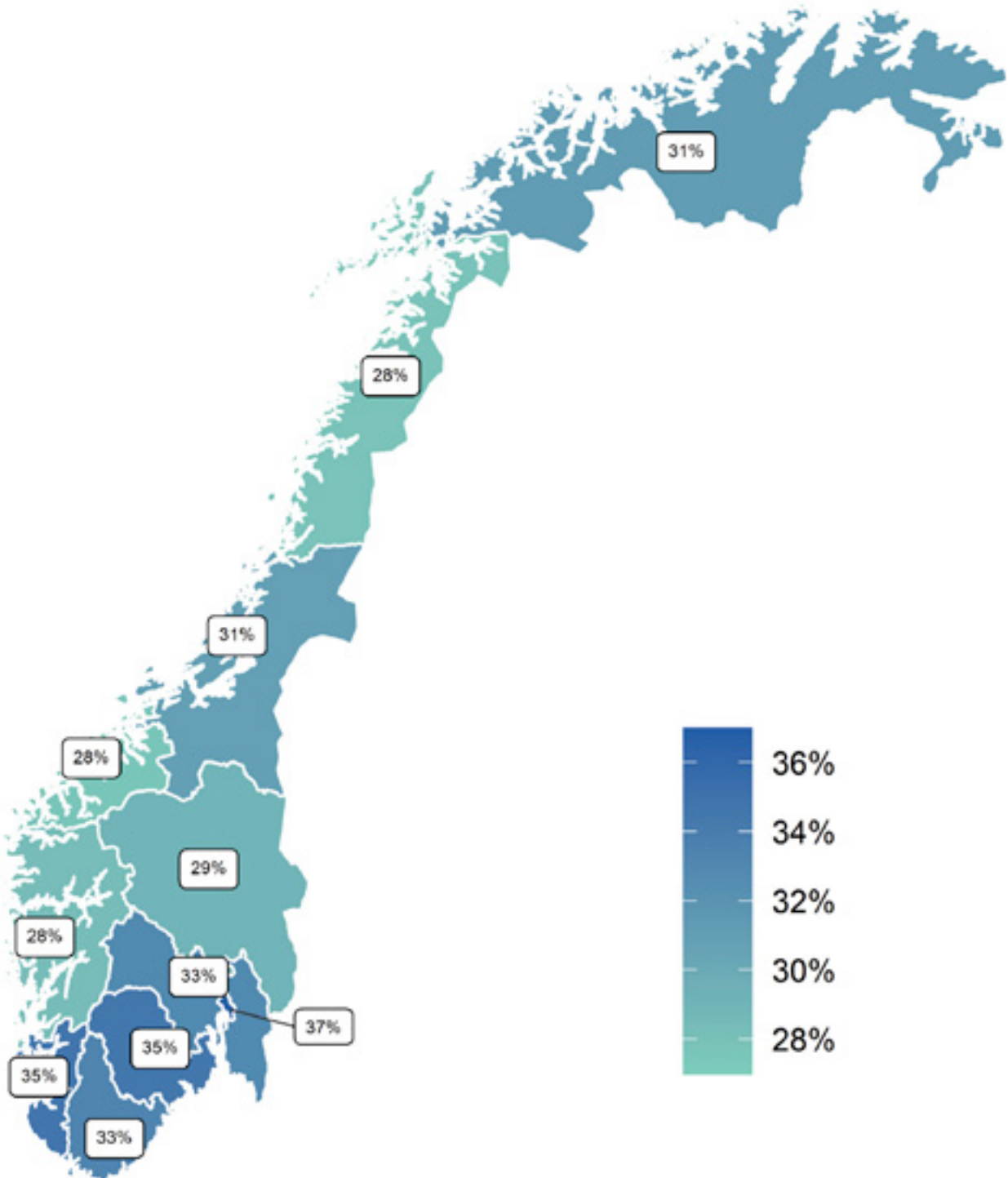

Utsatt for minst ett lovbrudd i 2020 og anmeldelse/kjent for politiet

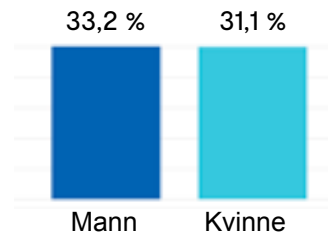
Lovbrudd i norske fylker i 2020

Andelen som ble utsatt for minst ett lovbrudd i 2020 er relativt jevnt fordelt over landet. Noen flere ble utsatt i Oslo og færrest i Vestland, Møre og Romsdal og Nordland.

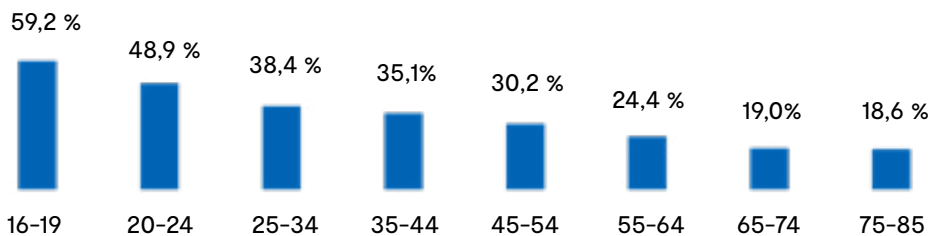

Flere i de yngre aldersgruppene ble utsatt for minst ett lovbrudd i 2020. Andelen var svært stor blant de yngste hvor 59 prosent ble utsatt for minst ett lovbrudd. En av fem i de eldste aldersgruppene ble utsatt for minst ett lovbrudd. Det var ingen store forskjeller mellom kvinner og menn i utsatthet, men flere elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for lovbrudd enn personer som hadde fullført utdanningen og blant personer uten innvandringsbakgrunn.

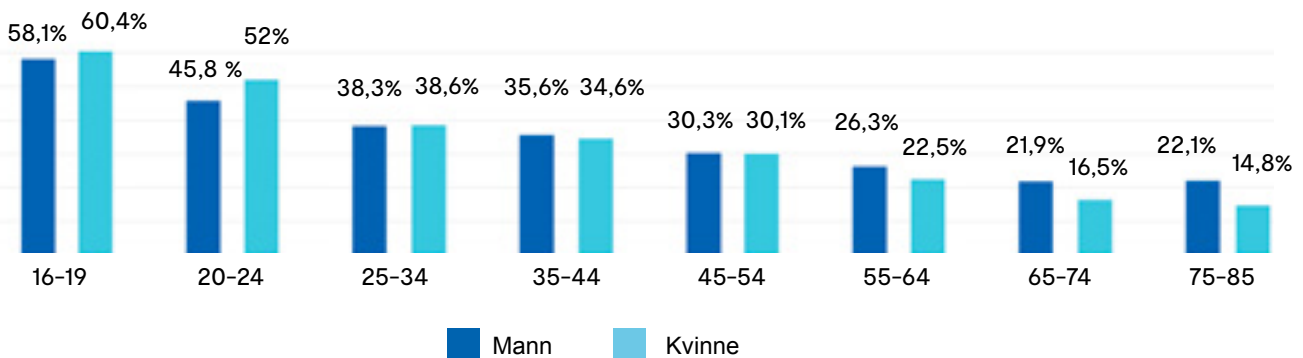
Andel etter kjønn

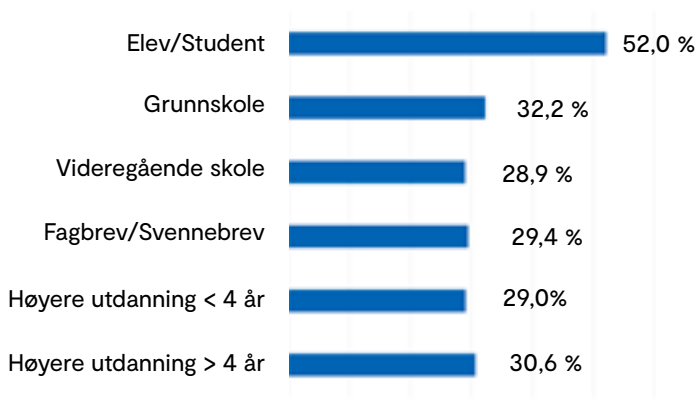
Andel etter alder

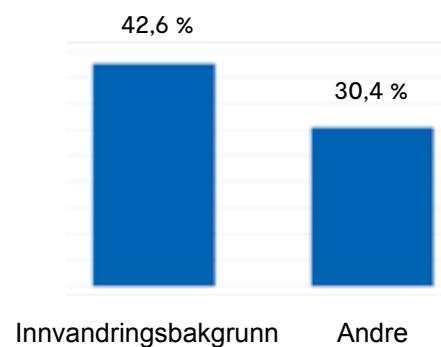
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

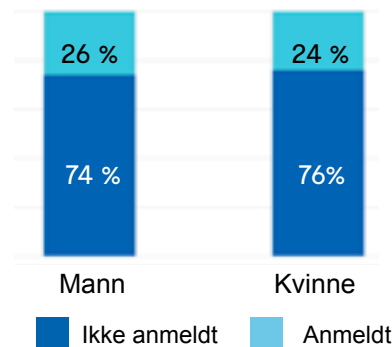

Andel etter innvandringsbakgrunn

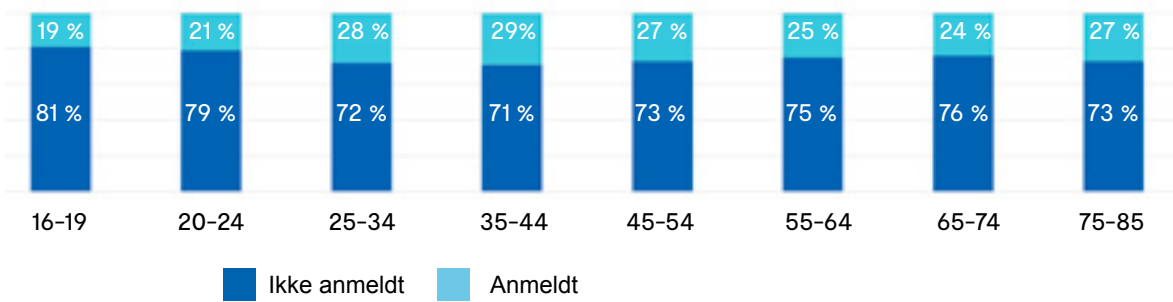

De aller fleste lovbrudd blir ikke anmeldt. Tallene under viser andelen som anmeldte, og hvordan disse fordeler seg på alder, kjønn, utdannings- og innvandringsbakgrunn. Noen flere yngre menn anmeldte enn yngre kvinner, men dette var omvendt blant de eldre aldersgruppene, hvor noen flere kvinner enn menn anmeldte. Færre elever/studentere anmeldte enn øvrige grupper. Det var ingen forskjeller mellom personer med innvandringsbakgrunn og den øvrige befolkningen i andel som anmeldte.

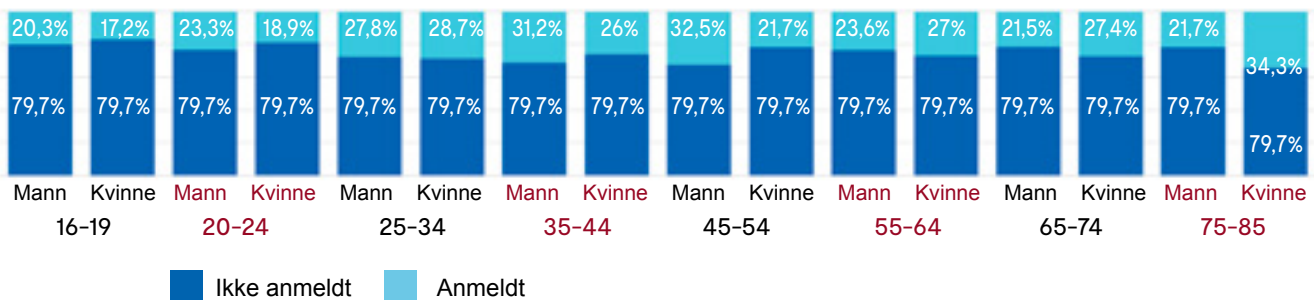
Andel etter kjønn og anmeldt/ikke anmeldt

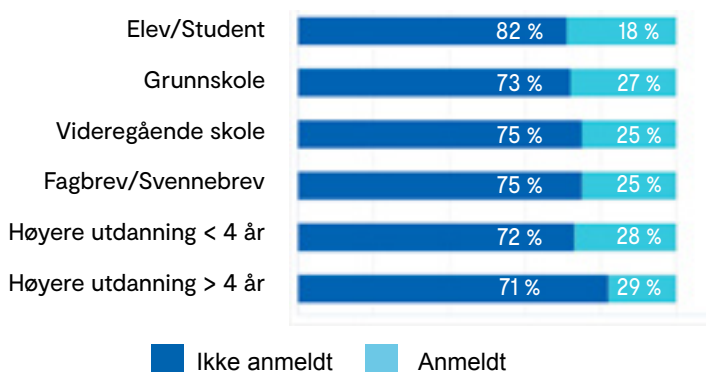
Andel etter alder og anmeldt/ikke anmeldt

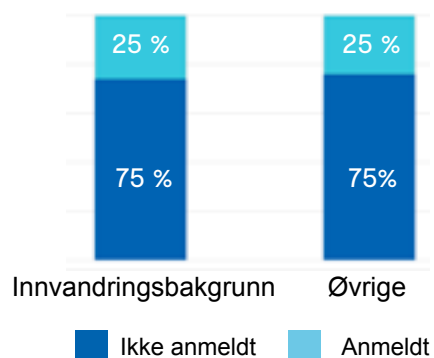
Andel etter alder, kjønn og anmeldt/ikke anmeldt

Andel etter alder, kjønn og anmeldt/ikke anmeldt

Andel etter innvandringsbakgrunn og anmeldt/ikke anmeldt

16 prosent ble utsatt for minst én form for tyveri, ran eller innbrudd i 2020. Sykkeltveri, økonomisk bedrag ved salg eller kjøp og betalingskort- eller personopplysningssvindel er lovbruddene flest er blitt utsatt for innen denne kategorien.

Utsatthet varierte etter alder og kjønn, avhengig av type lovbrudd. Flere unge ble utsatt for sykkeltveri, lommetyveri eller ran eller forsøk på ran, mens personer i de eldre aldersgruppene generelt var mindre utsatt.

” *Flere unge ble utsatt for sykkeltveri, lommetyveri eller ran eller forsøk på ran, mens personer i de eldre aldersgruppene generelt var mindre utsatt.*

Menn var mer utsatt for alle kategorier av tyveri, innbrudd og ran enn kvinner, med unntak av lommetyveri der både menn og kvinner rapporterte lik utsatthet. En gjennomgående tendens er at personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatt for tyveri, innbrudd og ran enn det øvrige utvalget. Dette kan delvis ha å gjøre med at personer med innvandringsbakgrunn i vårt utvalg er yngre enn den øvrige befolkningen. Elever/studenter, etterfulgt av personer med grunnskole som høyeste utdanning, var mer utsatt for sykkeltveri, lommetyveri og ran eller forsøk på ran. For de øvrige lovbruddene innen tyveri, innbrudd og ran var det ingen tydelige mønstre i utsatthet og utdanningsnivå.

Anmeldelsestilbøyeligheten varierte stort i denne gruppen lovbrudd. Tyveri av og innbrudd i bil ble oftest anmeldt, men også for disse lovbruddene oppga henholdsvis en av fem og en av tre at de ikke anmeldte. Lovbruddene som flest ble utsatt for, og da særlig økonomisk bedrag ved salg eller kjøp og betalingskort- eller personopplysningssvindel, er det få som anmeldte.

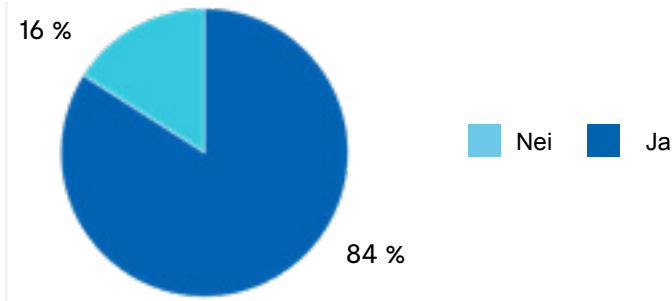
” *Lovbruddene som flest ble utsatt for, og da særlig økonomisk bedrag ved salg eller kjøp og betalingskort- eller personopplysningssvindel, er det få som anmeldte.*

Det er en tydelig tendens til at lovbrudd som innebærer et større økonomisk tap ble anmeldt. En forklaring er at forsikringsselskaper krever politianmeldelse for utbetaling av erstatning, noe som gjør at lovbruddet må anmeldes for at personen skal bli kompensert gjennom egen forsikring. Forsikrings egenandel kan gjøre at tap av mindre økonomisk verdi allikevel ikke blir anmeldt.

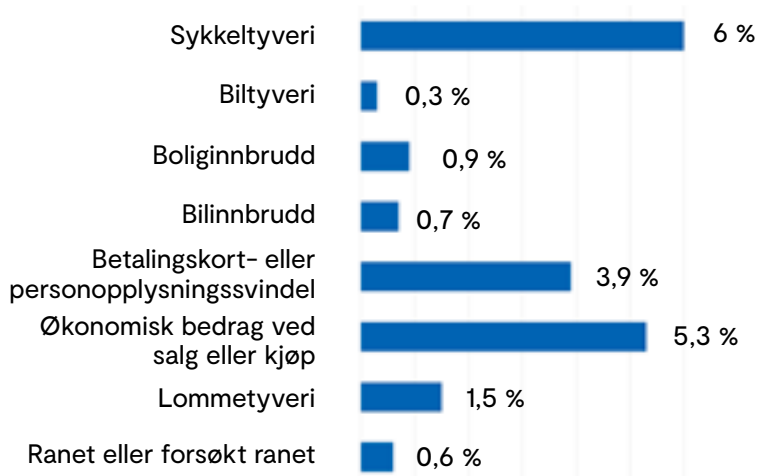
” *En sammenligning av resultater fra Nasjonal trygghetsundersøkelse med offentlig statistikk over lignende lovbrudd tyder på at mørketallene er store.*

En sammenligning av resultater fra Nasjonal trygghetsundersøkelse med offentlig statistikk over lignende lovbrudd tyder på at mørketallene er store. I SSBs kriminalstatistikk sorterer tyveri, innbrudd og ran inn under to lovbruddsgrupper; eiendomstyveri og annet vinningslovbrudd. For begge disse to lovbruddsgruppene viser SSBs statistikk for 2020 svært mye lavere forekomster enn det vi finner her; 1,1 prosent og 0,029 prosent. Ettersom lovbruddsgruppene i SSBs statistikk omfatter flere forhold enn det som er blitt målt i Nasjonal trygghetsundersøkelse, er de direkte sammenliknbare andelene anmeldte lovbrudd trolig enda lavere. Det er altså store mørketall innen tyveri, innbrudd og ran.

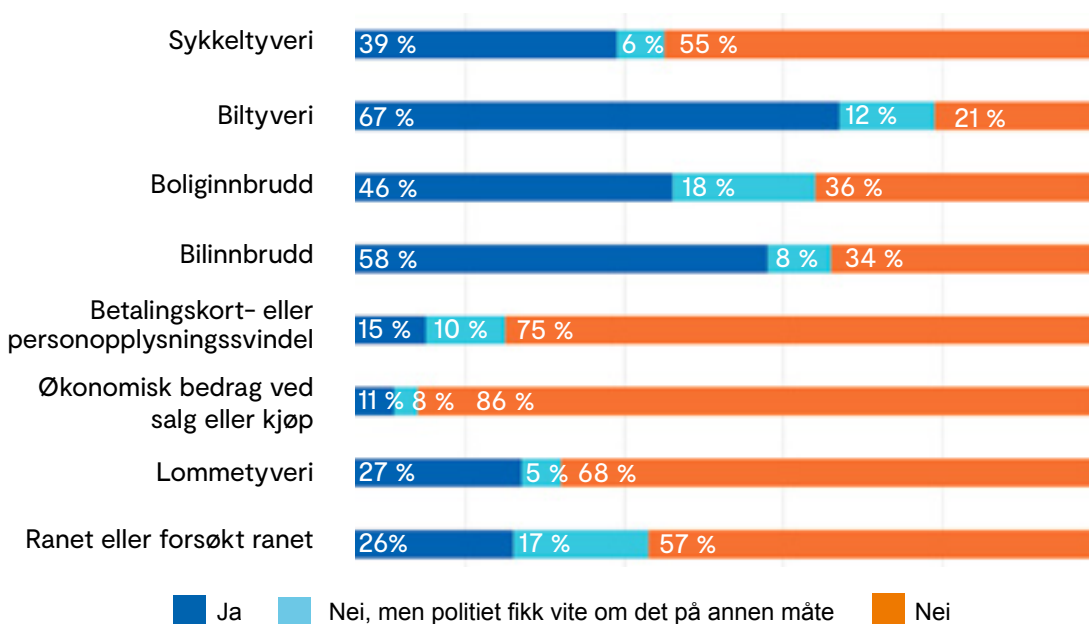
Utsatt for minst ett lovbrudd i 2020

Andel som ble utsatt for minst ett lovbrudd, etter kategori

Andel av utsatte som anmeldte til politiet, etter kategori

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd

Alle deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse som svarte at de ble utsatt for vinningslovbrudd, ble også spurt om det økonomiske tapet lovbruddet påførte dem.

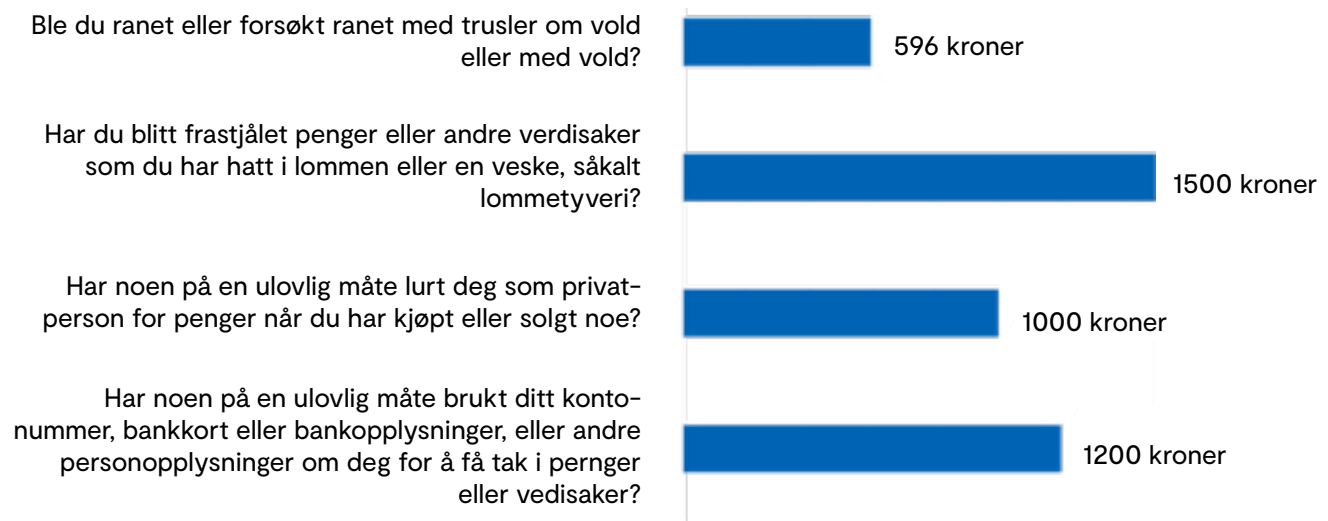
Figuren nederst på siden viser medianverdien for det økonomiske tapet for fire ulike vinningslovbrudd.

Medianverdien er den verdien som deler fordelingen i to, det vil si at halvparten av deltakerne tapte mer enn medianverdien og den andre halvparten tapte mindre. Rundt halvparten av personene som ble ranet eller forsøkt ranet, tapte verdier for rett under 600 kroner. Ved lommetyveri tapte omtrent halvparten av de utsatte 1200 kroner.

Det er et velkjent fenomen at de økonomiske gevinstene ved ulike type lovbrudd påvirker prevalensen (Draca et al. 2019; Quinn & Clare 2021). Nasjonal trygghetsundersøkelse viser at økonomisk verdi påvirker anmeldelsestilbøyeligheten også. Folk er mer tilbøyelig til å anmelde når de er utsatt for vinningslovbrudd med store økonomiske tap, mens de oftere unnlater å anmelde lovbrudd med små økonomiske tap.

” Folk er mer tilbøyelig til å anmelde når de er utsatt for vinningslovbrudd med store økonomiske tap, mens de oftere unnlater å anmelde lovbrudd med små økonomiske tap.

Økonomisk tap ved vinningslovbrudd, medianverdi

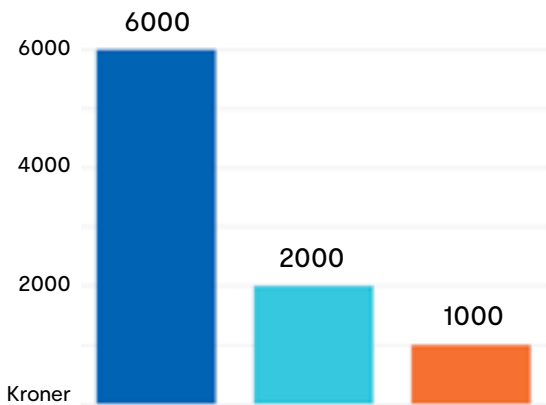

Økonomisk tap og anmeldelse

Figurene under viser en tydelig sammenheng mellom anmeldelse og størrelse på økonomisk tap; medianverdien for tap ved lovbrudd som ble anmeldt av individet selv er betydelig større enn medianverdiene for tap der ingen anmeldelse ble gjort. Medianverdien for tap ved lovbrudd politiet fikk vite om på en annen måte, ligger imellom. Denne sammenhengen er også funnet i en tilsvarende dansk studie (Justisministeriets forskningskontor, 2020).

At anmeldelsestilbøyelighet ved vinningslovbrudd er tett knyttet til størrelsen på tapet henger trolig sammen med forventninger om oppklaring, og forsikring. For forsikringssaker er det nødvendig å anmelde lovbruddet, men dersom egenandelen overskrider tapet velger trolig mange å ikke anmelde. Tilsvarende kan forventningene til at saken bli oppklart være lavere ved lavere beløp.

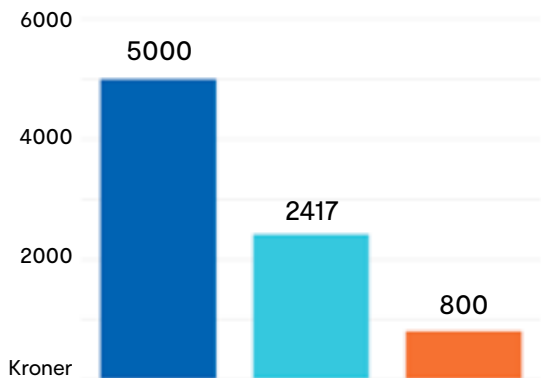
Har noen på en ulovlig måte brukt ditt kontonummer, bankkort eller bankopplysninger, eller andre personopplysninger om deg for å få tak penger eller verdisaker?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

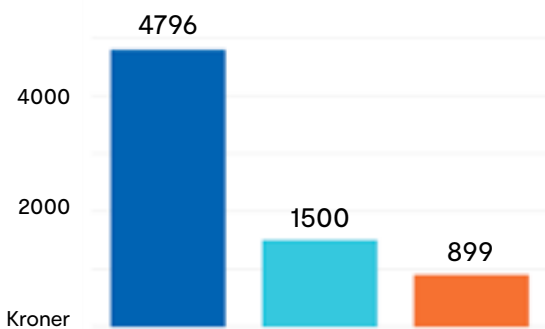
Har noen på en ulovlig måte lurt deg som privatperson for penger når du har kjøpt eller solgt noe?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

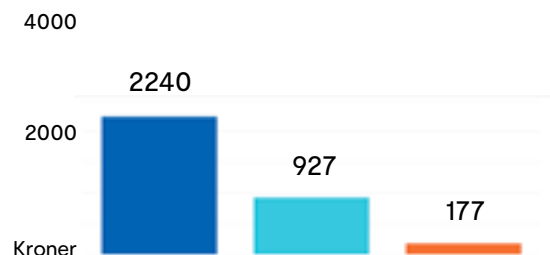
Har du blitt frastjålet penger eller andre verdisaker som du har hatt i lommen eller en veske, såkalt lommetyveri?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

Ble du ranet eller forsøkt ranet med trusler om vold eller med vold?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

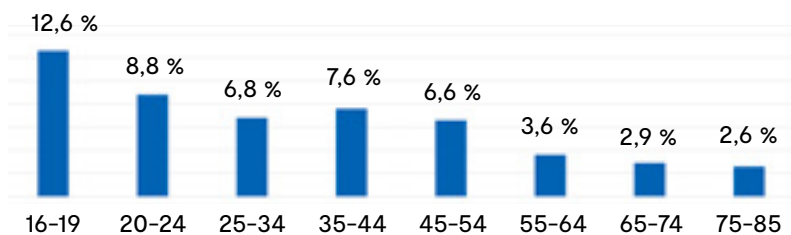
■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

Seks prosent av det samlede utvalget ble utsatt for sykkeltysteri i 2020. Én av fire anmeldte tyveriet til politiet.

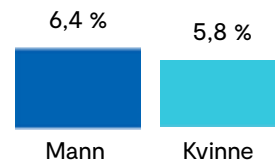
Noen grupper var mer utsatt for å bli frastjålet sykkel enn andre. Blant gutter i alderen 16-19 ble 14 prosent utsatt for dette minst en gang i 2020, og andelen i denne aldersgruppen er høyere enn i noen annen gruppe. I tillegg var det flere elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn som ble frastjålet sykkel i 2020.

Utsatt for minst ett sykkeltysteri i 2020

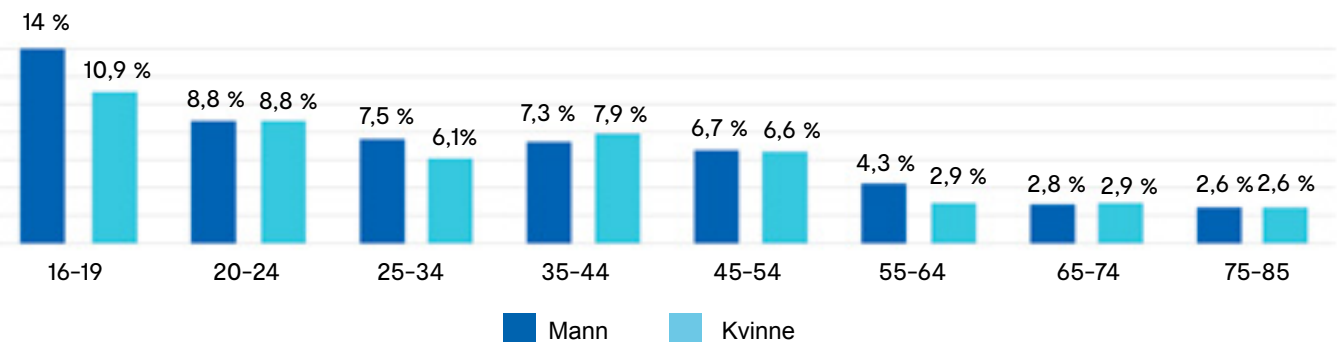
Andel av utvalget etter alder

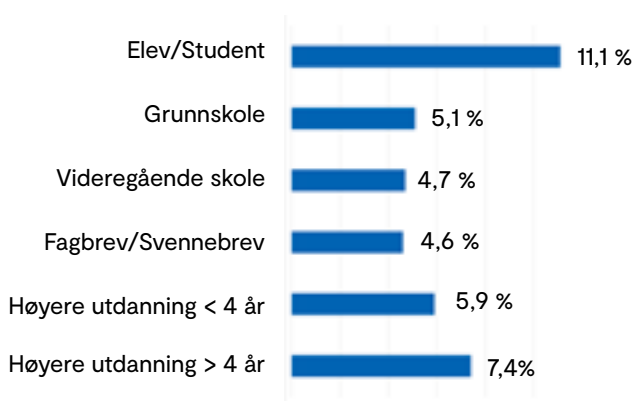
Andel etter kjønn

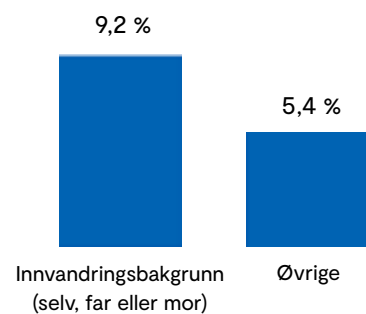
Andel av utvalget etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

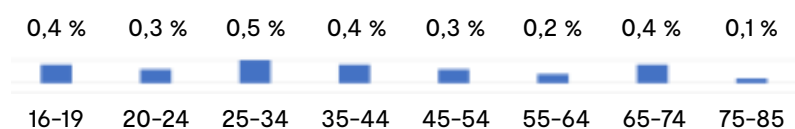
Andel etter innvandringsbakgrunn

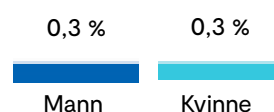
0,3 prosent ble utsatt for biltyveri i 2020, og 67 prosent anmeldte tyveriet til politiet mens ytterligere 12 prosent oppga at politiet ble kjent med tyveriet på annen måte. Blant de yngre aldersgruppene var det flest kvinner som opplevde at bilen deres ble stjålet, mens det var en liten overvekt av menn i de eldre aldersgruppene. Flere med innvandringsbakgrunn enn blant de øvrige, ble frastjålet en bil i 2020.

Utsatt for minst ett biltyveri i 2020

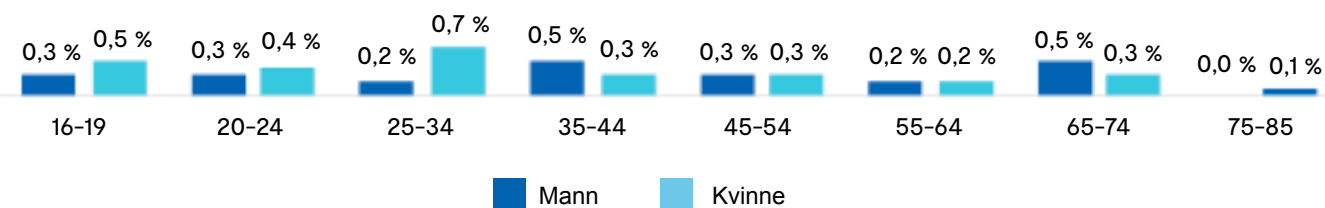
Andel etter alder

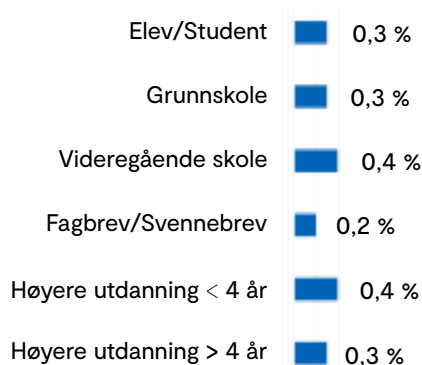
Andel etter kjønn

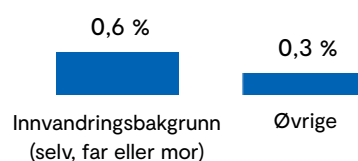
Andel av utvalget etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

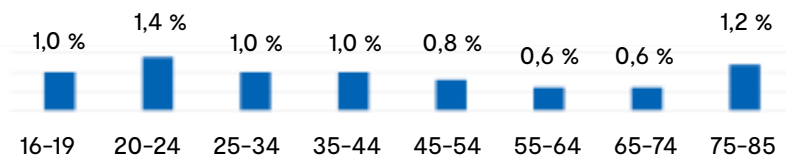

Nesten én prosent opplevde innbrudd i bolig i 2020. Av disse anmeldte 46 prosent innbruddet til politiet, mens 36 prosent anmeldte ikke. 18 prosent oppga at politiet ble kjent med innbruddet på annen måte.

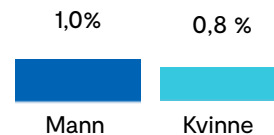
Flest blant de unge voksne (20-24 år) og de eldste av respondentene ble utsatt for innbrudd i bolig. Sammenhengen med alder og utsatthet varierer imidlertid en del med kjønn, selv om menn og kvinner i snitt var omtrent like utsatt. I tillegg var det flere med innvandringsbakgrunn sammenlignet med de øvrige, som hadde vært utsatt for innbrudd.

Utsatt for minst ett innbrudd i bolig i 2020

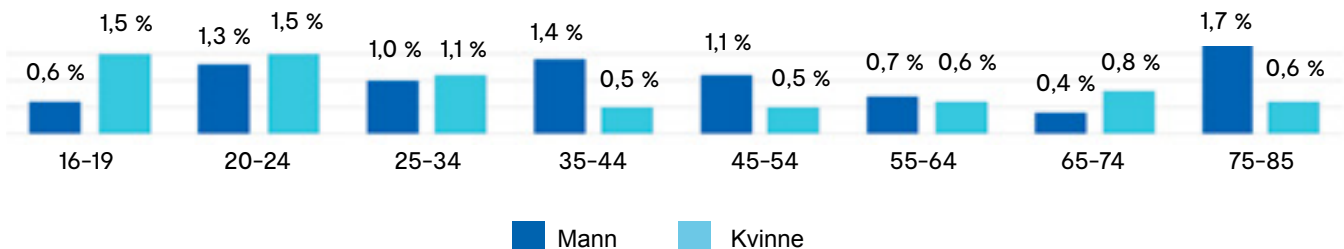
Andel etter alder

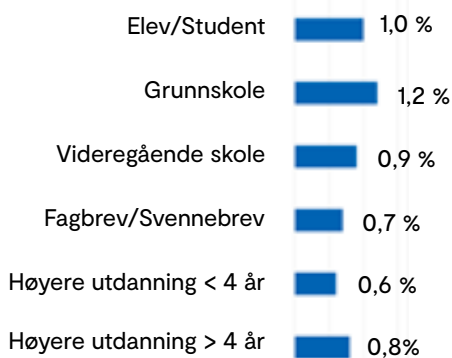
Andel etter kjønn

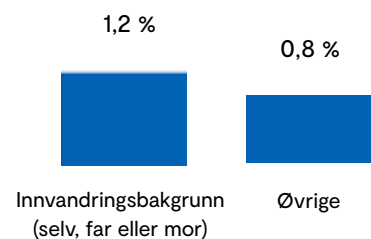
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

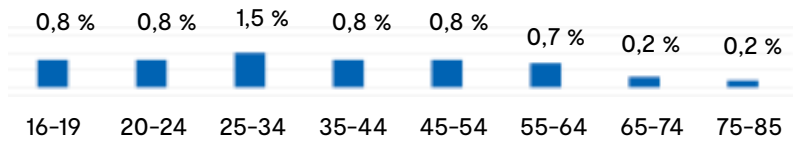

Relativt få opplevde innbrudd i bil; 0,7 prosent ble utsatt for dette i 2020. 58 prosent av de som ble utsatt for innbrudd i bil anmeldte lovbruddet til politiet, og åtte prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte.

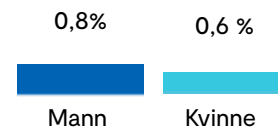
Innbrudd i bil var sjeldnest forekommende i de eldre aldersgruppene. Noen flere menn enn kvinner ble utsatt for innbrudd i bil, og noen flere med innvandringsbakgrunn enn de øvrige.

Utsatt for minst ett innbrudd i bil i 2020

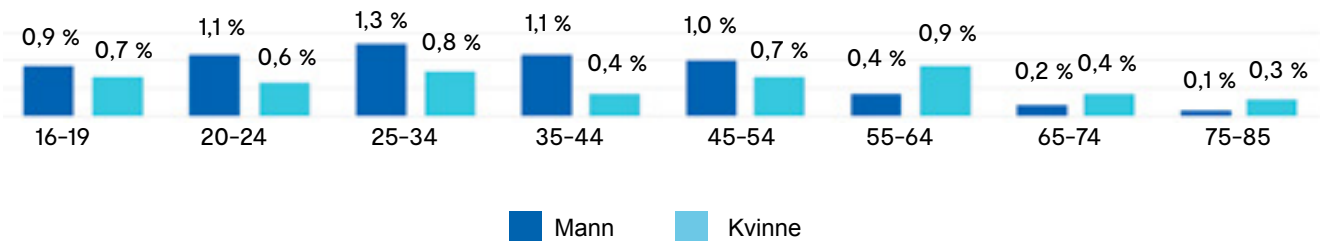
Andel etter alder

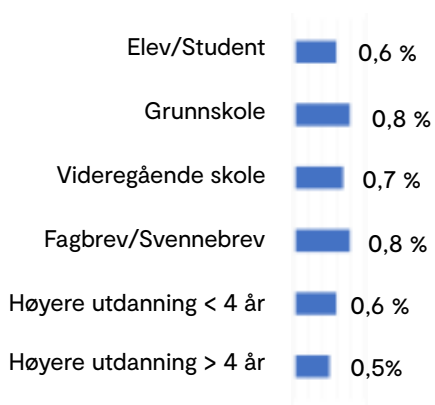
Andel etter kjønn

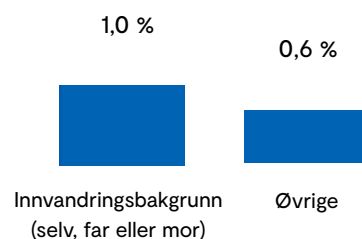
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

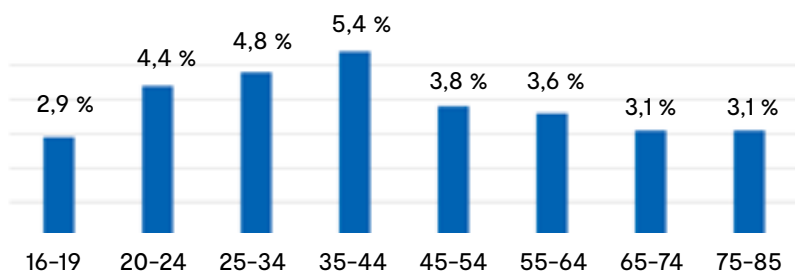
Betalingskort- eller personopplysningssvindel

3,9 prosent ble utsatt for betalingskort- eller personopplysningssvindel i 2020. 15 prosent anmeldte forholdet til politiet, og 10 prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte.

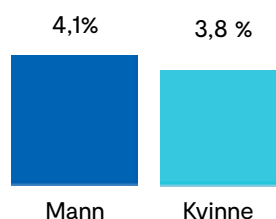
Andelen som ble utsatt for denne typen svindel stiger med økende alder fram til aldersgruppen 35-44, og går deretter nedover. Omtrent like mange menn og kvinner ble utsatt. Noen flere med innvandringsbakgrunn opplevde betalingskort- eller personopplysningssvindel i 2020.

Utsatt for minst ett tilfelle av betalingskort eller personopplysningssvindel i 2020

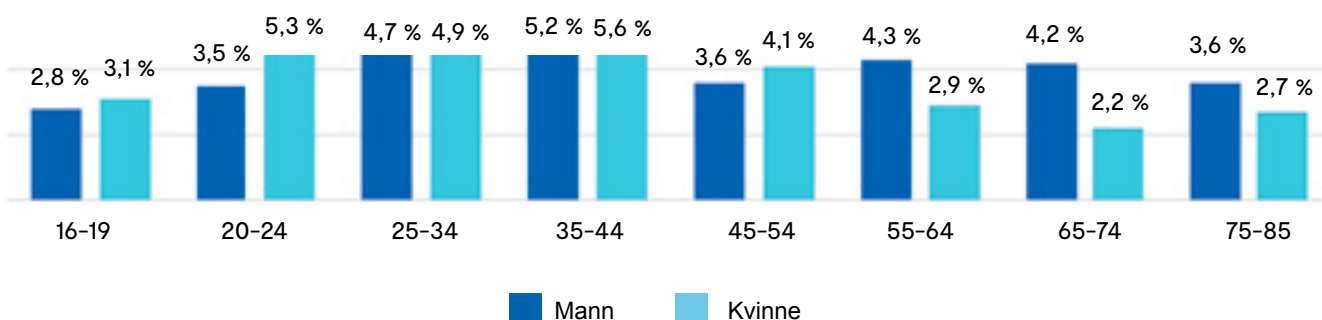
Andel etter alder

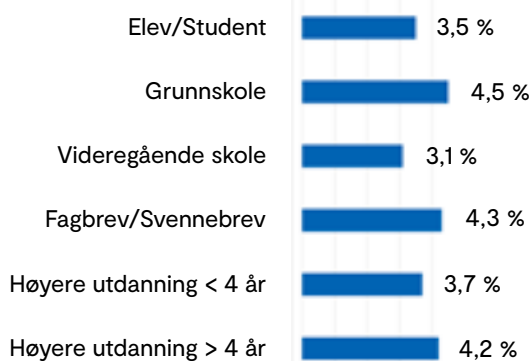
Andel etter kjønn

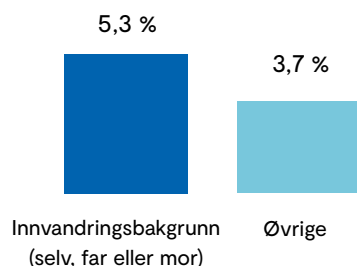
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

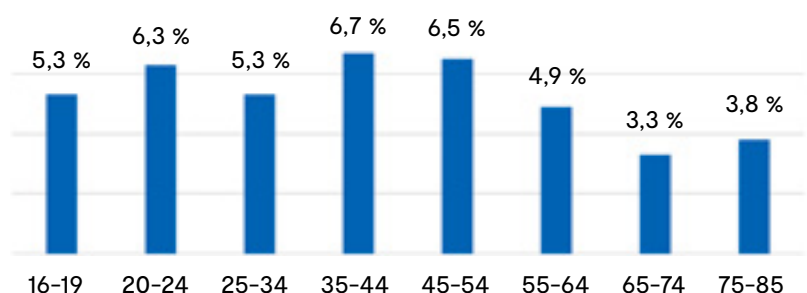

Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp

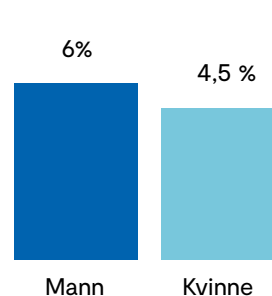
Økonomisk bedrag ved salg eller kjøp var det vinningslovbruddet nest flest ble utsatt for i 2020. 5,3 prosent opplevde økonomisk bedrag ved salg eller kjøp i 2020, og 11 prosent anmeldte dette til politiet. Åtte prosent rapporterte at politiet fikk vite om det på annen måte. Færre personer i de eldre aldersgruppene ble utsatt for slikt bedrag. Flere menn enn kvinner ble utsatt, og flere personer med innvandringsbakgrunn ble utsatt for bedrag ved salg eller kjøp enn personer uten slik bakgrunn.

Utsatt for minst ett tilfelle av økonomisk bedrag ved salg eller kjøp i 2020

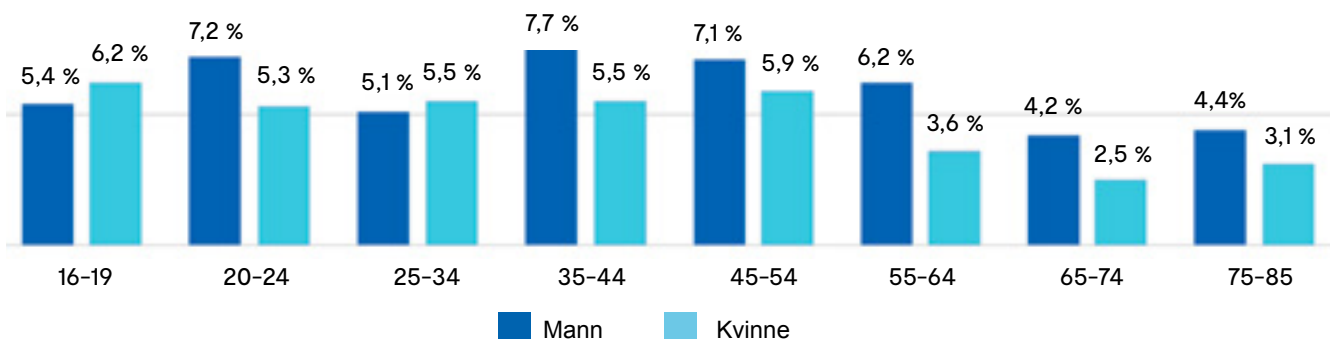
Andel etter alder

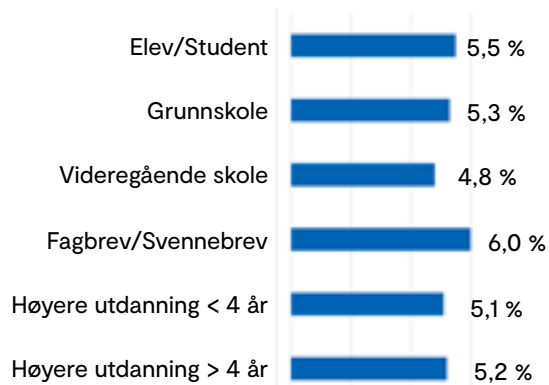
Andel etter kjønn

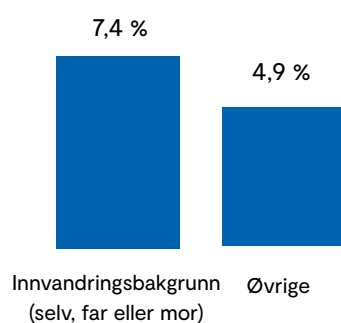
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

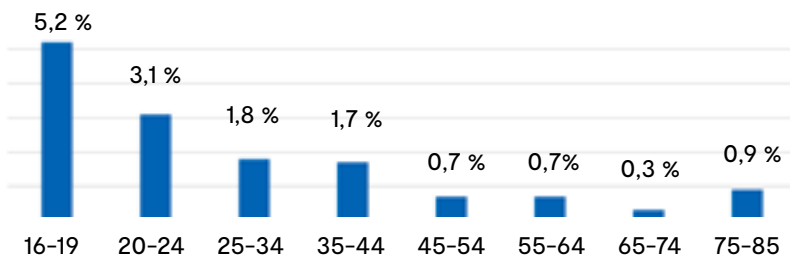

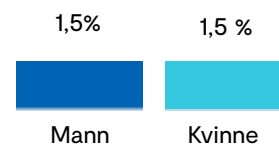
Det å ha blitt utsatt for lommetyver var relativt sjeldent forekommende i 2020. Kun 1,5 prosent ble utsatt for lommetyveri i 2020. Av disse anmeldt 27 prosent lovbruddet til politiet. Fem prosent oppga at politiet fikk vite om det på annen måte. Utsatthet for lommetyveri var vanligst blant de yngste, og blant elever/studentener. Det var ingen forskjell mellom menn og kvinner i utsatthet, men flere personer med innvandringsbakgrunn enn personer uten slik bakgrunn ble utsatt for lommetyveri.

” Utsatthet for lommetyveri var vanligst blant de yngste, og blant elever/studentener.

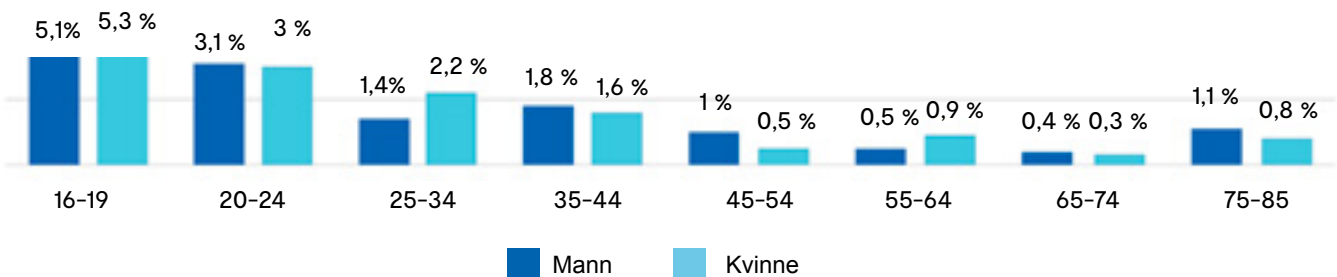
Andel etter alder

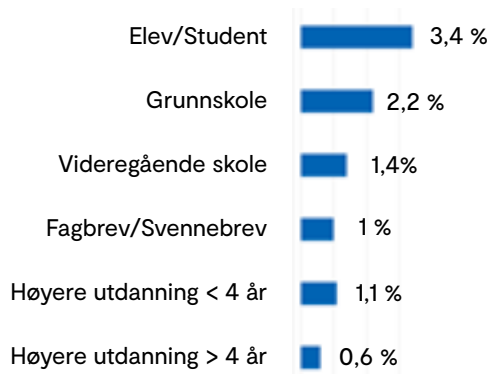
Andel etter kjønn

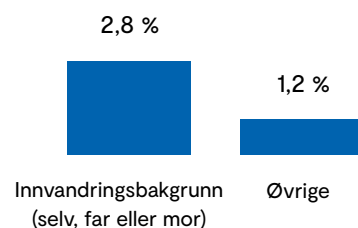
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

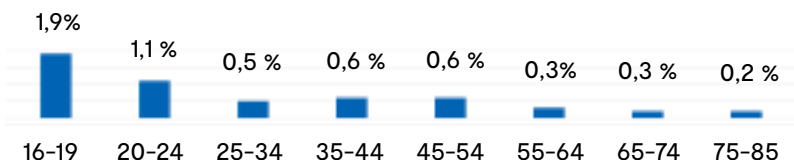

0,6 prosent ble ranet eller forsøkt ranet i 2020, og 26 prosent av de utsatte anmeldte dette til politiet. 17 prosent rapporterte at politiet fikk vite om det på annen måte.

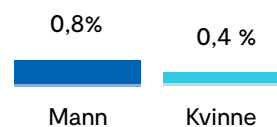
Å bli utsatt for ran eller forsøk på ran var vanligst blant de yngste, og andelen som ble utsatt avtok med økende alder. Det var flere menn som ble utsatt for ran eller forsøk på ran, og kjønnsforskjellen var størst blant de yngste. Flere elever/studenter og flere med innvandringsbakgrunn enn i utvalget for øvrig ble utsatt for ran eller forsøk på ran i 2020.

” 0,6 prosent ble ranet eller forsøkt ranet i 2020, og 26 prosent av de utsatte anmeldte dette til politiet.

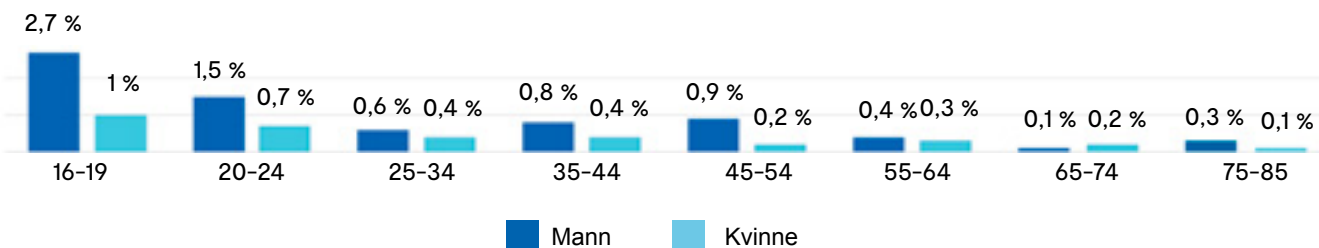
Andel etter alder

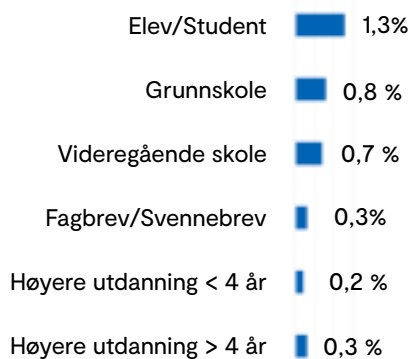
Andel etter kjønn

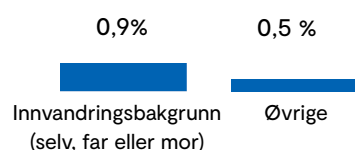
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

Nasjonal trygghetsundersøkelse spør detaljert om voldshendelser. Dette er fordi tidligere forskning viser at å spørre generelt om noen har blitt utsatt for vold, eller å spørre om spesifikke hendelser, utgjør en stor forskjell (Cools og Kotsadam 2017; Palermo et al. 2014). Å spørre om spesifikke hendelser er derfor blitt gullstandarden i undersøkelser som kartlegger voldsutsatthet, som for eksempel Demographic and Health Surveys (Kishor 2005). De største fordelene med denne fremgangsmåten er at å måle spesifikke voldshendelser ikke er like påvirket av ulike forståelser av hva som er vold. Ulike forståelser av vold kan for eksempel være at for noen definerer skadeomfanget hvordan de forstår handlingen, mens for andre er handlingen vold uansett. En slik fremgangsmåte med spesifikke spørsmål reduserer også underrapportering ved å gi personer flere muligheter til å fortelle om voldshendelser.

” Totalt ble 8 prosent utsatt for minst én voldshandling i 2020.

Totalt ble 8 prosent utsatt for minst én voldshandling i 2020. Voldshandlingene er kategorisert som vold og grov vold (se neste side). Det var flere som opplevde vold enn grov vold. Flest ble lugget eller kløpet, etterfulgt av å bli ristet eller dyttet. Det var færrest som ble banket opp. Den vanligste gjerningspersonen for vold var en venn og for grov vold var den vanligste gjerningspersonen en fremmed. For begge typer vold var den vanligste arenaen for voldsutsatthet egen bolig.

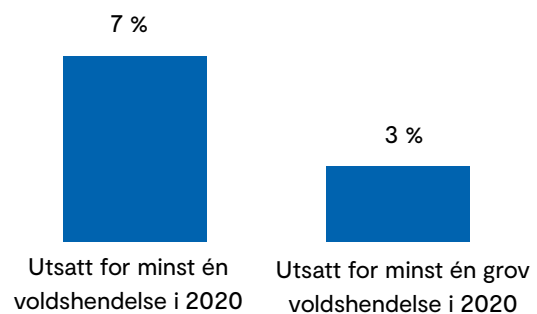
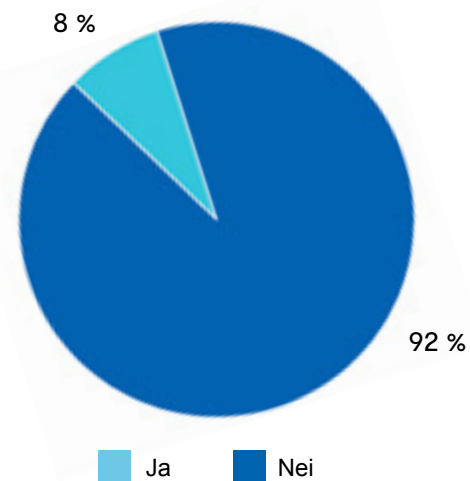
Utsatthet for vold varierte etter alder; yngre personer var oftere voldsutsatte enn eldre personer. Menn og kvinner rapporterte omtrent lik utsatthet for vold; yngre kvinner var noe oftere utsatt for vold enn yngre menn, mens yngre menn var noe mer utsatt for grov vold enn yngre kvinner. Elever/studenter var særlig mer utsatt for vold, men også grov vold. Personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatte for vold og grov vold. En delforklaring er trolig at disse gruppene er yngre enn den øvrige befolkningen.

” Menn og kvinner rapporterte omtrent lik utsatthet for vold; yngre kvinner var noe oftere utsatt for vold enn yngre menn, mens yngre menn var noe mer utsatt for grov vold enn yngre kvinner.

Mørketallene for voldsutsatthet var relativt lavere enn for andre typer lovbrudd, men fremdeles betraktelige. 0,3 prosent av den norske befolkningen anmeldte voldshendelser i 2020 (SSB). Anmeldelsestilbøyeligheten varierer stort mellom de ulike lovbruddene. Personer som har blitt banket opp, slått med knyttneve eller gjenstand, eller som har blitt utsatt for andre fysiske angrep anmelder oftest. Disse lovbruddene er kategorisert som grov vold, men selv for disse lovbruddene var det ikke mer enn én av fem som anmeldte. For de øvrige voldshandlingene var det enda færre som anmeldte. Dette stemmer godt med internasjonal litteratur og demonstrerer viktigheten av spørreundersøkelser for å avdekke prevalensen for voldsutsatthet i befolkningen (Palermo et al. 2014).

” Mørketallene for voldsutsatthet var relativt lavere enn for andre typer lovbrudd, men fremdeles betraktelige.

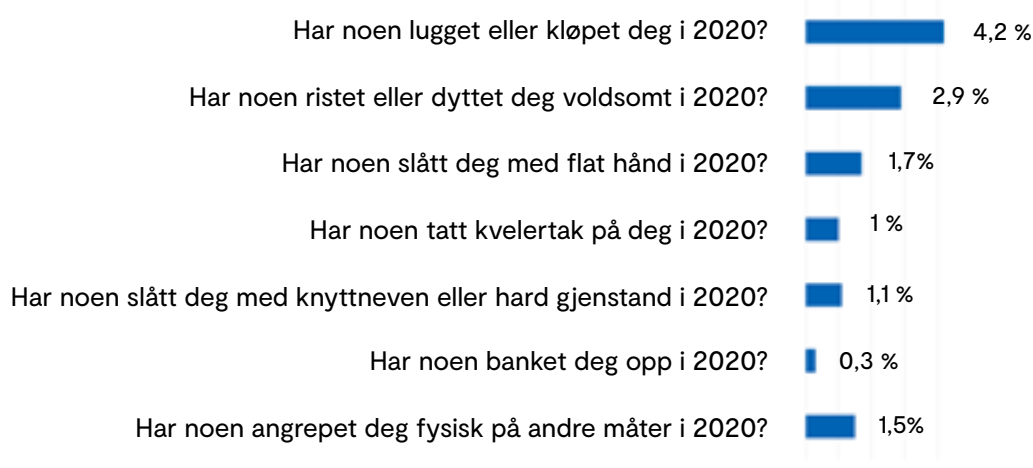
Utsatt for minst én voldshandling i 2020

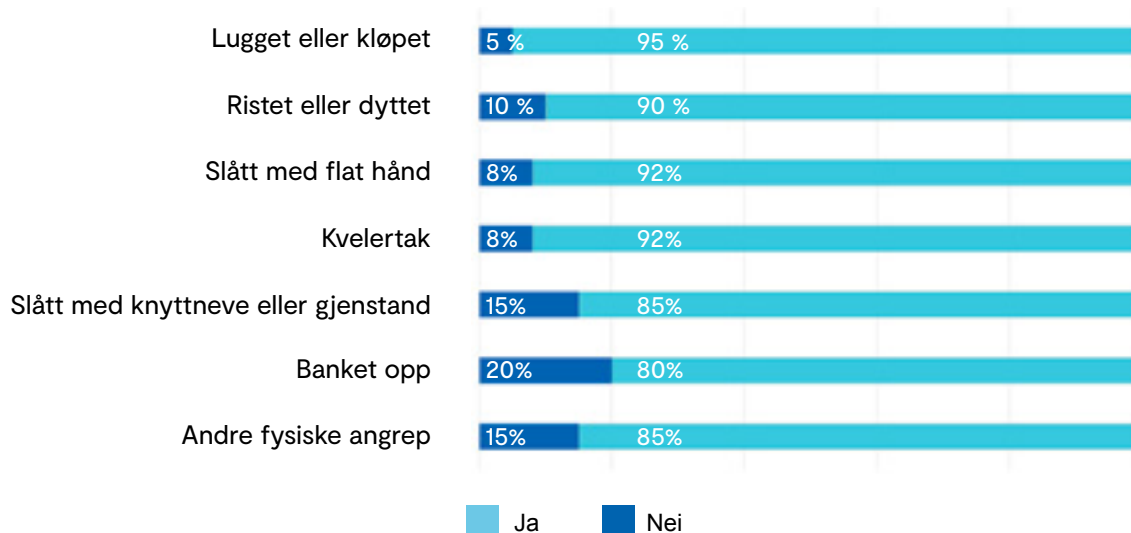
Den vanligste typen voldshendelse i 2020 var å ha blitt lugget eller kløpet, noe som 4,2 prosent ble utsatt for. Dette var også den hendelsen som færrest anmeldte (5 prosent). Til sammenlikning har 0,3 prosent blitt banket opp, og andelen som anmeldte

denne typen voldshendelse var høyere enn for alle de andre hendelsene; 20 prosent av de utsatte anmeldte. De andre hendelsene ligger mellom disse to ytterpunktene både i hvor mange som ble utsatt og som anmeldte.

Andel utsatt for minst et lovbrudd, etter kategori

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet

Kategorisering av voldshandlinger

Syv prosent av respondentene ble utsatt for vold og tre prosent for grov vold i løpet av 2020.

Spørsmålene om vold i undersøkelsen er svært spesifikke. Foregående side viste andelene som hadde opplevd minst én voldshandling i 2020. Heretter vil disse voldshhandlingene bli samlet i kategoriene *vold* og *grov vold*. Tabellen under viser hvordan de ulike voldshhandlingene er kategorisert.

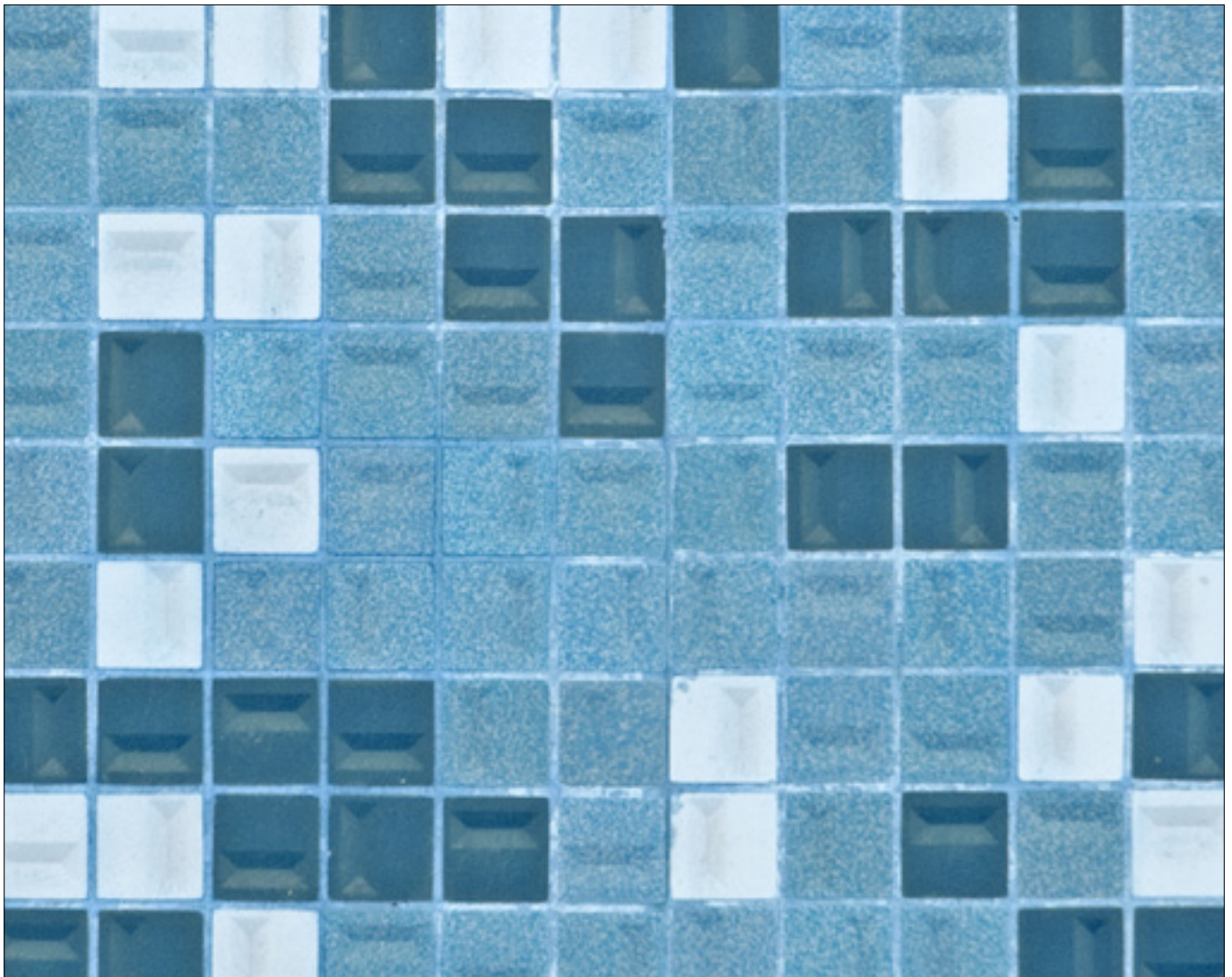
En slik kategorisering er ikke uten problemer. For eksempel kan det som her blir beskrevet som vold oppleves som skremmende, og ha negative og omfattende fysiske og psykologiske virkninger. Når vi allikevel kategoriserer voldshhandlingene slik, er det fordi det fysiske skadepotensialet for grove voldshhandling er større (Stefansen og Mossige, 2016).

Vold

- Har noen lugget eller kløpet deg?
- Har noen ristet eller dyttet deg voldsomt?
- Har noen slått deg med flat hånd?

Grov vold

- Har noen tatt kvelertak på deg?
- Har noen slått deg med knyttneven eller hard gjenstand?
- Har noen banket deg opp?
- Har noen angrepet deg fysisk på andre måter?

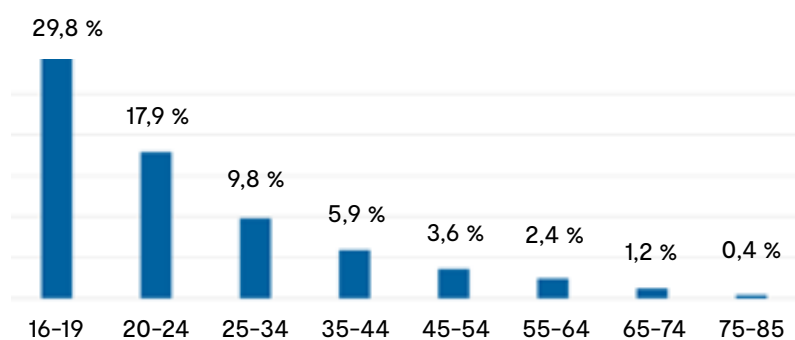

Vold er spørsmål om lugging, klypning, voldsom risting eller dytting eller slag med flat hånd. Utsatthet for vold var vanligst i den yngste aldersgruppen der nesten 30 prosent ble utsatt for dette, mot godt under fem prosent blant de som er 45 år eller eldre. Menn og kvinner rapporterte lik utsatthet for vold og andelen utsatte var synkende med økende alder for begge kjønn.

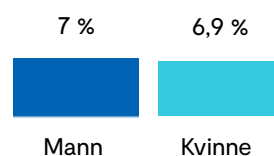
Elever/studenter var betydelig oftere utsatt for vold, og personer med innvandringsbakgrunn var oftere utsatt enn den øvrige befolkningen.

” Den vanligste typen voldshendelse i 2020 var å ha blitt lugget eller kløpet, noe som 4,2 prosent ble utsatt for.

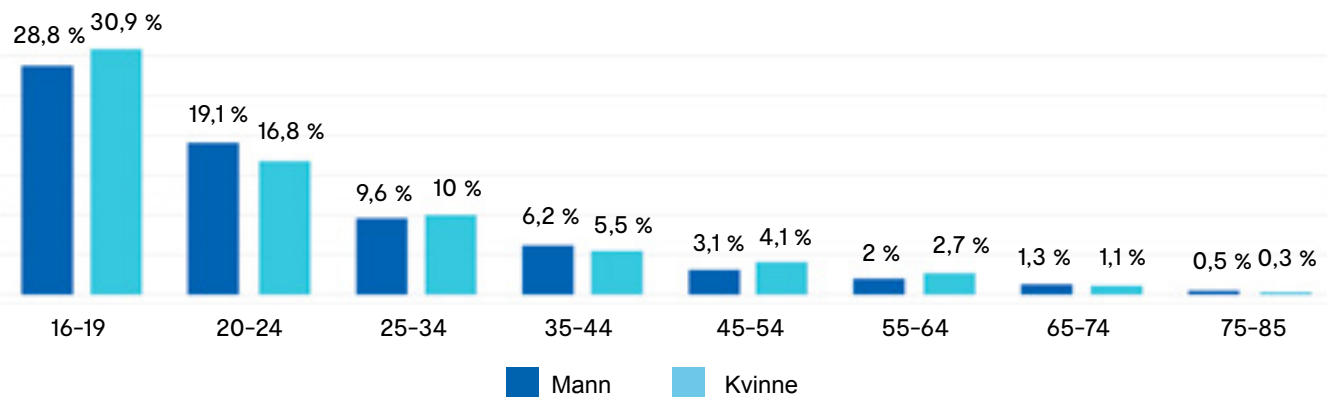
Andel etter alder

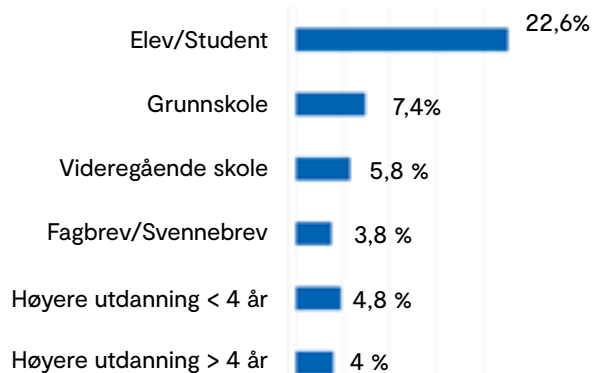
Andel etter kjønn

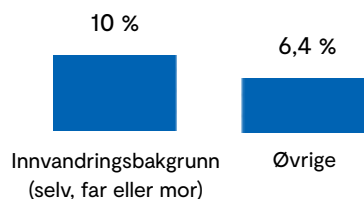
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

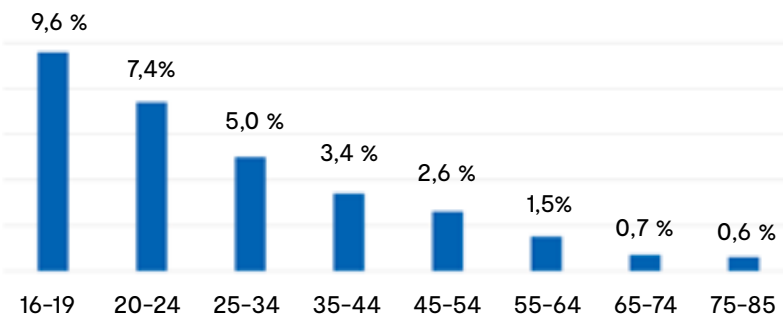
Andel etter innvandringsbakgrunn

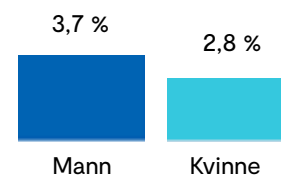
Grov vold er spørsmål om kvelertak, slag med knyttneve eller hard gjenstand, å banke opp eller andre fysiske angrep. Utsatthet for grov vold var vanligst i den yngste aldersgruppen; 9,6 prosent av personer mellom 16-19 år ble utsatt for slike voldshandlinger i 2020. Andelen som var utsatt sank med økende alder. Menn rapporterte noe høyere utsatthet for grov vold enn kvinner. Elever/studenter var oftest utsatte, og flere personer med innvandringsbakgrunn var utsatt enn den øvrige befolkningen.

” Utsatthet for grov vold var vanligst i den yngste aldersgruppen; 9,6 prosent av personer mellom 16-19 år ble utsatt for slike voldshandlinger i 2020.

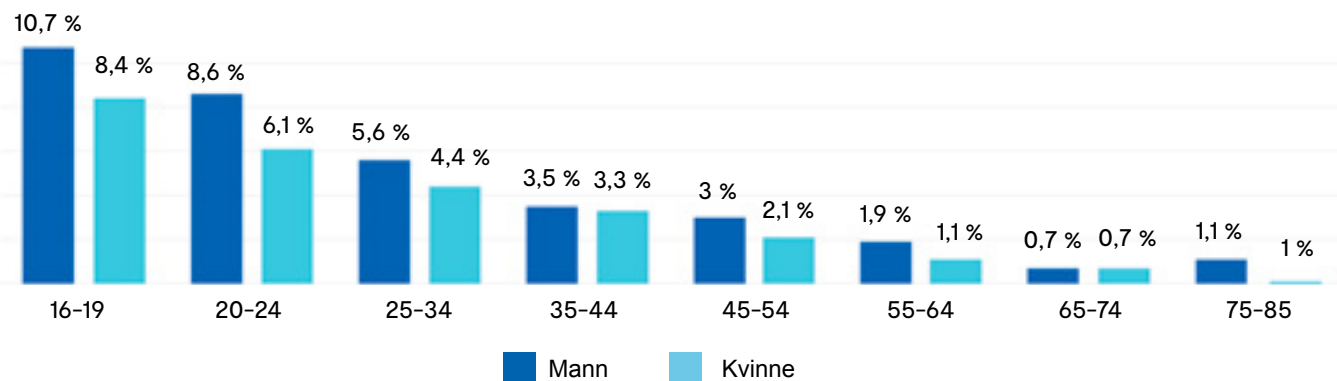
Andel etter alder

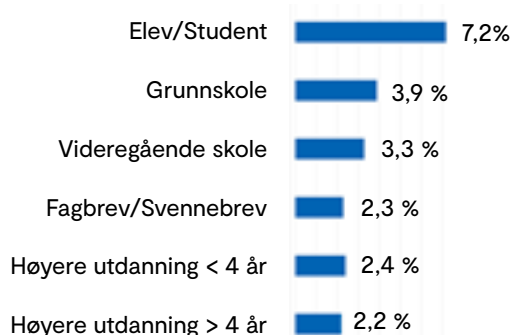
Andel etter kjønn

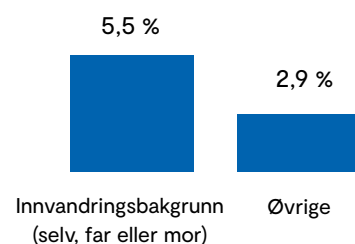
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

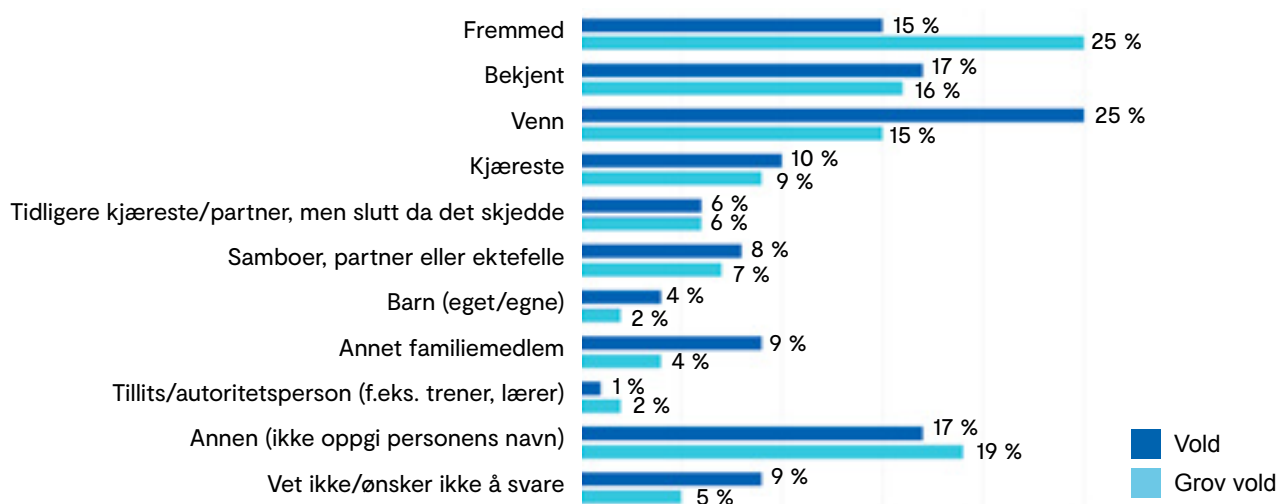
Personer som ble utsatt for vold i 2020, fortalte også om deres relasjon til gjerningspersonen(e) på det tidspunktet hendelsen skjedde, og hvor voldshendelsen skjedde.

Fremmed, venn og bekjent var personene flest oppga som utøver av volden de ble utsatt for. De vanligste arenaene for voldshendelsene var egen bolig, etterfulgt av arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon.

” Fremmed, venn og bekjent var personene flest oppga som utøver av volden de ble utsatt for.

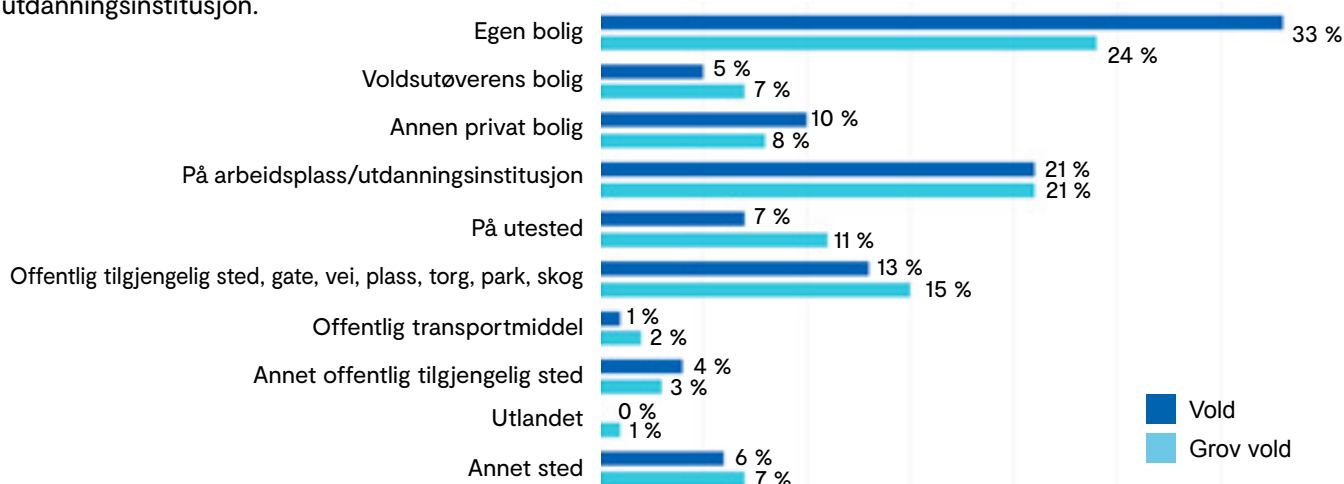
Gjerningsperson

25 prosent av de som ble utsatt for vold, ble utsatt for dette av en venn og 25 prosent av de som ble utsatt for grov vold, ble utsatt for dette av en fremmed.

Arena

Flest ble utsatt for vold og grov vold i egen bolig, etterfulgt av arbeidsplass/skole/utdanningsinstitusjon.

Nasjonal trygghetsundersøkelse spør detaljert om seksuelle voldshendelser. Tidligere forskning viser at å spørre generelt om noen har blitt utsatt for seksuell vold versus å spørre om spesifikke hendelser, utgjør en stor forskjell (Cools og Kotsadam 2017; Palermo et al. 2014). Stefansen, Løvgren og Frøyland (2020) gjennomførte et eksperiment blant unge voksne i Norge og fant at en tilfeldig gruppe som fikk detaljerte spørsmål om seksuell vold rapporterte omtrent dobbelt så ofte å ha blitt voldtatt, sammenliknet med en tilfeldig gruppe som fikk ett generelt spørsmål om seksuell vold.

I tillegg til spørsmål om seksuell vold kartla Nasjonal trygghetsundersøkelse omfanget av digital seksuell vold. Resultatene fra disse spørsmålene blir presentert på siste side i dette kapitlet.

Utsatthet

1,6 prosent rapporterte å ha blitt utsatt for minst en seksuell voldshandling i 2020. Beføling var den hyppigst forekommende typen seksuell vold og analsex mot respondentens vilje var det færrest som ble utsatt for. Seksuell vold blir i denne rapporten delt i tre ulike kategorier: beføling, voldtekt, og annen seksuell vold (andre seksuelle voldshandlinger enn de som ble spurt om i undersøkelsen). For beføling og annen seksuell vold var den vanligste gjerningspersonen en bekjent av den utsatte og for voldtekt var den vanligste gjerningspersonen en venn. For de ulike typene seksuell vold var den vanligste arenaen for voldsutsatthet enten egen bolig eller annen privat bolig.

Yngre personer var oftere utsatt for seksuell vold enn eldre personer. Kvinner var oftere utsatte for seksuell vold enn menn, og dette gjelder alle typer seksuell vold. Elever/studenter og personer med innvandringsbakgrunn var oftere utsatte for seksuell vold enn de øvrige.

To prosent oppga at de hadde vært utsatt for digital seksuell vold. Det var trusler om å dele seksualiserte bilder eller videoer og press eller tvang til å sende seksualiserte bilder av en selv som var vanligst. Det var flere yngre personer enn eldre som ble utsatt for digital seksuell vold, og flere kvinner enn menn – særlig i de yngste aldersgruppene.

Anmeldelsestilbøyelighet

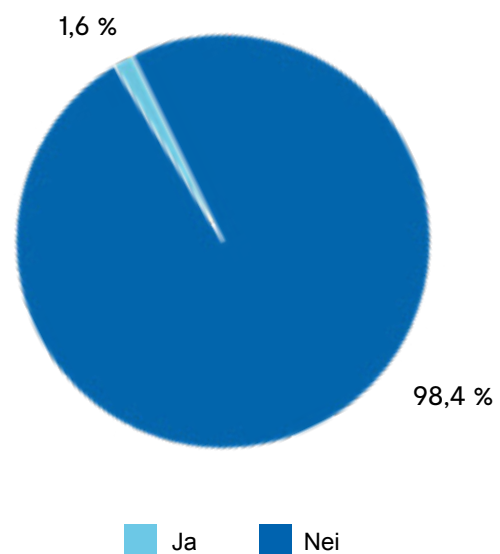
En liten andel av dem som er utsatt for seksuell vold anmeldte dette til politiet. Den største andelen som anmeldte, 17 prosent, var de som ble utsatt for at

noen puttet objekter eller fingre inn i vagina eller anus. Det er viktig å påpeke at andelen som ble utsatt for seksuell vold er lave og antall anmeldelser utgjør et lite antall. Resultatene blir dermed sensitive for hvem som svarte på undersøkelsen. Det kan ikke utelukkes at anmeldelsesmønsteret ville artet seg noe annerledes dersom flere respondenter deltok.

Mørketall

for voldtekt og andre typer seksuell vold er store. Kun 0,03 prosent av den norske befolkningen anmeldte voldtekt i 2020 (SSB), mens 0,8 prosent av deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse rapporterer å bli voldtatt det samme året. Få anmelder digital seksuell vold, og mørketallene er store også for denne typen seksuell vold.

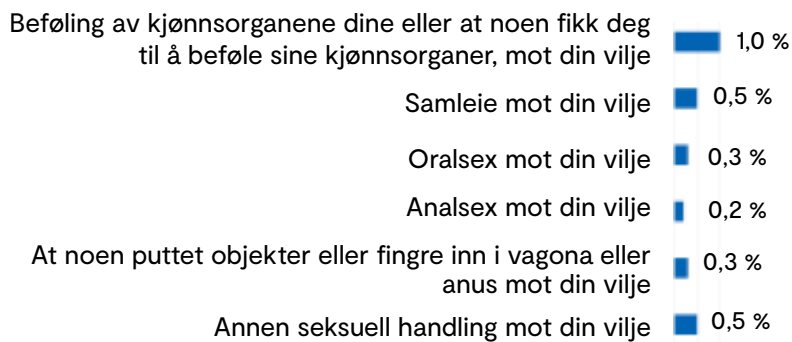
Utsatt for minst én seksuell voldshandling i 2020

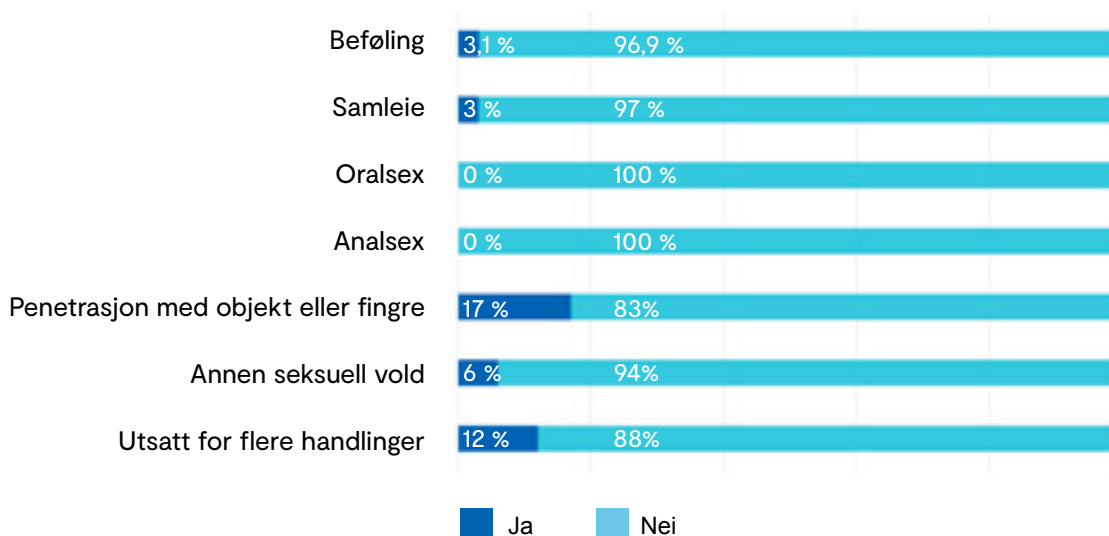
Den vanligste typen seksuell vold respondentene ble utsatt for var beføling, som én prosent opplevde minst en gang i løpet av 2020. Andelen som anmelder er høyest blant personer som ble utsatt for penetrasjon («At noen puttet objekter eller fingre inn i vagina eller anus mot din vilje»), og for personer som ble utsatt for mer enn én seksuell voldshandling.

” Den vanligste typen seksuell vold respondentene ble utsatt for var beføling, som én prosent opplevde minst en gang i løpet av 2020.

Andel utsatt for minst én seksuell voldshandling

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet

Kategorisering av seksuelle voldshandlinger

Foregående side viste andelene som hadde opplevd minst en spesifikk seksuell voldshandling i 2020. Heretter vil handlingene som etter straffeloven utgjør voldtekt, bli samlet og omtalt som voldtekt. Det er en risiko for at en slik kategorisering fører til en under-rapportering av voldtekt i 2020, fordi også beføling av kjønnsorganer kan foregå på en slik måte at

handlingen vil regnes som en voldtekt i strafferettslig forstand. Dette gjelder også spørsmålet om annen seksuell handling mot din vilje.

Når resultatene allikevel blir presentert på denne måten, er det fordi spørsmålene som er inkludert i kategorien voldtekt entydig utgjør voldtekt etter straffeloven, mens de to øvrige spørsmålene kan omfatte et bredere omfang seksuelle voldshandlinger, som ikke nødvendigvis regnes som voldtekt etter straffeloven.

Beføling

Beføling av kjønnsorganene dine eller at noen fikk deg til å beføle sine kjønnsorganer, mot din vilje

Voldtekt

Samleie mot din vilje
Oralsex mot din vilje
Analsex mot din vilje
At noen puttet objekter eller fingre inn i vagina eller anus mot din vilje

Annen seksuell vold

Annen seksuell handling mot din vilje

Digital seksuell vold

Har du, mot din vilje, blitt tatt bilde av eller filmet under seksuelle handlinger?

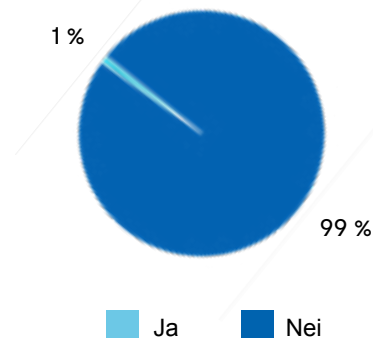
Har noen truet med å dele seksualiserte bilder eller videoer av deg?

Har noen, mot din vilje, delt seksualiserte bilder eller videoer av deg?

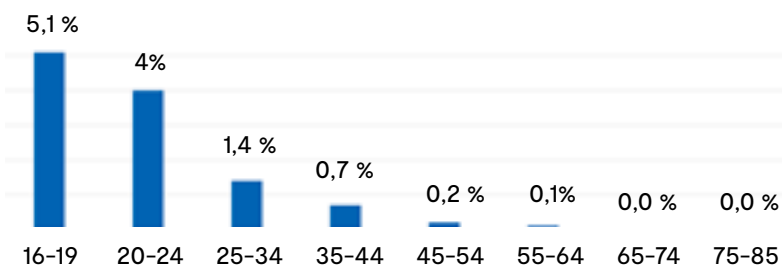
Har noen presset eller tvunget deg til å sende seksualiserte bilder eller videoer av deg selv?

Beføling av egne eller andres kjønnsorganer mot deres vilje var den type seksuell vold som flest rapporterte å ha blitt utsatt for; en prosent ble utsatt for dette i 2020. Det er en markant aldersgradient i denne typen utsatthet, der over fem prosent av de yngste ble utsatt for beføling. Det var en større andel kvinner enn menn som ble utsatt og denne forskjellen var størst blant de yngste; 8,9 prosent av unge kvinner mot 2,1 prosent av unge menn. Elever/studenter var mer utsatt enn personer med avsluttet utdanning. Personer med innvandringsbakgrunn var mer utsatte enn den øvrige befolkningen.

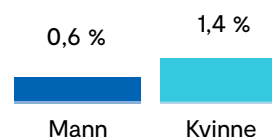
Kategorisering av seksuelle voldshandlinger

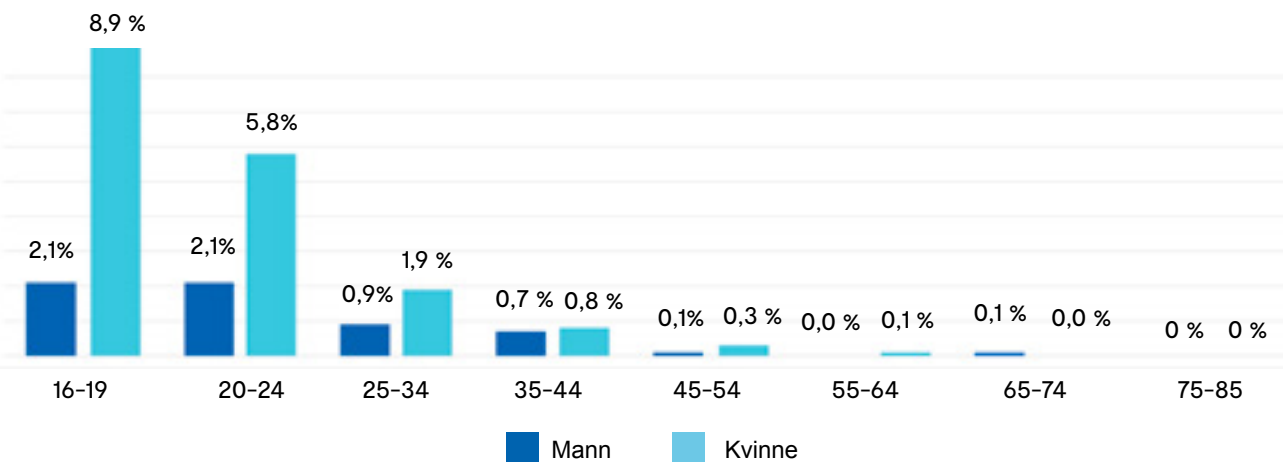
Andel etter alder

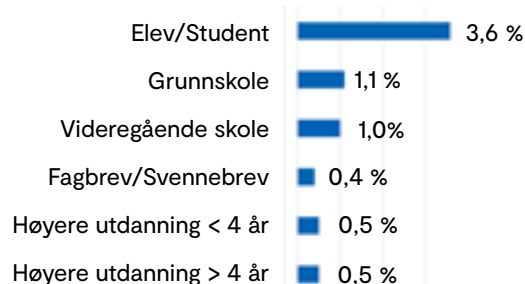
Andel etter kjønn

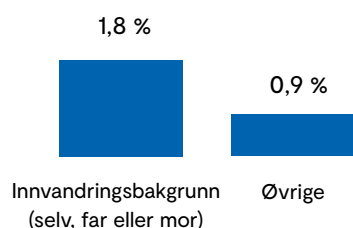
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

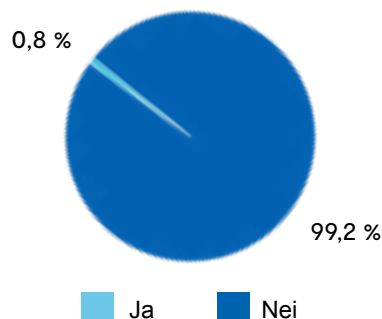
Andel etter innvandringsbakgrunn

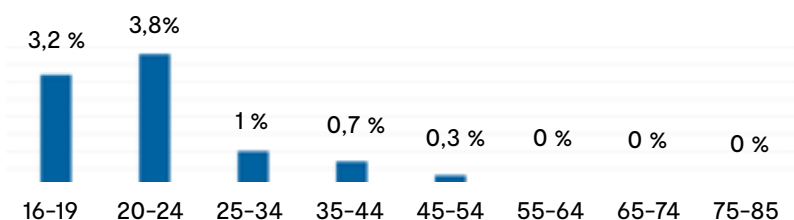
0,8 prosent rapporterte å ha blitt voldtatt i 2020. Flere unge personer enn eldre ble utsatt for voldtekt, og flere kvinner enn menn har opplevd å bli voldtatt. Kjønnsforskjellen er størst blant de yngste; over 6 prosent av unge kvinner ble voldtatt, mot rundt en prosent unge menn. Omtrent ingen i de eldste aldersgruppene oppga at de hadde blitt voldtatt i 2020.

Elever/studenter var videre klart overrepresentert sammenliknet med de andre utdanningsgruppene. Det var også flere personer med innvandringsbakgrunn som hadde vært utsatt for voldtekt, enn blant de øvrige.

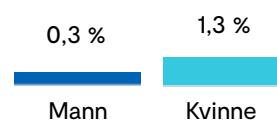
Utsatt for voldtekt minst én gang i 2020

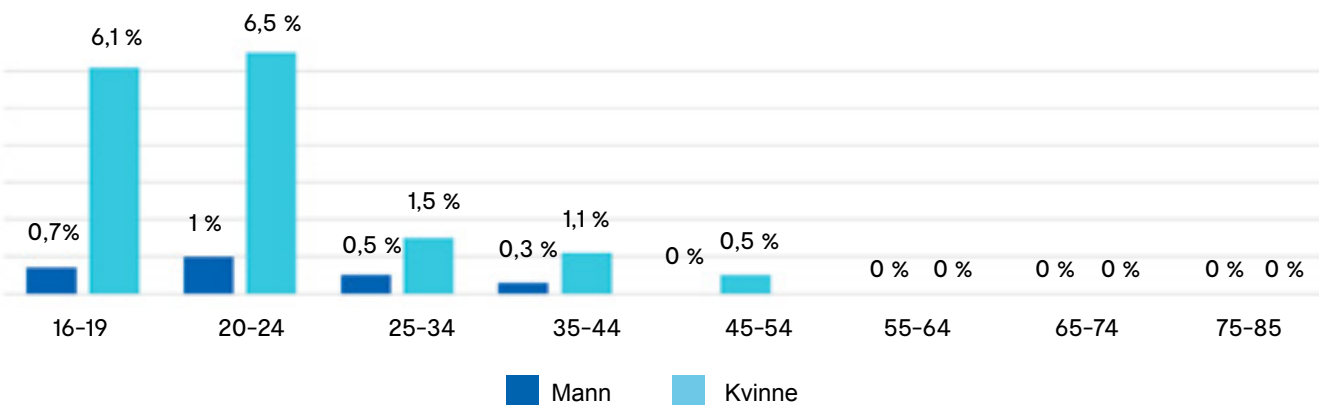
Andel etter alder

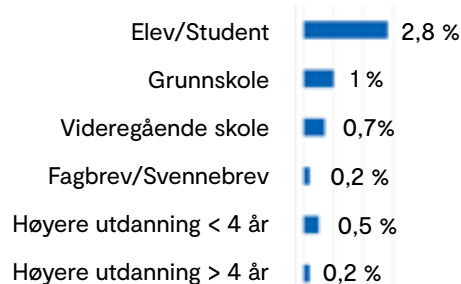
Andel etter kjønn

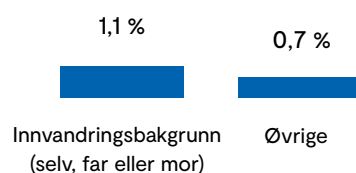
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

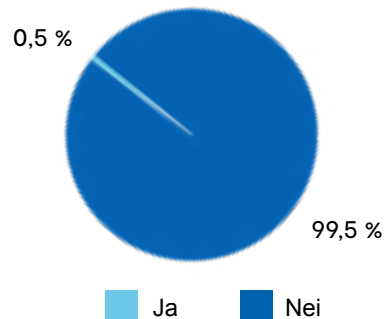

Annen seksuell vold

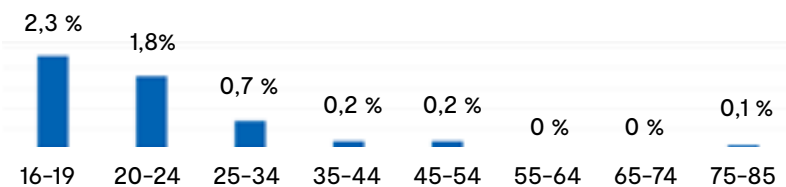
Til slutt i spørsmålsbatteriet om seksuell vold var det inkludert en samlekategori for "annen seksuell vold» for å fange opp hendelser som ikke passet innenfor noen av de andre seksuelle voldshendelsene i undersøkelsen. Totalt krysset 0,5 prosent av for at de hadde blitt utsatt for annen seksuell vold i 2020.

Andelen som ble utsatt for annen seksuell vold var høyest blant kvinner, særlig i ung alder. Elever/studenter var også overrepresentert blant de som hadde opplevd annen seksuell vold. Det samme gjaldt for personer med innvandringsbakgrunn.

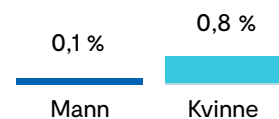
Utsatt for annen seksuell vold minst én gang i 2020

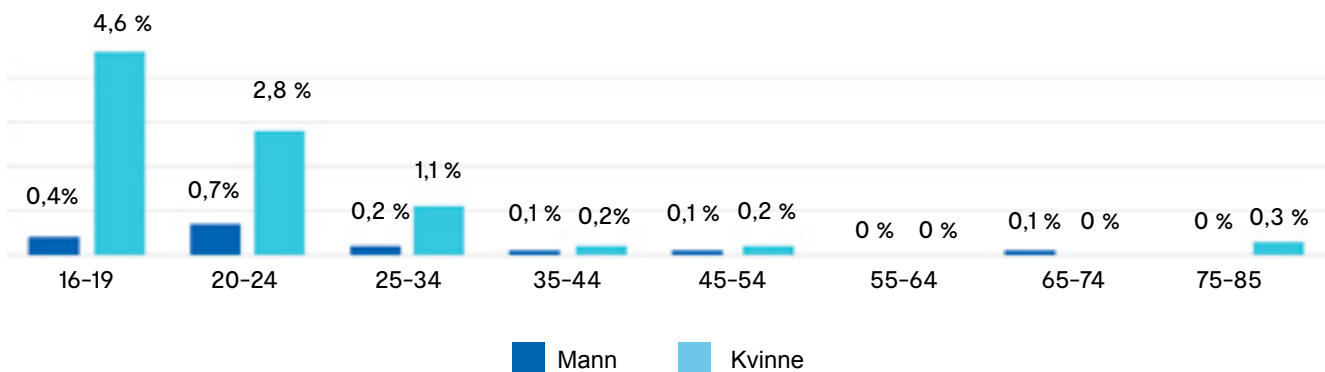
Andel etter alder

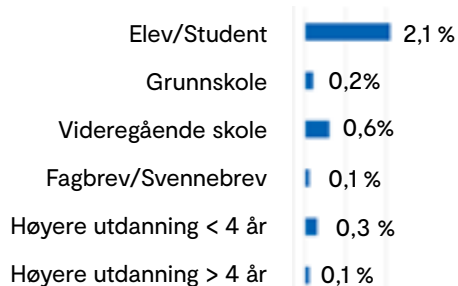
Andel etter kjønn

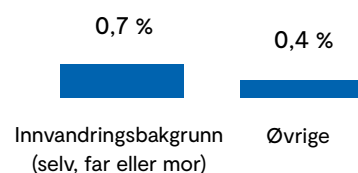
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

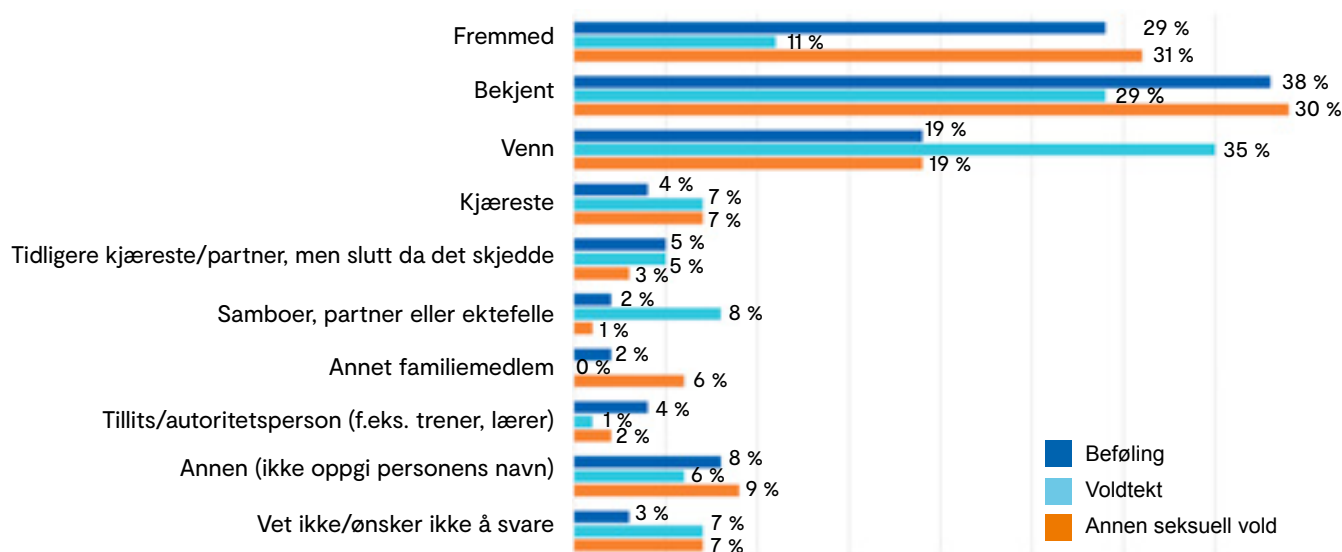
Andel etter innvandringsbakgrunn

Personer som ble utsatt for seksuell vold i 2020, fortalte også om deres relasjon til gjerningspersonen(e) på det tidspunktet hendelsen skjedde, og hvor hendelsen skjedde.

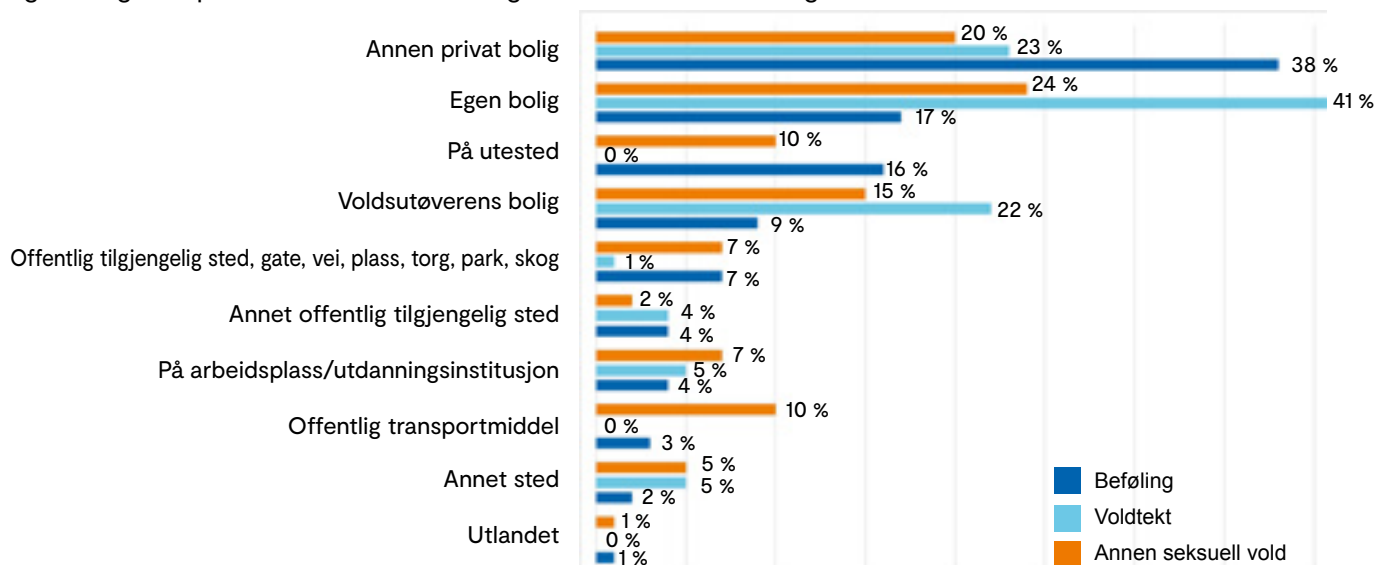
Gjerningsperson

38 prosent av de som ble utsatt for beføling, ble utsatt for dette av en bekjent, etterfulgt av fremmed (29 prosent) og venn (19 prosent). 35 prosent av de som ble utsatt for voldtekt, ble utsatt for dette av noen som var en venn, etterfulgt av bekjent (29 prosent). Gjerningspersonen(e) flest oppga for annen seksuell vold var bekjent og fremmed.

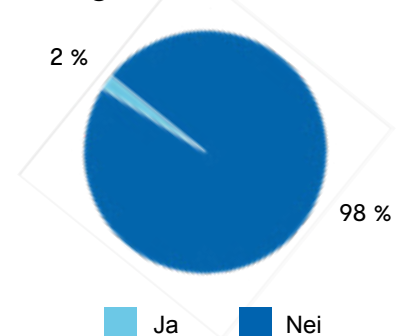
Arena

En privat bolig, enten egen, voldsutøverens eller annen privat bolig, var den hyppigste arenaen for voldtekt og annen seksuell vold. Annen privat bolig, egen bolig eller på utested var de tre vanligste arenaene for beføling.

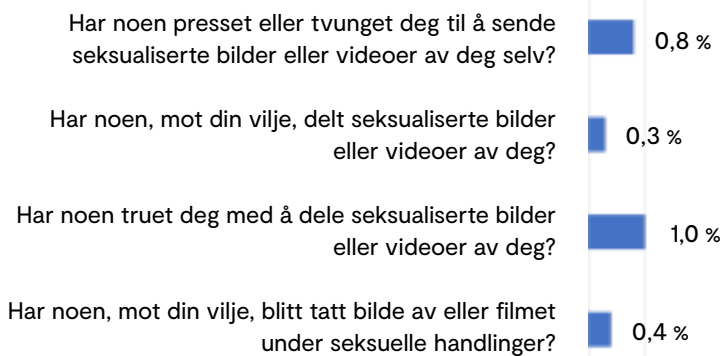

Å bli truet med distribusjon av seksualiserte bilder eller videoer av en selv, og å bli presset til å sende seksualiserte bilder eller videoer, er de tilfellene av digital seksuell vold som flest opplevde i 2020 – rundt en prosent i utvalget. De fleste som ble utsatt for dette anmeldte ikke; den høyeste andelen (8,7 prosent) som anmeldte er de som mot sin vilje ble tatt bilde av eller filmet under seksuelle handlinger.

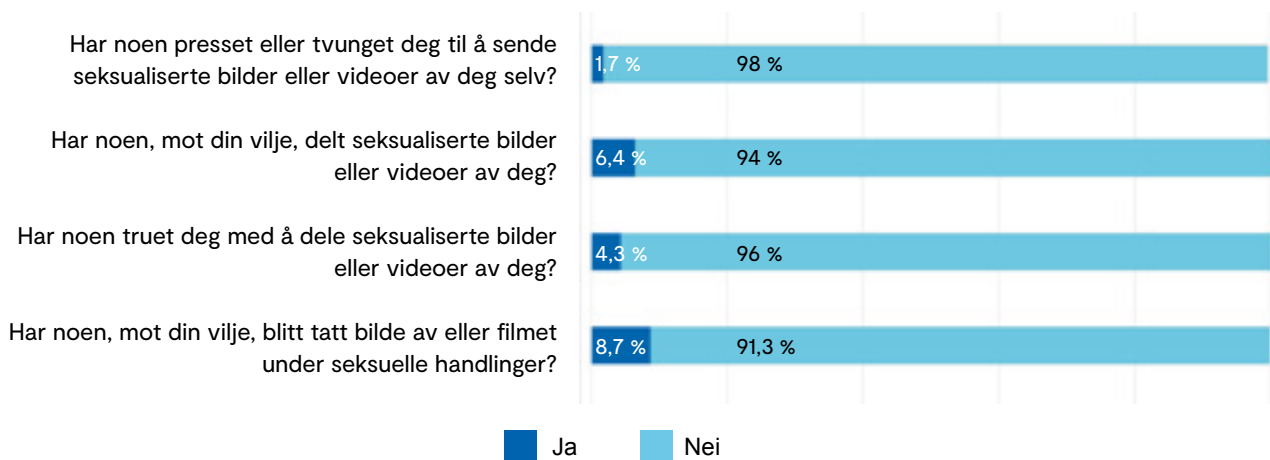
Utsatt for minst ett tilfelle av digital seksuell vold

Andel utsatt for minst en digital seksuell voldshandling

Andel blant utsatte som anmeldte til politiet

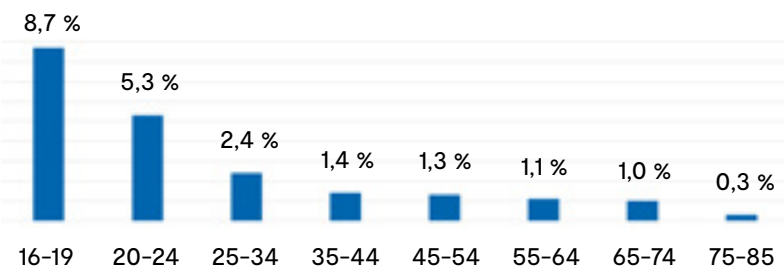

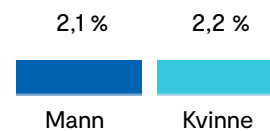
De fire ulike digitale seksuelle voldshandlingene som respondentene ble spurt om, er her kategorisert som digital seksuell vold. To prosent ble utsatt for minst ett tilfelle av digital seksuell vold i 2020. Flere yngre enn eldre ble utsatt for dette. Flest unge kvinner ble utsatt for digital seksuell vold. Dette gjaldt 14,5 prosent blant unge kvinner i alderen 16 – 19 år, mot fire prosent menn i samme aldersgruppe. En god del flere elever/studenter ble utsatt for digital seksuell vold, enn personer som ikke var under utdanning på undersøkelsestidspunktet.

» De fleste som ble utsatt for dette anmeldte ikke.

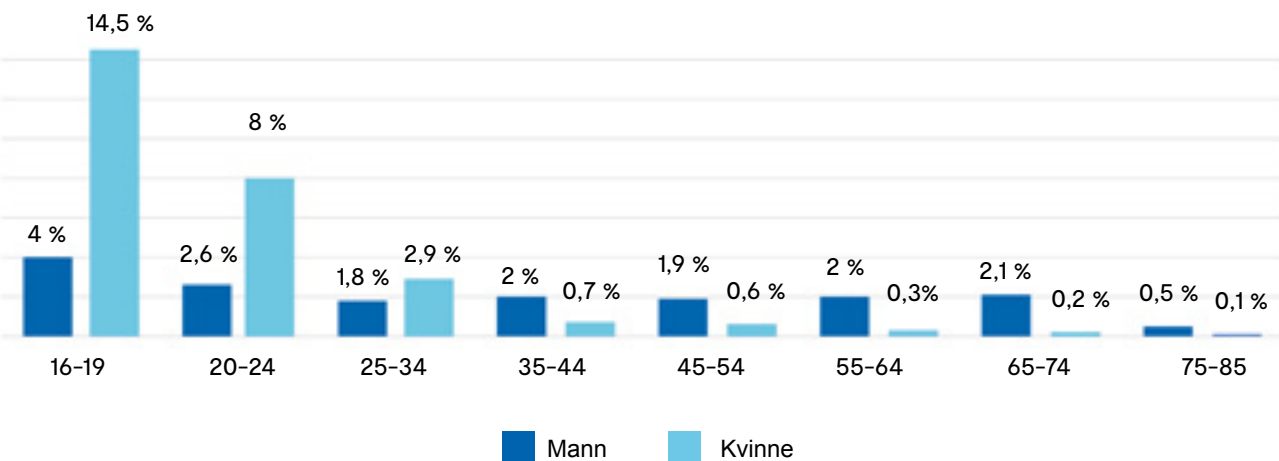
Andel etter alder

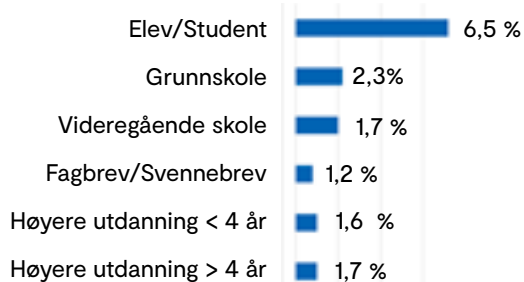
Andel etter kjønn

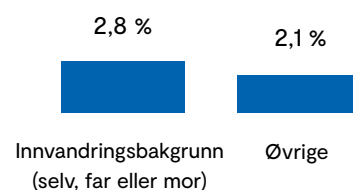
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

Digital kriminalitet omfatter en mangfold av lovbrudd, fra økonomisk bedrag til trakassering. Digital kriminalitet er alle typer kriminalitet som foregår i hovedsak ved bruk av digitale virkemidler eller på digitale arenaer.

Nasjonal sikkerhetsmyndighets rapport Nasjonalt digitalt sikkerhetsbilde 2021 påpeker at mye virksomhet ble flyttet til digitale arenaer som en konsekvens av koronapandemien, og at dette skiftet resulterer i en økt risiko for digital kriminalitet – også for individer.

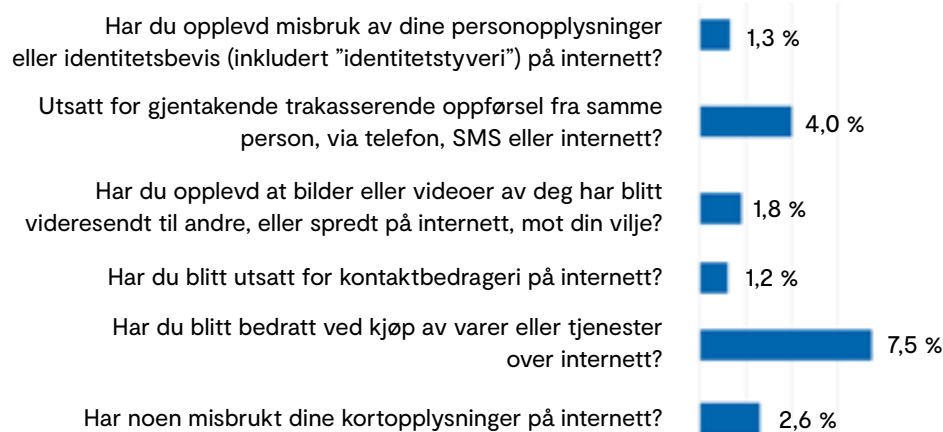
Det digitale lovbruddet flest opplevde var bedrag ved

kjøp av varer eller tjenester over internett, etterfulgt av gjentakende trakassering fra samme person.

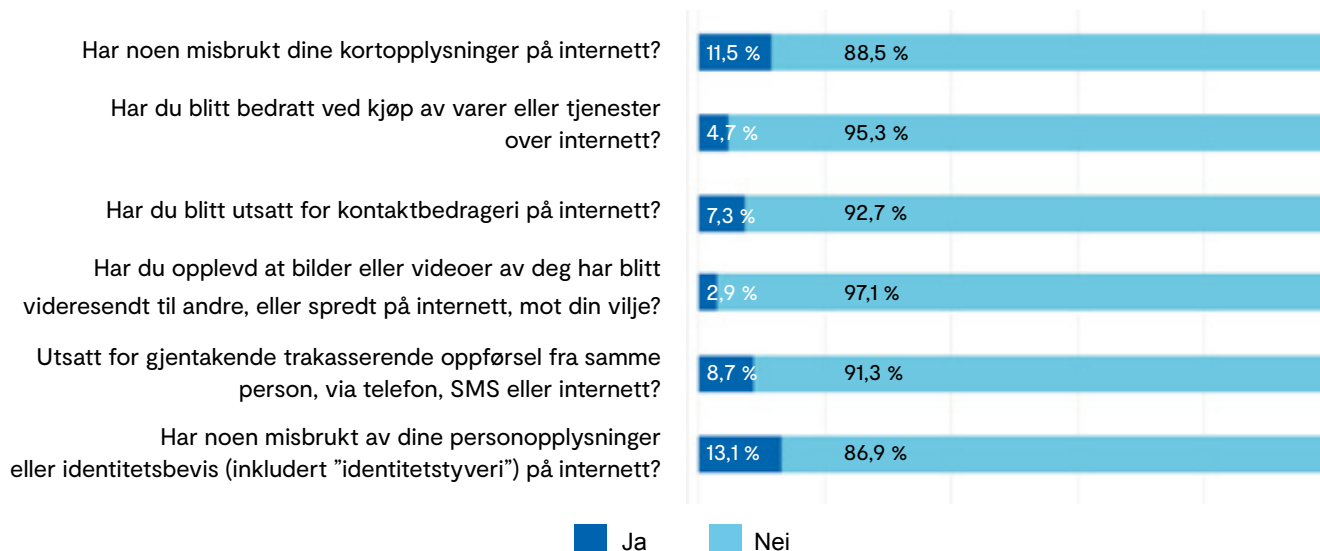
Misbruk av personopplysninger eller identitetsbevis er det digitale lovbruddet som flest anmeldte – blant de som ble utsatt for dette, har 13 prosent anmeldt forholdet til politiet.

11,5 prosent har anmeldt misbruk av kortopplysninger på internett. Den store majoriteten anmeldte ikke digitale lovbrudd som de ble utsatt for. Andelen som anmeldte at bilder eller videoer av dem ble videregitt til andre eller spredt på internett mot deres vilje, er kun tre prosent.

Utsatt for minst ett lovbrudd innen hver kategori digital kriminalitet

Anmeldt til politiet

Økonomisk tap ved digitale vinningslovbrudd

Alle deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse som svarte at de ble utsatt for digitale vinningslovbrudd, ble også spurt om det økonomiske tapet lovbruddet påførte dem.

Figuren nederst på siden viser medianverdien for det økonomiske tapet for tre ulike digitale vinningslovbrudd.

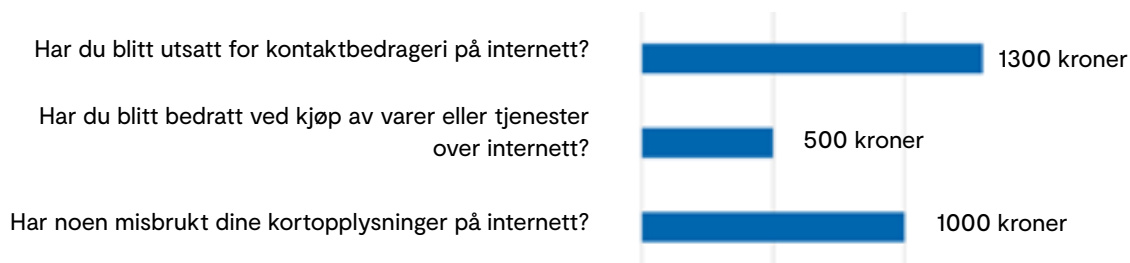
Medianverdien er den verdien som deler fordelingen i to, det vil si at halvparten av deltakerne tapte mer enn medianverdien og den andre halvparten tapte mindre. Rundt halvparten av personene som ble utsatt for

kontaktbedrageri på internett tapte 1300 kroner, mens halvparten av de som ble bedratt ved kjøp av varer eller tjenester over internett tapte 500 kroner.

Det er et velkjent fenomen at de økonomiske gevinstene ved ulike type lovbrudd påvirker prevalensen (Draca et al. 2019; Quinn & Clare 2021). Nasjonal trygghetsundersøkelse viser at økonomisk verdi påvirker anmeldelsestilbøyeligheten også. Folk er mer tilbøyelig til å anmelde når de er utsatt for vinningslovbrudd med store økonomiske tap, mens de oftere unnlater å anmelde lovbrudd med små økonomiske tap.

” Folk er mer tilbøyelige til å anmelde når de er utsatt for vinningslovbrudd med store økonomiske tap, mens de oftere unnlater å anmelde lovbrudd med små økonomiske tap.

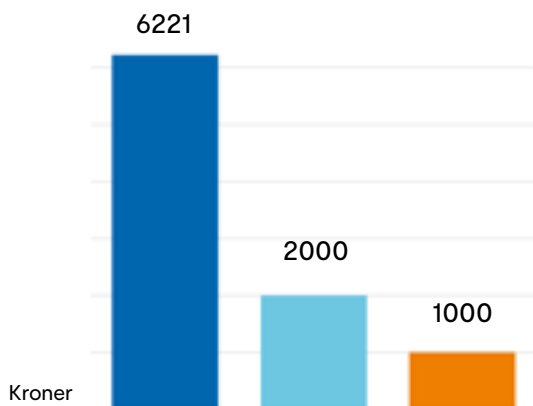
Utsatt for minst ett lovbrudd innen hver kategori digital kriminalitet

Figurene under viser en tydelig sammenheng mellom anmeldelse og størrelse på økonomisk tap; medianverdien for tap ved lovbrudd som ble anmeldt av individet selv er betydelig større enn medianverdien for tap der ingen anmeldelse ble gjort. Medianverdien for tap ved lovbrudd politiet fikk vite om på en annen måte, ligger imellom.

At anmeldelsestilbøyelighet ved vinningslovbrudd er tett knyttet til størrelsen på tapet henger trolig sammen med forventninger om oppklaring, banken og kort-selskapets praksiser, og krav om anmeldelse.

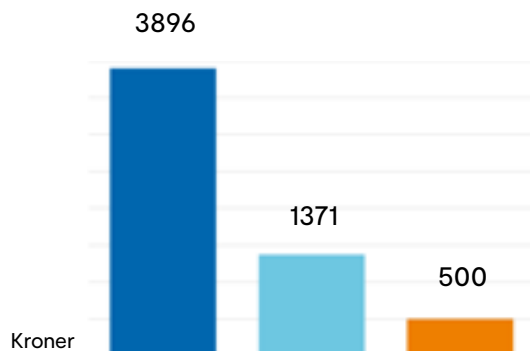
Har noen misbrukt dine kortopplysninger på internett?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

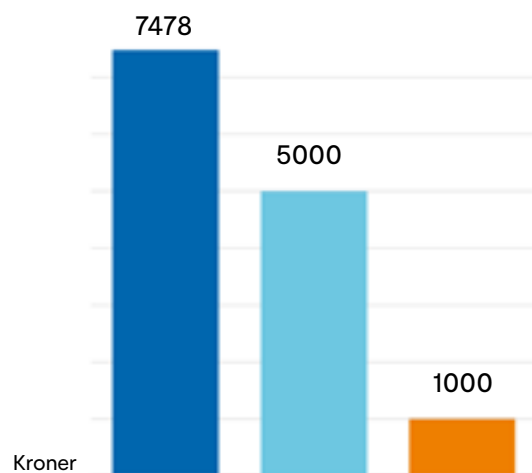
Har du blitt bedratt ved kjøp av varer eller tjenester over internett?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

Har du blitt utsatt for kontaktbedrageri på internett?

Har du anmeldt hendelsen til politiet?

■ Ja ■ Nei, men politiet fikk vite om det på annen måte ■ Nei

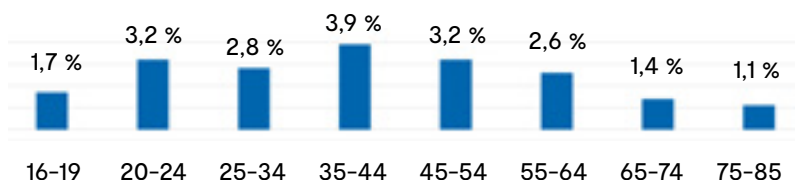
Misbruk av kortopplysninger

Misbruk av kortopplysninger var noe vanligere i aldersgruppene 35-54, enn i de øvrige aldersgruppene. Noen flere med innvandringsbakgrunn har opplevd at deres kortopplysninger ble misbrukt.

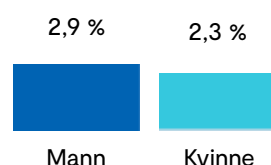
” Misbruk av kortopplysninger var noe vanligere i aldersgruppene 35-54, enn i de øvrige aldersgruppene.

Andel utsatt misbruk av kortopplysninger i 2020

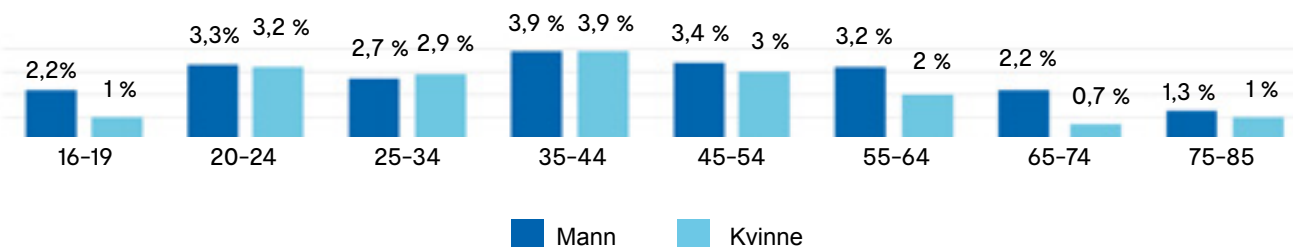
Andel etter alder

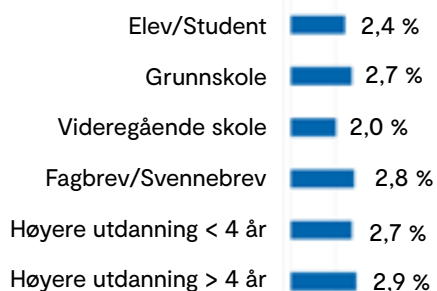
Andel etter kjønn

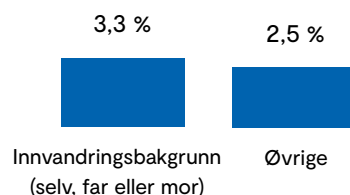
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

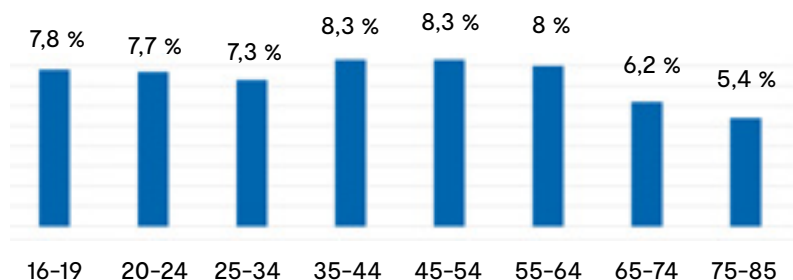
Bedratt ved kjøp over internett

Å bli utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett var minst vanlig blant de eldste aldersgruppene, som kanskje er de som handler minst på nett. Noen flere menn enn kvinner ble utsatt for bedrag ved kjøp over internett. Også flere personer med innvandringsbakgrunn ble bedratt ved kjøp av varer eller tjenester over internett.

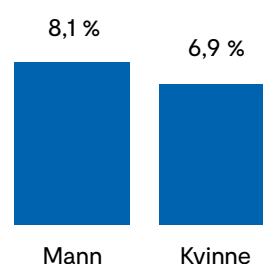
” Å bli utsatt for bedrag ved kjøp av varer eller tjenester over internett var minst vanlig blant de eldste aldersgruppene.

Andel bedratt ved kjøp over internett

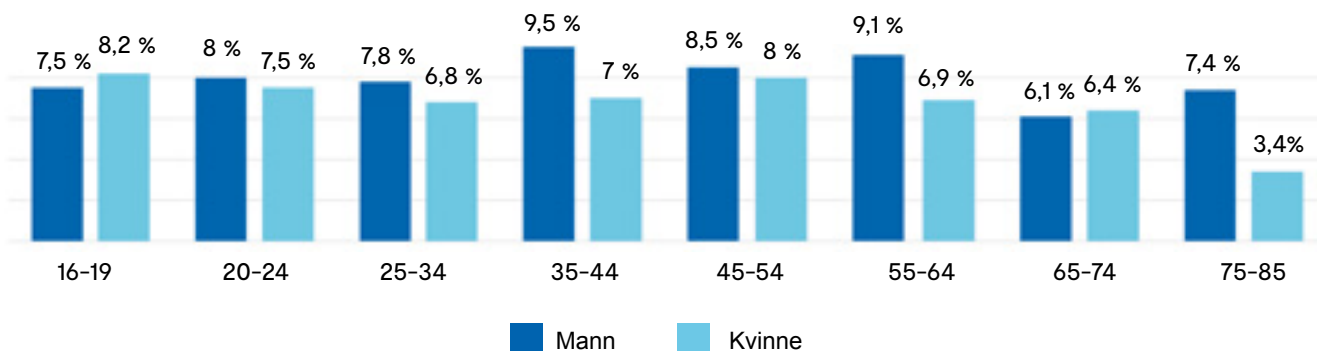
Andel etter alder

Andel etter kjønn

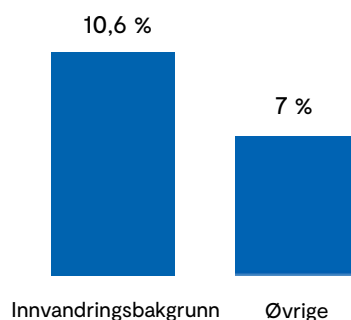
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

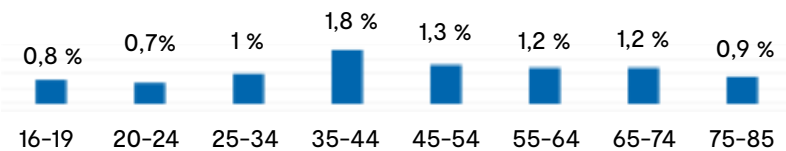

Andel etter innvandringsbakgrunn

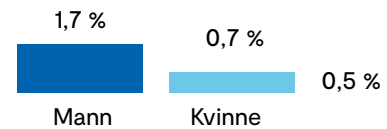

Kontaktbedrageri vil si at du har overført et pengebeløp til en person du fikk kontakt med på internett, som senere viste seg å være en bedrager. Det kan f.eks. være reiseutgifter eller utgifter i forskudd for å motta et større beløp (f.eks. arv fra et ukjent familiemedlem, lotteri-gevinst eller glemte konti). Bedrageren kan både være en person du ikke kjente, en person som utga seg for at være en du kjenner, eller være en person du hadde møtt på internett, f.eks. på et datingside.

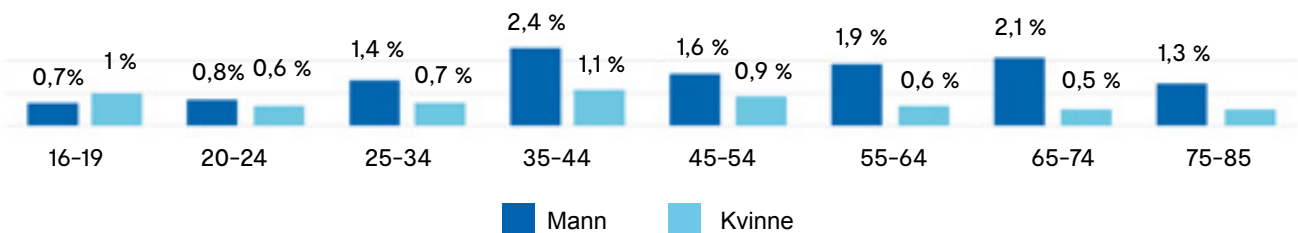
Andel etter alder

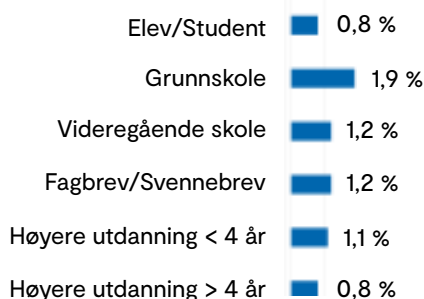
Andel etter kjønn

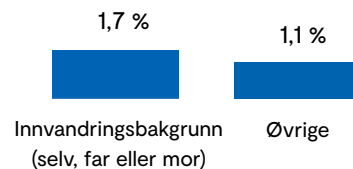
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

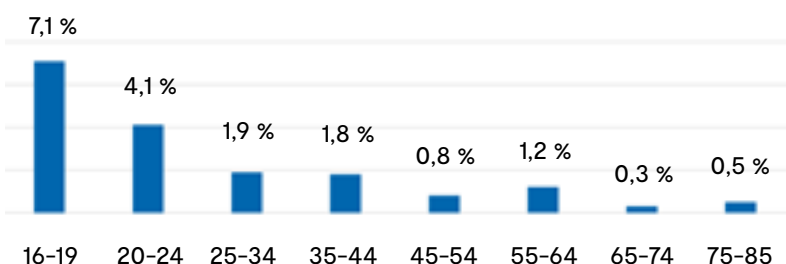

Spredning av bilder eller video

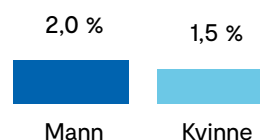
Flest unge ble utsatt for at bilder eller videoer ble videresendt til andre eller spredt på internett mot deres vilje. Denne hendelsen har en tydelig og skjev aldersfordeling; andelen som har opplevd dette er størst i den yngste aldersgruppen, og synker med stigende alder. Det er også noen flere menn enn kvinner som har blitt utsatt, og flere personer med innvandringsbakgrunn.

Andel bedratt ved kjøp over internett

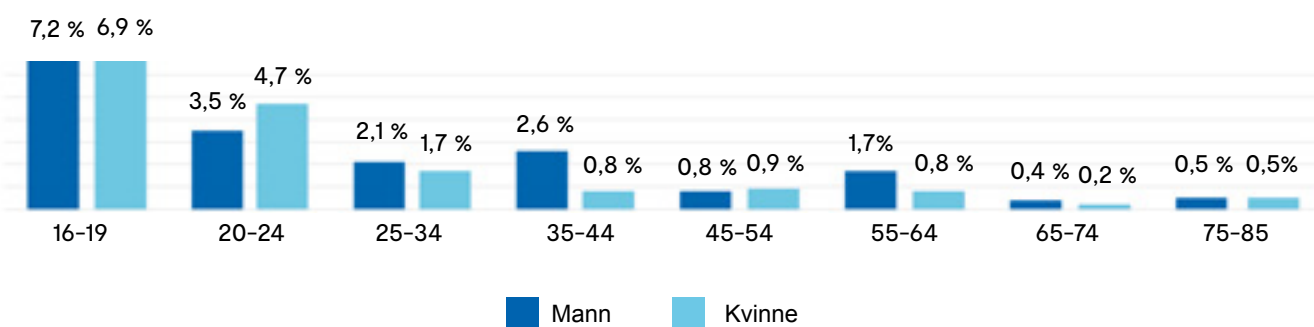
Andel etter alder

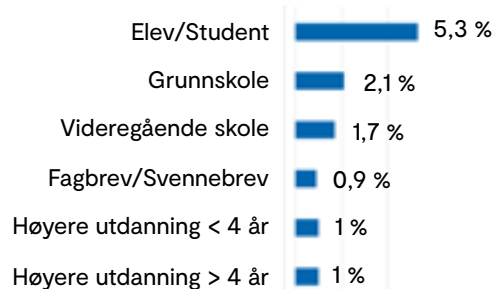
Andel etter kjønn

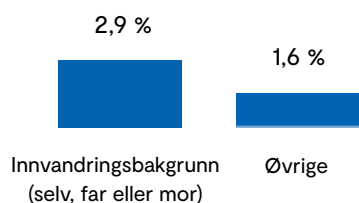
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

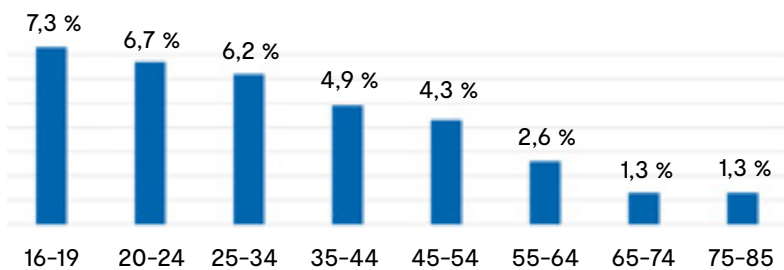

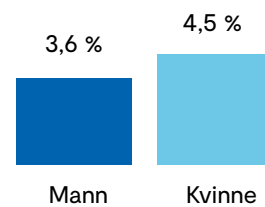
Gjentakende trakasserende oppførsel fra samme person, via telefon, SMS eller internett, var minst vanlig blant de eldste aldersgruppene. Flere kvinner enn menn ble utsatt for dette, og særlig er kjønnsforskjellen stor blant de yngste. Det er også flere elever/studenter, og personer med innvandringsbakgrunn, som ble utsatt for gjentakende trakassering.

Andel utsatt for gjentakende trakasserende oppførsel, fra samme person, via telefon, SMS eller internett, i 2020

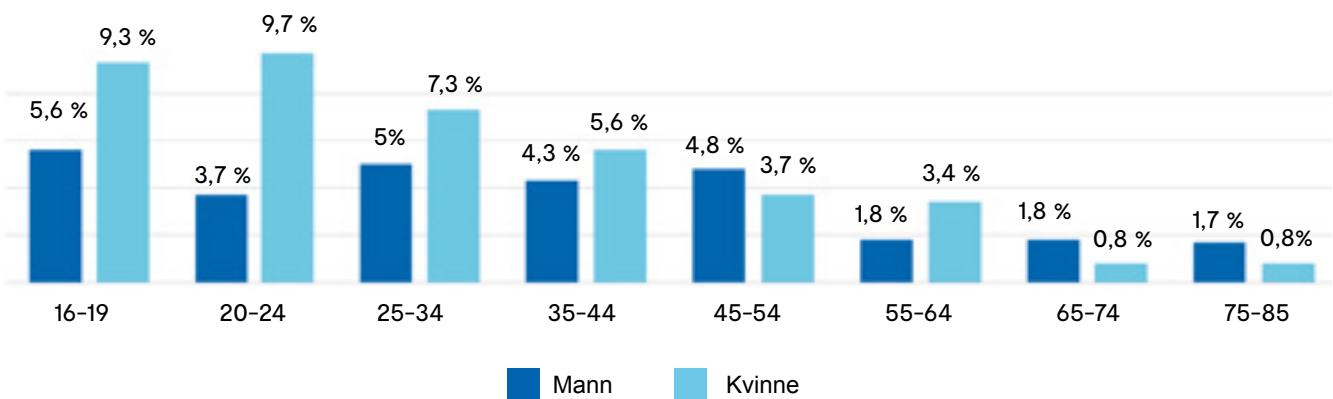
Andel etter alder

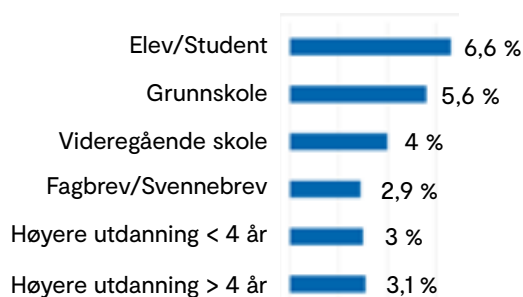
Andel etter kjønn

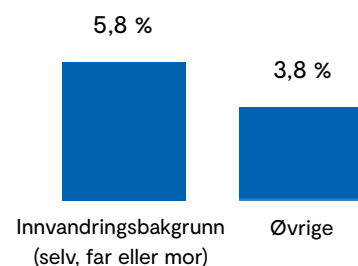
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

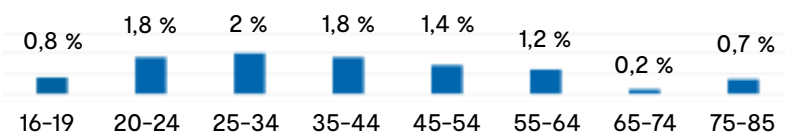
Å bli utsatt for misbruk av personopplysninger eller identitetstyveri på internett var minst vanlig blant de yngste og eldste aldersgruppene. Flest unge voksne ble utsatt for identitetstyveri. Noen flere menn, og noen flere personer med innvandringsbakgrunn, ble utsatt for identitetstyveri i 2020.

” Flest unge voksne ble utsatt for identitetstyveri.

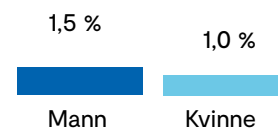
” 1,3 prosent ble utsatt for identitetstyveri på internett i 2020.

Andel utsatt for misbruk av personopplysninger eller identitetsbevis (inkludert «identitetstyveri») på internett i 2020

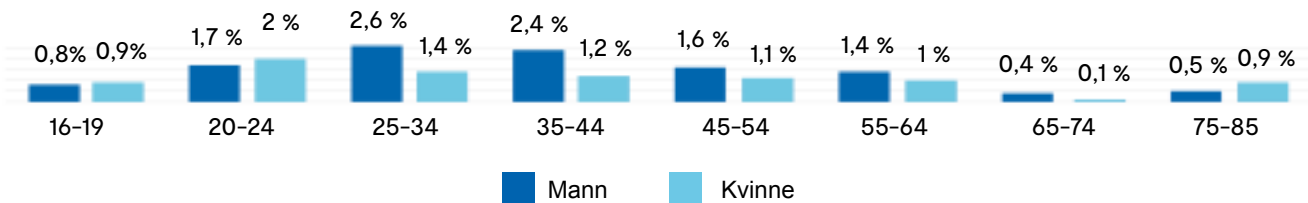
Andel etter alder

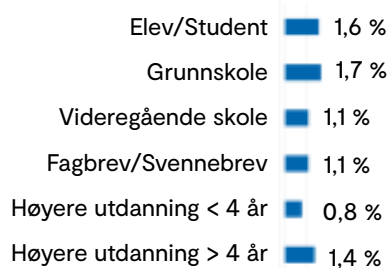
Andel etter kjønn

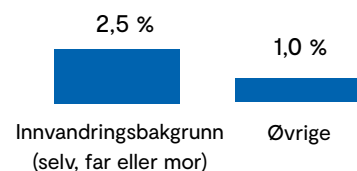
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

Hatkriminalitet er lovbrudd som er motivert av negative holdninger til faktisk eller oppfattet religion, etnisitet, seksualitet, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og/eller funksjonsevne (Politiet, 2020:39). Hatkriminalitet er altså kombinasjonen av lovbrudd og motivasjon hos utøver(e). Motivasjonen for lovbrudd blir ikke registrert på noen systematisk måte, og det er derfor vanskelig å få et overblikk over forekomsten av slik kriminalitet i Norge. I Nasjonal trygghetsundersøkelse ble alle som var utsatt for lovbrudd spurt om de mente lovbruddet var hatkriminalitet.

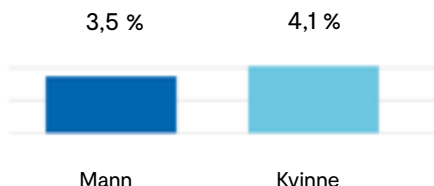
3,8 prosent av alle deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse ble utsatt for hatkriminalitet i Norge i 2020. Det samme året ble det anmeldt 744 tilfeller av hatmotivert kriminalitet i Norge (Politiet, 2020). Omregnet til andel av den norske befolkningen i alderen 16–84 år, utgjør dette 0,017 prosent. Mørketallene for hatkriminalitet er trolig svært store.

Andel utsatt for hatkriminalitet

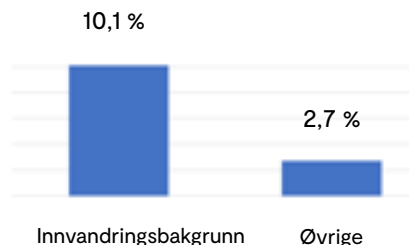
3,8%

Flere med innvandringsbakgrunn ble utsatt for hatkriminalitet enn den øvrige befolkningen, og flere personer med nedsatt funksjonsevne ble utsatt enn personer som ikke har nedsatt funksjonsevne. Homofile, lesbiske, bifile eller personer som identifiserer seg som annet, er langt oftere utsatt for hatkriminalitet enn heterofile. Noe flere kvinner enn menn ble utsatt for hatkriminalitet.

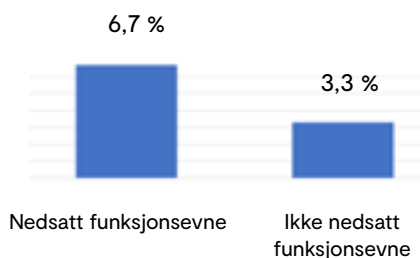
Andel etter kjønn

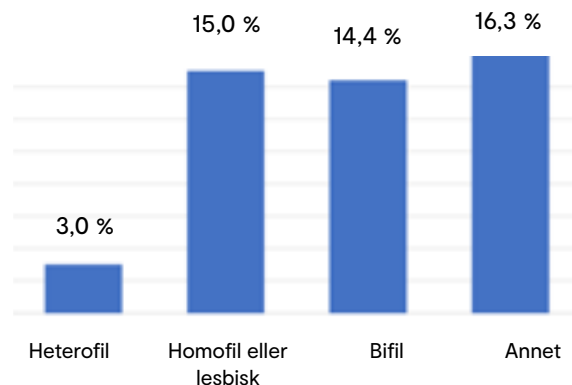
Andel etter innvandringsbakgrunn

Andel etter funksjonsevne

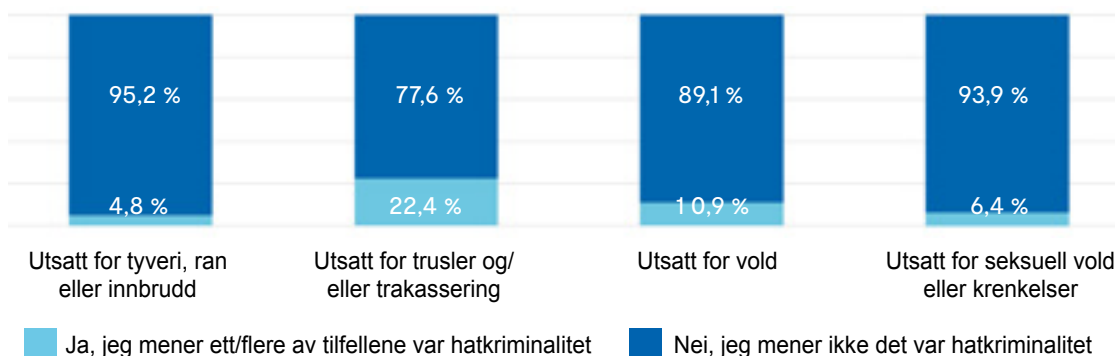
Andel etter seksuell legning

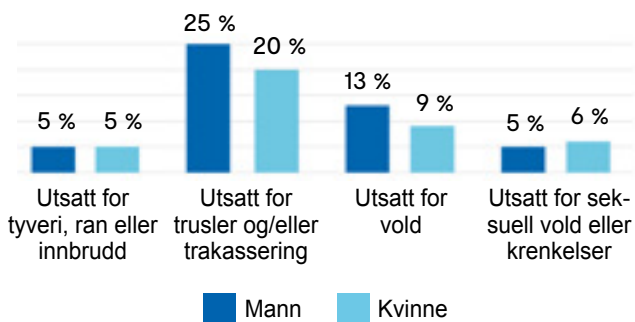
Trusler og trakassering var lovbruddene flest oppgaa av var hatkriminalitet. Langt flere med innvandringsbakgrunn har opplevd dette; 38 prosent av personer med innvandringsbakgrunn svarte at truslene og/eller trakasseringen var hatkriminalitet. Personer med nedsatt funksjonsevne var også mer utsatt for hatkriminalitet.

Mange personer som er homofile, lesbiske eller bifile var utsatt for hatkriminalitet i form av trusler og/eller trakassering. Dette gjelder i enda større grad for personer som har krysset av for annet når de ble spurt om seksuell orientering. Heterofile personer var minst utsatt for hatkriminalitet.

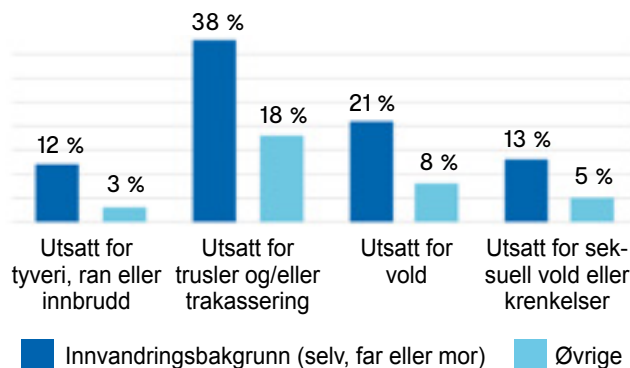
Andel som ble utsatt for lovbrudd i 2020

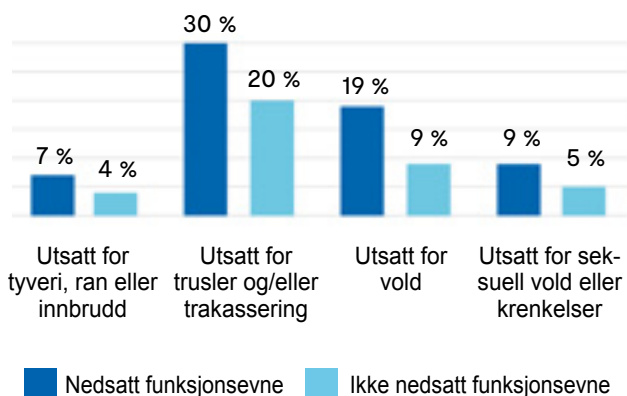
Lovbrudd motivert av hatkriminalitet, andel etter kjønn

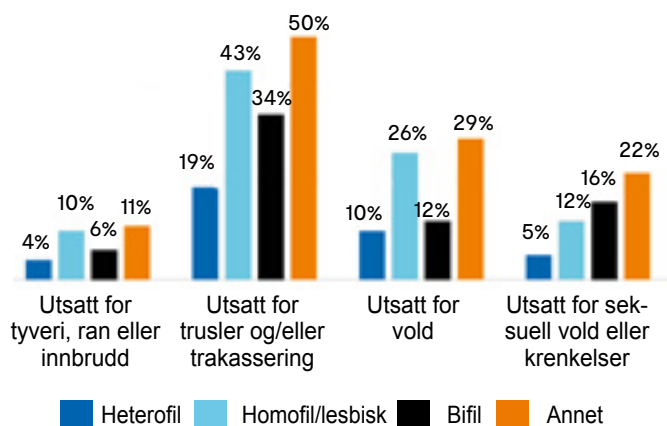
Lovbrudd motivert av hatkriminalitet, andel etter kjønn

Lovbrudd motivert av hatkriminalitet, andel etter funksjonsevne

Lovbrudd motivert av hatkriminalitet, andel etter seksuell orientering

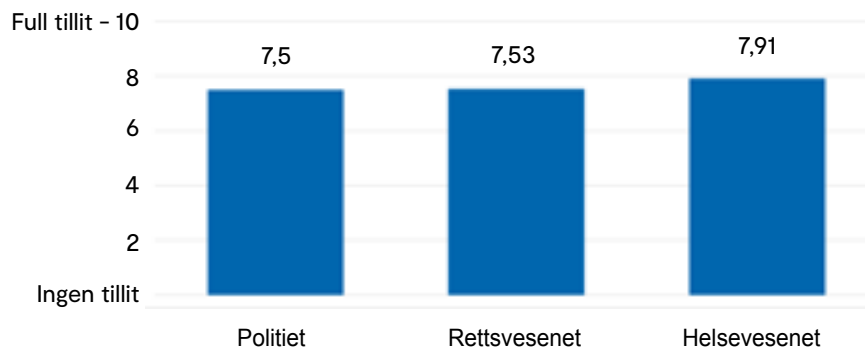

Norge er et land med svært høy tillit, sammenliknet med andre land (Our world in data 2021). Denne tilliten gjenspeiler seg i resultatene fra trygghetsundersøkelsen. Nasjonal trygghetsundersøkelse måler tillit til politiet, rettsvesenet, og helsevesenet. For alle

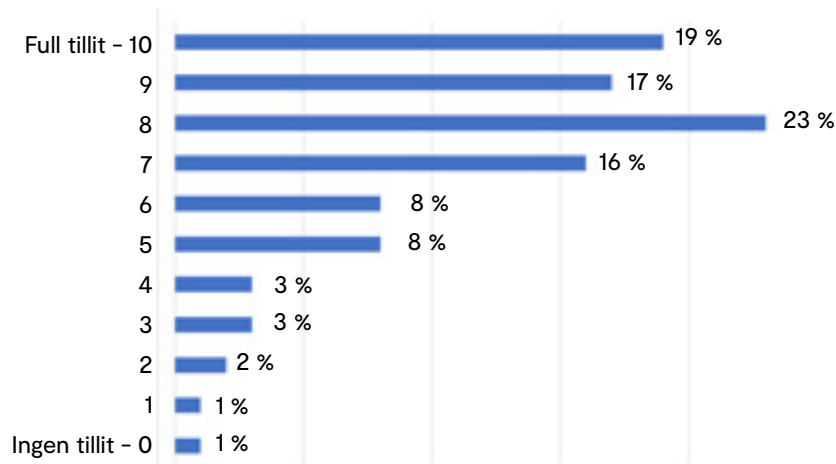
disse gruppene er tilliten høy. Respondentene svarer hvor høy tillit de har på en skala fra 0 (ingen tillit) til 10 (full tillit) og de svarer i gjennomsnitt 7,5 eller over. Tilliten er høy i alle grupper, og tilliten er aller høyest til helsevesenet.

” *Tilliten til politiet, rettsvesenet og helsevesenet er høy*

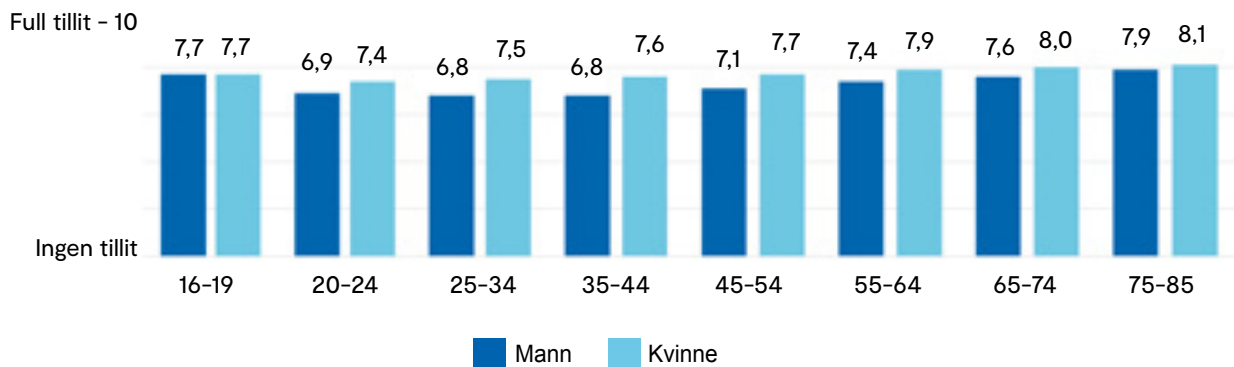
Gjennomsnittlig tillit til politiet, rettsvesenet og helsevesenet

Tillit til politiet

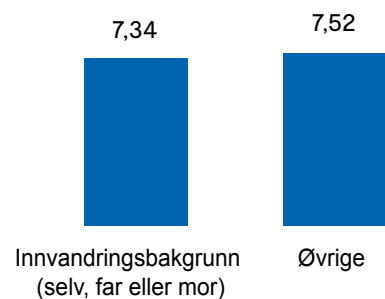
Gjennomsnittlig tillit til politiet, etter alder og kjønn

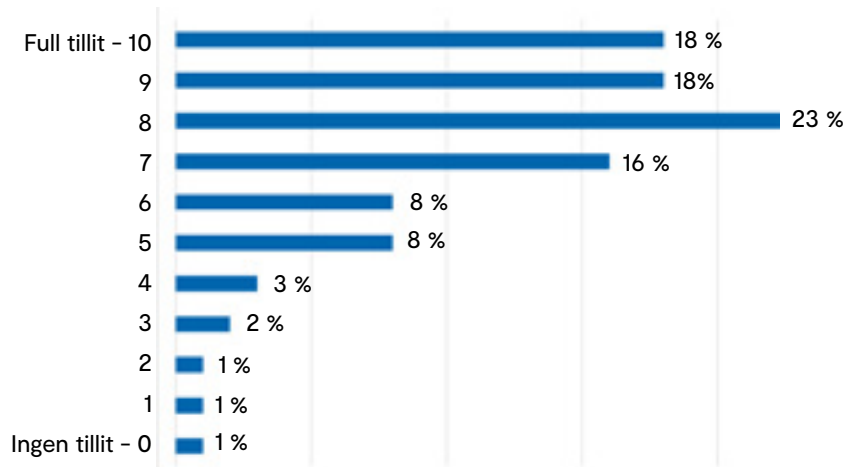
Gjennomsnittlig tillit til politiet, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

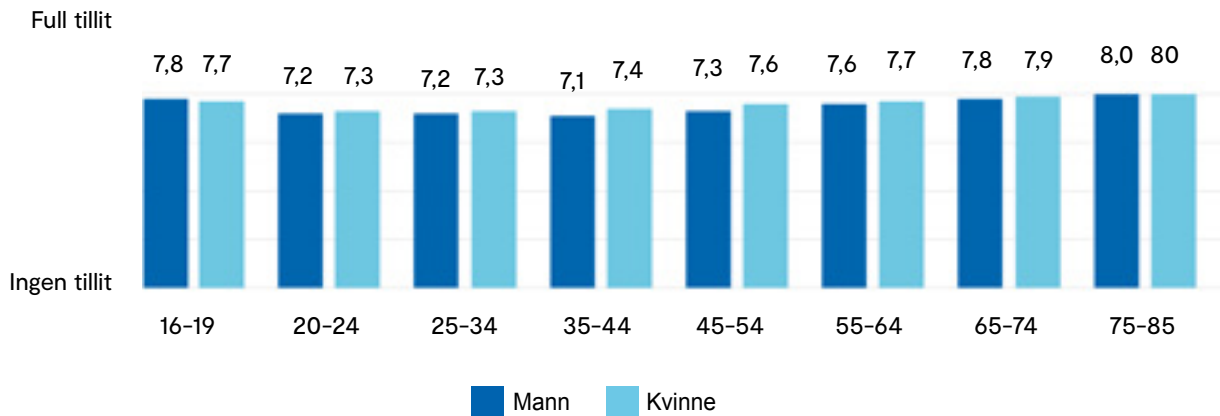
Gjennomsnittlig tillit til politiet, etter innvandringsbakgrunn

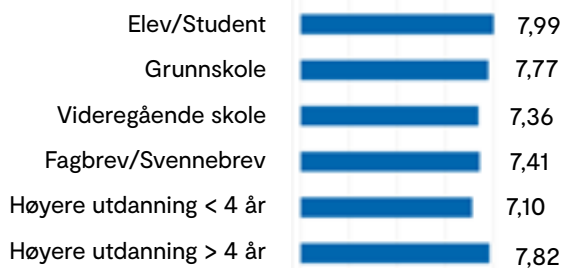
Tillit til rettsvesenet

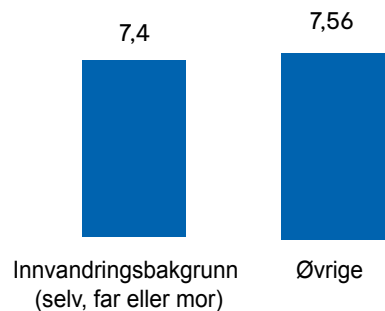
Gjennomsnittlig tillit til rettsvesenet, etter alder og kjønn

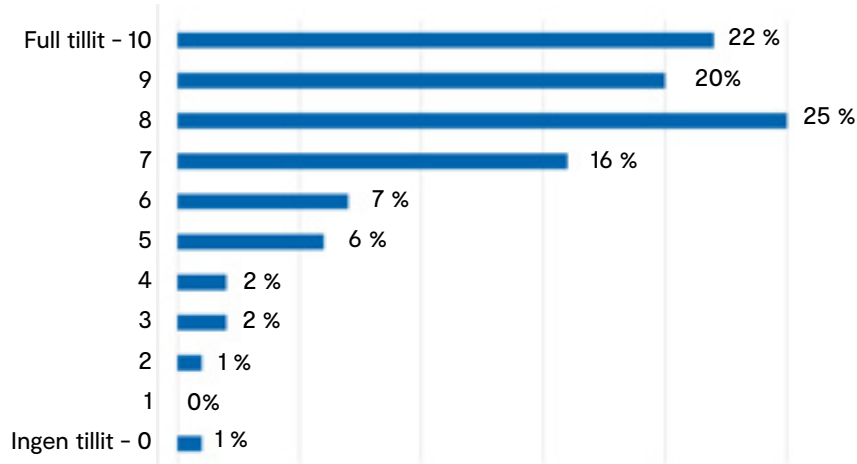
Gjennomsnittlig tillit til rettsvesenet, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

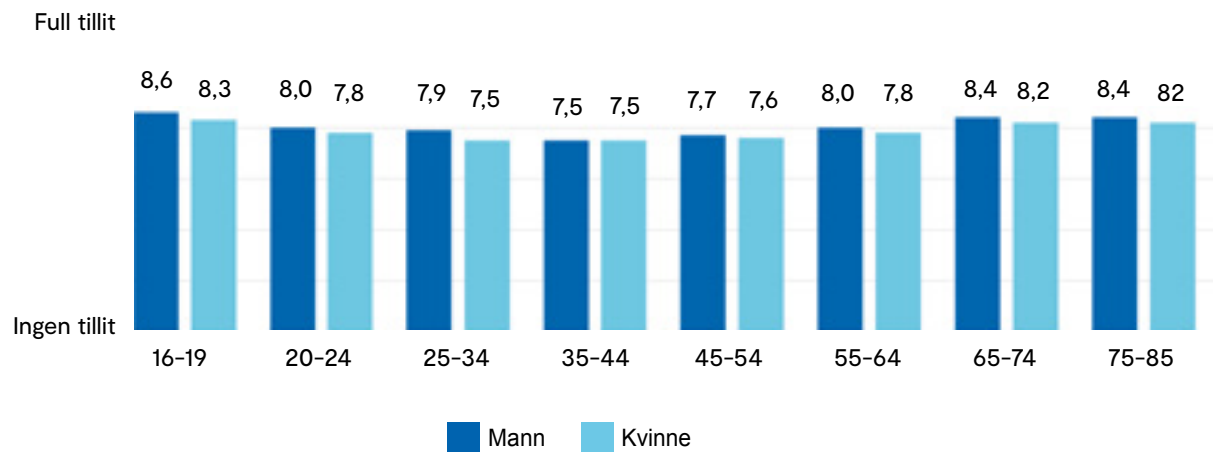
Gjennomsnittlig tillit til rettsvesenet, etter innvandringsbakgrunn

Tillit til helsevesenet

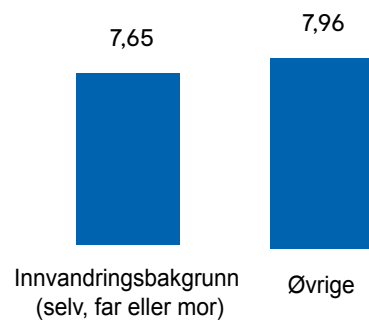
Gjennomsnittlig tillit til helsevesenet, etter alder og kjønn

Gjennomsnittlig tillit til helsevesenet, etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Gjennomsnittlig tillit til helsevesenet, etter innvandringsbakgrunn

Risikoen for å bli utsatt for lovbrudd er noe som kan oppta mange, avhengig av omstendighetene i deres hverdag og hvordan de vurderer egen utsatthet. Noen planlegger derfor for å unngå å bli utsatt for lovbrudd. Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro for lovbrudd generelt og for spesifikke lovbrudd. Del-takerne ble også spurt om de planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd.

” *Nær 80 prosent er i liten grad eller ikke i det hele tatt bekymret for å bli utsatt for lovbrudd når de blir spurt generelt.*

Nær 80 prosent er i liten grad eller ikke i det hele tatt bekymret for å bli utsatt for lovbrudd når de blir spurt generelt. Flere yngre personer er urolige for å bli utsatt enn eldre, og dette gjelder særlig for unge kvinner. Flere enn én av tre kvinner i alderen 20-24 år er i stor eller noen grad bekymret for å bli utsatt for lovbrudd. Personer med innvandringsbakgrunn er noe oftere bekymret enn den øvrige befolkningen.

” *Å bli utsatt for svindel eller bedrageri på nett er det lovbruddet flest er bekymret for, etterfulgt av identitetstyveri og at noen de kjenner skal bli utsatt for lovbrudd.*

Å bli utsatt for svindel eller bedrageri på nett er det lovbruddet flest er bekymret for, etterfulgt av identitetstyveri og at noen de kjenner skal bli utsatt for lovbrudd.

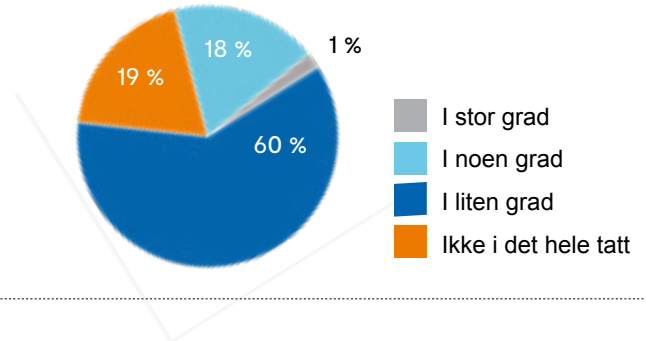
44 prosent tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd, 42 prosent planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd avhengig av situasjonen, og 14 prosent planlegger alltid slik at de er tryggest mulig. Ettersom spørsmålene om uro og planlegging er noe ulike, er det ikke rett fram å sammenstille disse resultatene. En tolkning er allikevel at folk har tillit til egen planlegging for å unngå å bli utsatt for kriminalitet, ettersom en så mye høyere andel svarer at de ikke eller i liten grad er urolige for å bli utsatt for lovbrudd.

” *12 prosentpoeng flere blant de eldste enn de yngste kvinnene tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd. Oppfatningen av at kvinner, og særlig eldre kvinner, er urolige for lovbrudd er altså mer sammensatt.*

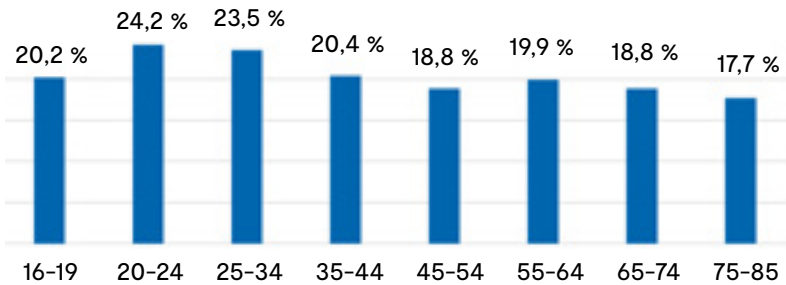
At kvinner er mer urolige for å bli utsatt for lovbrudd enn menn er blitt funnet i tidligere undersøkelser (Olaussen, 1995; Thoresen, Lid og Stene, 2009), og Nasjonal trygghetsundersøkelse bekrefter dette bildet. Av interesse i denne undersøkelsen er imidlertid at blant eldre kvinner er det flere som ikke tenker på om de kan bli utsatt for lovbrudd. Forskjellen er stor; 12 prosentpoeng flere blant de eldste enn de yngste kvinnene tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd. Oppfatningen av at kvinner, og særlig eldre kvinner, er urolige for lovbrudd er altså mer sammensatt.

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro for utsatthet for lovbrudd. Én av fem er ikke bekymret for å bli utsatt for lovbrudd i det hele tatt og 60 prosent opplever en liten grad av uro. Kun 2 prosent opplever stor grad av uro. Flere kvinner enn menn rapporterte om uro for å bli utsatt for lovbrudd, og denne forskjellen gjelder i alle aldersgrupper. Personer med innvandringsbakgrunn er noe mer urolige for lovbrudd enn den øvrige befolkningen.

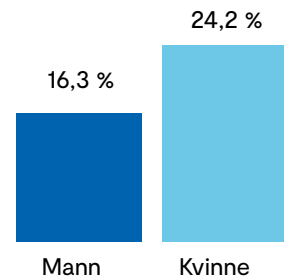
Er du bekymret for å bli utsatt for lovbrudd?

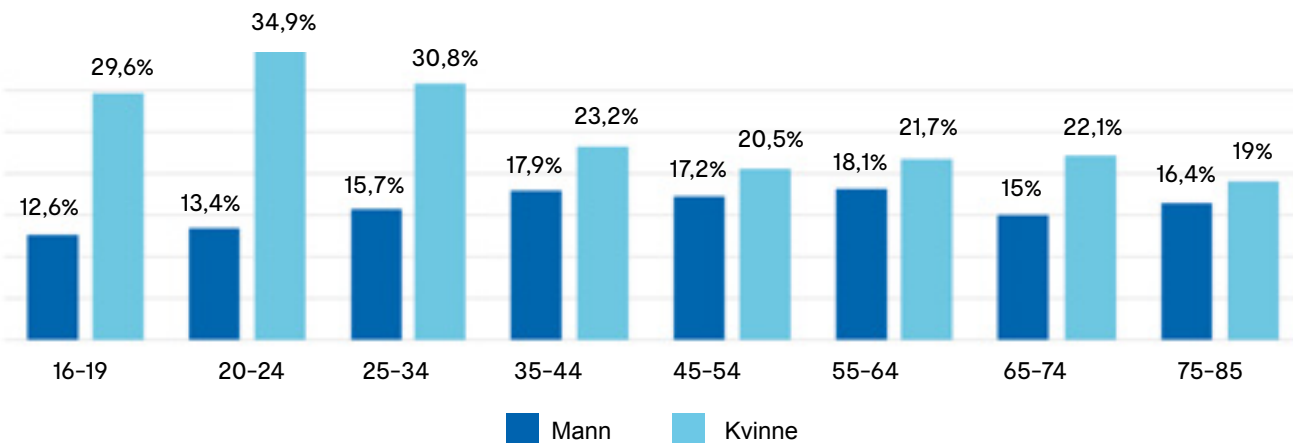
Andel etter alder

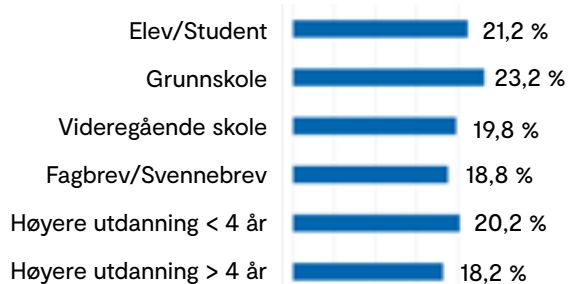
Andel etter kjønn

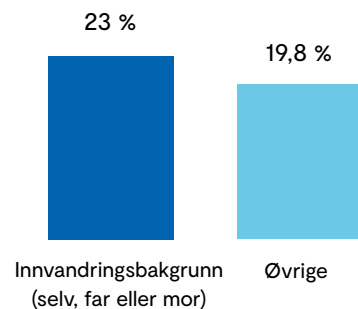
Andel etter alder og kjønn

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

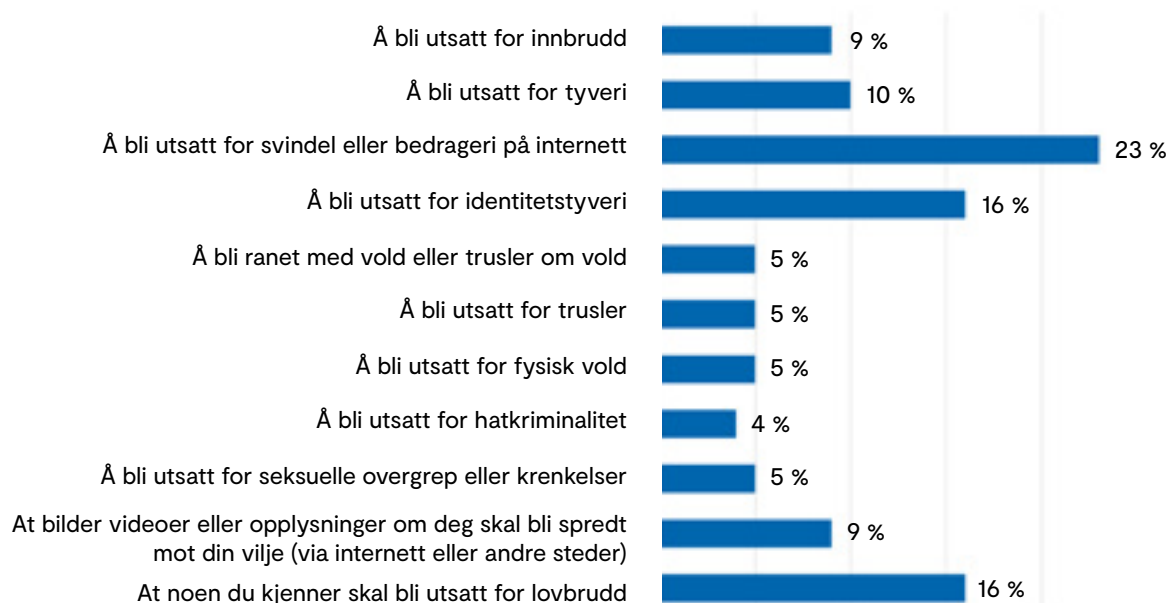
Andel etter innvandringsbakgrunn

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger dessuten uro for spesifikke lovbrudd. Å bli utsatt for svindel eller bedrageri på internett, å bli utsatt for identitetstyveri eller at noen de kjenner skal bli utsatt for lovbrudd er uro som flest uttrykker. De aller fleste er imidlertid ikke bekymret for å bli utsatt for lovbrudd.

” *De aller fleste er imidlertid ikke bekymret for å bli utsatt for lovbrudd.*

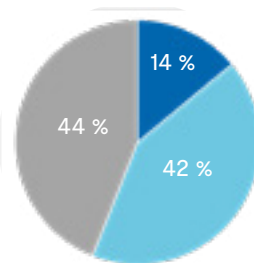
Andeler som i 2020 ofte bekymret seg for ulike lovbrudd

Uro for lovbrudd og planlegging

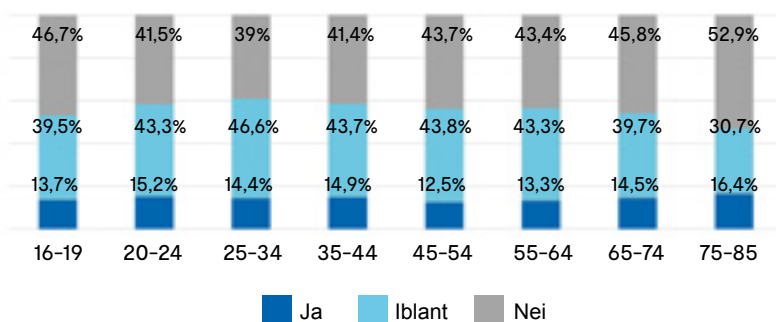
Omtrent 14 prosent av deltakerne i Nasjonal trygghetsundersøkelse planlegger alltid slik at de er tryggest mulig, og én av fire planlegger avhengig av situasjonen. Over 40 prosent tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd. Kvinner planlegger mer enn menn, og dette gjelder i alle aldersgrupper. Flere eldre personer enn yngre tenker ikke på om de kan bli utsatt for lovbrudd, og økningen er særlig stor blant kvinner.

Hender det at du planlegger for å unngå å bli utsatt for lovbrudd?

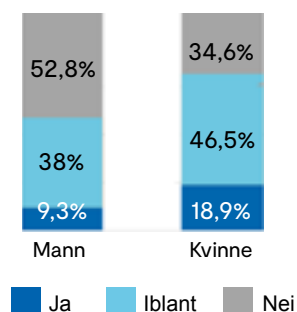

- Ja, jeg planlegger alltid slik at jeg er tryggest mulig
- Iblant, det avhenger av situasjonen
- Nei, jeg tenker ikke på om jeg kan bli utsatt for lovbrudd

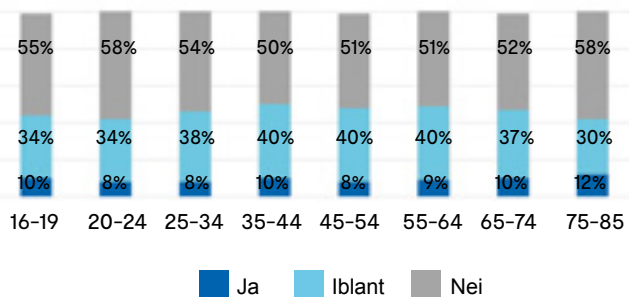
Andel etter alder

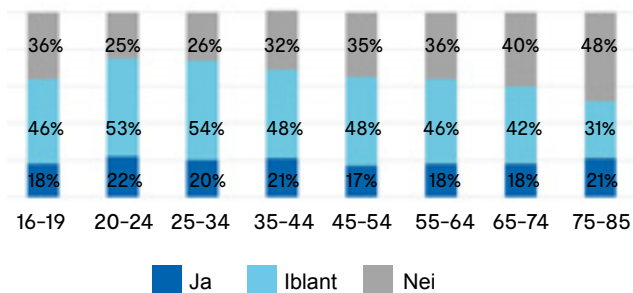
Andel etter kjønn

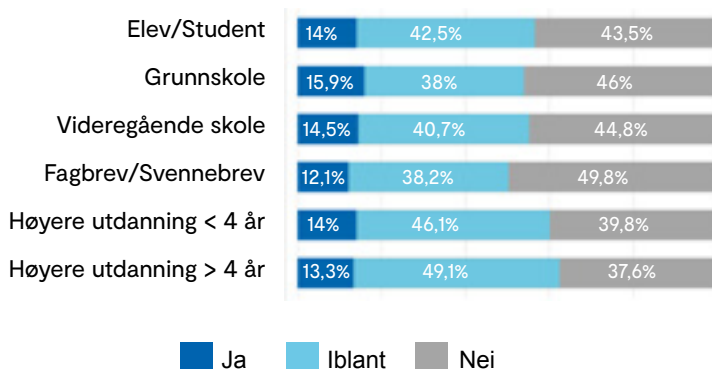
Andel menn etter alder

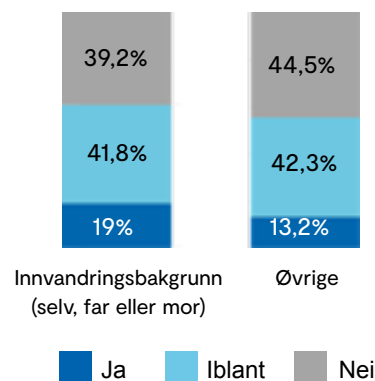
Andel kvinner etter alder

Andel etter høyeste fullførte utdanningsnivå

Andel etter innvandringsbakgrunn

Brå (2020). Nationella trygghetsundersökningen 2020 Om utsatthet, otrygghet och förtroende. Rapport 2020:8. https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea-64de5306cd13/1606479595116/2020_8_Nationella_trygghetsundersokningen_2020.pdf

Cools, S., & Kotsadam, A. (2017). Resources and intimate partner violence in Sub-Saharan Africa. *World Development*, 95, 211-230.

Draca, M., Koutmeridis, T., & Machin, S. (2019). The changing returns to crime: do criminals respond to prices?. *The Review of Economic Studies*, 86(3), 1228-1257.

Farrell, G., Tilley, N., & Tseloni, A. (2014). Why the crime drop?. *Crime and justice*, 43(1), 421-490.

Justisministeriets forskningskontor (2020). Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2019.

Kishor, S. (2005). Domestic violence measurement in the demographic and health surveys: The history and the challenges, Technical report. United Nations Expert Paper, pp. 1-9.

Mossige, S., & Stefansen, K. (2016). Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007-2015.

Olaussen, L. P. (1995). Angst for voldskriminalitet i Norge. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 82(4).

Our world in data (2021). <https://ourworldindata.org/trust>, besøkt 12 Desember 2021.

Palermo, T., Bleck, J., & Peterman, A. (2014). Tip of the iceberg: reporting and gender-based violence in developing countries. *American journal of epidemiology*, 179(5), 602-612.

Politiet (2020). Strasak-rapporten Anmeldt kriminalitet og politiets straffesaksbehandling.

Quinn, L., & Clare, J. (2021). The influence of changing reward of electronic consumer goods on burglary and theft offences in Western market-based countries in the years prior to and during the crime drop. *Crime Science*, 10(1), 1-14.

Stefansen, K., Løvgren, M., & Frøyland, L. R. (2020). Making the case for 'good enough' rape-prevalence estimates Insights from a school-based survey experiment among Norwegian youths. In Bruvik Heinskou, M., Skilbrei, M. L., & Stefansen, K. (2020). Rape in the Nordic countries: Continuity and change (p. 262). Taylor & Francis.

Statistisk sentralbyrå (besøkt 12.12.2021) <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/statistikk/anmeldte-lovbrudd-og-ofre>

Statistisk sentralbyrå (besøkt 21.12.2021) Utsatthet og uro for lovbrudd, levekårsundersøkelsen (sist oppdatert 25.03.2019). <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/statistikk/utsatthet-og-uro-for-lovbrudd-levekarsundersokelsen>

Thorsen, L. R., Lid, S., & Stene, R. J. (2009). Kriminalitet og rettsvesen 2009. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Nasjonal trygghetsundersøkelse kartlegger uro og utsatthet for lovbrudd i den norske befolkningen i 2020.

Temaene i undersøkelsen er uro og utsatthet for lovbrudd med personofre, slik som tyveri, vold, hatkriminalitet og seksuell vold.

Mens offentlig statistikk viser lovbrudd som er anmeldt til politiet, måler Nasjonal trygghetsundersøkelse utsatthet for lovbrudd ved å spørre et stort utvalg norske borgere.

Resultatene fra undersøkelsen gir dermed en pekepinn på det reelle omfanget av ulike typer lovbrudd.

Nasjonal trygghetsundersøkelse er et nytt verktøy som utfyller og komplementerer allerede eksisterende statistikk om utsatthet for lovbrudd, samt gir kunnskap om uro for lovbrudd.